

การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม
ประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

THE DEVELOPMENT OF MULTIPLE EVALUATION APPROACHES FOR EVALUATE
CULTURAL SOCIAL VALUE CONSERVATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS

ธีรภัทร สุดโต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม
ประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปฏิญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE DEVELOPMENT OF MULTIPLE EVALUATION APPROACHES FOR EVALUATE
CULTURAL SOCIAL VALUE CONSERVATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF SCIENCE
(Evaluation Methodology)

THE EDUCATION AND PSYCHOLOGICAL TEST BUREAU, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณี
ไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ของ

ธีรภัทร สุดโต

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.กาญจนา ตระกูลวรกุล)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์)

..... ที่ปรึกษาร่วม

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวรินทร์ ตาก้อนทอง)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการ รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ผู้วิจัย	ธีรภัทร สุดโต
ปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. กาญจนา ตระกูลวรกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวรินทร์ ตาก้อนทอง

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ (2) เพื่อประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์รูปแบบการประเมินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมต่างๆ การสัมภาษณ์ครู 6 คนกับนักเรียนจำนวน 18 คน จาก 6 โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน เพื่อร่างรูปแบบการประเมินพหุแนวคิด โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกจากเกณฑ์การคัดเลือกแนวคิดทางการประเมินของ Hansen (2005) มีข้อพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน และ (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน โดยผู้วิจัยประยุกต์แนวคิดการประเมิน 3 แนวคิด ได้แก่ (1) การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน (2) การการประเมินความต้องการจำเป็น (3) การประเมินรูปแบบ IPO มาใช้ร่วมกัน จากนั้นตรวจความเหมาะสมโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 2 การประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 473 คน เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.78-0.97 ใช้การวิเคราะห์โดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1)การประเมินพหุแนวคิดสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 7 ตัว และ (2) ผลการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ : การประเมินพหุแนวคิด, การส่งเสริมค่านิยม, ค่านิยมหลักของคนไทย

Title	THE DEVELOPMENT OF MULTIPLE EVALUATION APPROACHES FOR EVALUATE CULTURAL SOCIAL VALUE CONSERVATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS
Author	TERAPAT SUTTO
Degree	MASTER OF SCIENCE
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Dr. Kanjana Trakoonvorakun
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Navarin Tagontong

The objectives of this research are as follows: (1) to develop multiple evaluation approaches to evaluate the cultural social value conservation of high school students; and (2) to evaluate the cultural social value conservation of high school students. The research methods were divided into two phases. The first phase was to develop multiple evaluation approaches for evaluating cultural social value conservation of high school students, as follows: (1) a related literature review about evaluation models in value promotion projects; (2) interviewed six teachers and 18 high school students from six different sized high schools and drafted the multiple evaluation model. The assessment concept of Hansen (2005) was used to select the criteria. There were three considerations: (1) evaluation objectives; (2) characteristics of evaluate objects; and (3) problems to be solved by evaluated programs. The researcher applied three evaluation concepts, as follows: (1) Theory-based Evaluation; (2) Needs Assessment; and (3) IPO Model. Then, the appropriateness of the evaluation concepts was checked by the experts. The second phase was evaluated by cultural social value conservation of high school students and 473 high school students were the sample and the data were collected with a five-point rating scale level questionnaire (43 items). The Index of Item-Objective Congruence were between 0.67-1.00 and with a reliability between 0.78-0.97. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Analysis of Variance (ANOVA). The results of this research were as follows: (1) the assessment of the multiple evaluation approaches for evaluating the cultural and social value and the conservation of high school students including seven indicators; and (2) the results of cultural social value conservation evaluation were at a good level overall.

Keyword : multiple evaluation approaches, cultural social value, value

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องมาจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.กาญจนา ตระกูลวรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวรินทร์ ตาก้อนทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้คำปรึกษา ติดตามการทำงาน ตรวจ แก้ไข ชักชวนพร้อมทั้งงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จักรศรีมงคล ประธานและกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จักรศรีมงคล อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา อาจารย์ ดร.ปิยพงษ์ คล้ายคลึง อาจารย์ประจำวิทยาลัยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ นางกันต์สินี สุขามาลาวงษ์ นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณาจารย์ภายในสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยาทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ตลอดระยะเวลาในการศึกษา การสอบเค้าโครงปริญญาานิพนธ์ และการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ของผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณาจารย์ภายในสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยาทุกท่านที่ให้ความรู้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และให้กำลังใจ ตลอดระยะเวลาในการศึกษา การสอบเค้าโครงปริญญาานิพนธ์ และการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ของผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นางสาวช่อผกา สุขวัฒน์ ที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในด้านภาษาอังกฤษ ขอขอบคุณพี่เขียและพี่ปู้ที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น 9.1 ทุกคนที่อยู่เคียงข้างกันคอยช่วยเหลือและสร้างความสนุกสนานตลอดระยะเวลาที่เรียนมาด้วยกัน และขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนบางปลาแม่ “สูงสูดมารผดุงวิทย์” ที่คอย ช่วยเหลือและให้กำลังใจ ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาระดับปริญญาโท

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัวสุดโต คุณพ่อประพันธ์ คุณแม่ปิยวรรณ พี่ชายและน้องสาว ที่ให้การสนับสนุนในทุกด้าน ดูแล ห่วงใย และเป็นกำลังใจที่ดีตลอดระยะเวลาการศึกษาของผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ธีรภัทร สุดโต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมไทย.....	9
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินพหุสำหรับประเมินโครงการ	35
ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย	63
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
ระยะที่ 1 การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษา วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	64

ระยะที่ 2 การประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	72
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการ รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	82
ตอนที่ 2 การประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	88
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย	102
อภิปรายผลการวิจัย.....	102
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	109
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป	109
บรรณานุกรม	111
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก	115
ภาคผนวก ข.....	120
ภาคผนวก ค	133
ประวัติผู้เขียน.....	139

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 รูปแบบการประเมินกับสิ่งที่มุ่งประเมิน	55
ตาราง 2 เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล	65
ตาราง 3 ตัวอย่าง ประเด็นการสัมภาษณ์	65
ตาราง 4 การวิเคราะห์รูปแบบการประเมินของการประเมินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริม	66
ตาราง 5 แนวคิดในการพัฒนารูปแบบแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยม ด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน	70
ตาราง 6 จำนวนนักเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	72
ตาราง 7 จำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ชั้นที่ 1.....	73
ตาราง 8 แสดงจำนวนแบบสอบถามในแต่ละโรงเรียน	74
ตาราง 9 นิยามตัวบ่งชี้ประเมินการประเมินค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	74
ตาราง 10 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น.....	77
ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนก CITC (Corrected-item-total correlation)	77
ตาราง 12 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริม ค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. 88	
ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความต้องการจำเป็น.....	89
ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน	90
ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิ ปัญญาไทย.....	91
ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา ไทย.....	92

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย.....	92
ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย.....	93
ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน.....	94
ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้แนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามขนาดโรงเรียน	95
ตาราง 21 เปรียบเทียบตัวบ่งชี้ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ	99

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม	24
ภาพประกอบ 2 มิติของรูปแบบการประเมิน 28 รูปแบบ	43
ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย	63
ภาพประกอบ 4 ร่างแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษา วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	71
ภาพประกอบ 5 แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษา วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	87
ภาพประกอบ 6 ผลแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการ รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน ขนาดเล็ก	97
ภาพประกอบ 7 ผลแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการ รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน ขนาดกลาง	97
ภาพประกอบ 8 ผลแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการ รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน ขนาดใหญ่	98
ภาพประกอบ 9 ผลแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการ รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ	98

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ค่านิยมเป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่บุคคลยึดถือ และเห็นคุณค่านำมาปฏิบัติ ค่านิยมของสังคมเกิดจากค่านิยมที่ปฏิบัติสิ่งๆ ที่ถูกต้องและเป็นคุณงามความดีมีบุคคลจำนวนมากใช้ในการดำรงชีวิตเหมือนกันในสังคม (ทัศนา แหมมณี, 2542) จากสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันที่เผชิญวิกฤติเกิดความเสื่อมถอยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ค่านิยมของสังคมในยุคดิจิทัล มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความหลากหลาย รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) สังคมไทยมีแนวโน้มที่จะเสื่อมถอยลงในทุกขณะโดยเฉพาะในด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากข่าวสารที่นำเสนอผ่านสื่อต่างๆ อย่างแพร่หลาย ด้านค่านิยมที่พึงประสงค์ของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงไปในทางไม่ดี เช่น ไม่มีระเบียบวินัย การใช้สารเสพติด ขาดความสามัคคี การใช้ความรุนแรง การยึดติดกับวัตถุนิยม การจัดเลี้ยงสังสรรค์ เป็นต้น ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการกำหนดอนาคตของประเทศไทย (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546) คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกันให้เกิดความสงบสุขร่มเย็น (ยุทธ จีนา, 2560) ค่านิยมเป็นสิ่งที่มิอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของบุคคลและความเจริญก้าวหน้าหรือความเสื่อมถอยของสังคม ชาติใดประกอบด้วยประชาชนที่เพียบพร้อมไปด้วยค่านิยมที่พึงประสงค์ ก็จะนำความสุขและความเรียบร้อยแก่บ้านเมือง แต่ในสังคมปัจจุบันคนไทยให้ความสำคัญกับทรัพย์สิน ฐานะ วัตถุนิยม และเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเพิ่มมากขึ้น ความเสื่อมทางด้านศีลธรรมจึงเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างยิ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2555) ตามนโยบายคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ค่านิยมของคนไทยยังเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไขปรับปรุงพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม โดยกำหนดค่านิยมหลักของคนไทยขึ้นมาเพื่อที่จะสร้างสรรคประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยพัฒนาคนให้เข้มแข็งก่อน ค่านิยมหลักของคนไทย มีทั้งหมด 12 ข้อ ได้แก่ (1) มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม (3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ (4) ใฝ่หาความรู้หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันดีงาม (6) มีศีลธรรมรักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เมตตา แบ่งปัน (7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมี

พระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุขที่ถูกต้อง (8) มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่ (9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา (12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ, 2557) การปลูกฝังลงไปในการฐานจิตใจของเด็กและเยาวชน ผู้ใหญ่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้ด้วยการสร้างค่านิยมจึงจะประสบความสำเร็จ (พระมหาภูติชัย วชิรเมธี, 2558)

รัฐบาลได้มอบหมายให้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนนโยบายและค่านิยมของคนไทยเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ซึ่งในช่วงที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาแต่ละแห่งกำหนดกฎเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์อื่นจะเกิดกับผู้เรียนรวมถึงการปฏิบัติได้เป็นสำคัญ มีการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ เสริมสร้างกระบวนการคิด รวมถึงปลูกจิตสำนึกและค่านิยมหลักของคนไทยให้แก่นักเรียน บุคลากรข้าราชการ และประชาชนทั่วไป (สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา, 2560) แนวทางสู่การปฏิบัติเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการในโรงเรียน มี 4 แนวทาง ได้แก่ (1)การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (2)บูรณาการในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (3)สอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษา (4)จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการและปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ โดยให้สถานศึกษาสามารถเลือกแนวทางใดแนวทางหนึ่งหรือหลากหลายแนวทางในการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพและบริบทของตนเอง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

จากผลการติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมหลักของคนไทย พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่รู้จักค่านิยม 12 ประการ เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ยากและต้องปฏิบัติตาม โดยภาพรวมผู้เรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการที่เหมาะสมตามช่วงวัยในระดับสูง เมื่อพิจารณาผลการประเมินโดยสัดส่วนผู้เรียนทุกระดับชั้นมีพฤติกรรมตามค่านิยมด้านที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม มีสัดส่วนน้อย ต่ำกว่าค่านิยมข้ออื่น ๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยในสถานศึกษา ซึ่งในสถานศึกษายังขาดแนวทางและเครื่องมือในการประเมินผลการดำเนินโครงการการส่งเสริมค่านิยมด้านรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามในสถานศึกษา ซึ่งมีหลากหลายโครงการและหลากหลายกิจกรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การประเมินในอดีตนั้นไม่มีแนวทางและแบบแผนการประเมินที่ชัดเจน การประเมินได้ถูกพัฒนาปรับปรุงขึ้นมาเรื่อย ๆ จนเป็นการประเมินที่มีรูปแบบชัดเจน นักประเมินได้คิดค้นและพัฒนารูปแบบการประเมิน เพื่อช่วยให้การประเมินได้รับข้อมูลสารสนเทศครบถ้วนตรงกับความ ต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาประกอบการตัดสินใจ ตัดสินคุณค่า ของผลการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม (เซวาร์ อินโย, 2553) มีกรอบการประเมินที่ชัดเจน ทำให้ผู้ ประเมินนำไปกำหนดประเด็นในการประเมินตรงตามจุดมุ่งหมาย มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การ วิเคราะห์ข้อมูล ผลของการดำเนินงาน และจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน การปรับปรุงและพัฒนา แต่อย่างไรก็ตามรูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบอาจมีข้อจำกัดหรือ ข้อตกลงเบื้องต้นภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ การนำมาใช้จึงเป็นหน้าที่ของผู้ประเมินที่ต้องศึกษา วิเคราะห์ถึงความสอดคล้องระหว่างของสถานการณ์การประเมินกับเงื่อนไขของรูปแบบการ ประเมินต่าง ๆ เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการประเมินซึ่งอาจมาจากบริบท ข้อจำกัด ความ ซับซ้อนที่แตกต่างกันของแต่ละสถานการณ์การเลือกใช้รูปแบบการประเมินอย่างใดอย่างหนึ่งจึงมี อาจได้สารสนเทศครอบคลุมความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นเหตุผลให้นัก ประเมินค้นหารูปแบบการประเมินที่เหมาะสมกับบริบทของการประเมินแต่ละครั้งโดยการนำ วิธีการหรือแนวคิดประเมินที่หลากหลายมาบูรณาการอย่างผสมผสานผล จึงทำให้ได้รูปแบบการ ประเมินซึ่งประยุกต์ภายใต้รากฐานแนวคิดหรือรูปแบบการประเมินที่แตกต่างกันด้วยมุ่งหวังว่าจะ ได้กรอบแนวทางในการประเมินที่สอดคล้องเหมาะสมกับเป้าหมายหรือสิ่งที่มุ่งประเมิน ผู้วิจัยจึง ต้องการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุ สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษา วัฒนธรรมประเพณีไทย

การประเมินโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินพหุ (Multiple Evaluation Approaches) มีความน่าสนใจคือ ทฤษฎีและการดำเนินการประเมินมีแนวโน้มเป็นไปตามทฤษฎี พหุนิยม มีการรวมมุมมอง มิติทางการวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการ และข้อมูลที่หลากหลายเข้าไว้ ด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาทางสังคมที่มักมีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น (Greene and Benjamin, 2001) จากการอภิปรายการใช้แนวคิดการประเมินพหุ ในการประเมินโครงการ บริการทางสังคมของ Bledsoe and Graham (2005) พบว่า รูปแบบการประเมินที่มีพื้นฐานจาก การประยุกต์การประเมิน พหุแนวคิดนั้นทำให้สามารถรวบรวมสารสนเทศเชิงลึกที่จำเป็นได้ สามารถสร้างข้อค้นพบที่ครอบคลุมมากขึ้น เนื่องจากการขยายขอบเขตการประเมินโครงการ ให้มีความครอบคลุมมิติทางการประเมินมากขึ้น ช่วยเพิ่มความสามารถในการเรียนรู้ด้านการ ประเมินขององค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีรูปแบบในการดำเนินการประเมินที่เป็นระบบและ

มีความน่าเชื่อถือการบูรณาการแนวคิดการประเมินจึงเป็นประโยชน์ต่อนักประเมินที่จะจัดการกับโครงการหรือชุดโครงการที่มีความหลากหลายและซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม (Costa, Pagado, Avila, & Coelho, 2013)

แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมิน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแนวคิดทางการประเมินของ Hansen (2005) มีข้อพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทของการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามในโรงเรียน ทั้งนี้แต่ละแนวคิดมีข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกัน การใช้แนวคิดที่หลากหลายในการประเมินนั้นสามารถให้องค์ประกอบการประเมินและเพิ่มสารสนเทศที่ได้เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้เลือก แนวคิดการประเมิน 3 แนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการประเมิน ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ทำให้เห็นสถานะที่เกิดขึ้นกับสถานะที่ควรจะเป็น ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่นำไปสู่การปรับปรุงหลักการ วิธีการจัดการศึกษาหรือปรับปรุงผลที่เกิดขึ้น เนื่องมาจากการประเมินลักษณะนี้ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเป็นเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) (2) การประเมินรูปแบบ IPO (IPO Model) ได้แก่ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) การประเมินกระบวนการ (Process) และการประเมินผลผลิต (Output) นำมาประเมินระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะนำไปปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการ วิธีการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและเป็นแนวทางการปรับปรุงโครงการหรือกิจกรรมการที่เกี่ยวข้อง (ธิราภรณ์ กลิ่นสุคนธ์, 2559) (3) การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน (Theory-based evaluation) แนวคิดนี้จะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการและกลไกทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว เพื่อการพัฒนาโครงการให้ประสบความสำเร็จโดยทฤษฎี สามารถนำผลจากตัวบ่งชี้ต่างๆมาแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมให้ดีขึ้น (Chen, 2005) การส่งเสริมพฤติกรรมตามค่านิยมควรเน้นกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์เนื่องจากพฤติกรรมตามค่านิยมต้องอาศัยการปลูกฝังเป็นระยะเวลาอันยาวนานดังนั้นแนวคิดการประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐานจะช่วยอธิบายและออกแบบกลไกการทำงานเชิงสาเหตุที่ทำให้เกิดความเชื่อตามค่านิยม ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ในการประเมิน ผู้วิจัยจึงเลือกนำวิธีดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำถามการวิจัย

1. การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีลักษณะอย่างไร
2. ผลการประเมินด้วยการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แนวคิดการประเมินพหุ สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ระดับวิชาการ ระดับสถานศึกษา และระดับบุคคล ดังนี้

1. ประโยชน์ที่ได้รับระดับวิชาการ

ทำให้ได้ตัวอย่างแนวคิดการประเมินแบบพหุแนวคิดสำหรับการประเมินโครงการด้านการส่งเสริมค่านิยมในสถานศึกษาเพื่อเป็นทางเลือกให้นักประเมิน นักวิชาการที่สนใจ ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบท

2. ประโยชน์ที่ได้รับระดับสถานศึกษา

ทำให้ได้แนวแนวคิดการประเมินพหุ สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และทำให้ได้สารสนเทศในการพัฒนาและปรับปรุงโครงการ กิจกรรม และสถานศึกษาสามารถนำแนวคิดการประเมินพหุ ไปใช้สำหรับประเมินได้ด้วยตนเอง

3. ประโยชน์ที่ได้รับระดับบุคคล

ทำให้ครูผู้สอนได้แนวทางในการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งผลทำให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมโดยแนวทางที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติและความเชื่อ ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามในสถานศึกษา ตลอดจนให้ข้อมูลสารสนเทศกับผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมด้านรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวคิดการประเมินพหุ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมิน โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกของ Hansen (2005) ซึ่งมีข้อพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 28,294 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 28,294 คน จำแนกเป็นนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2,019 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 5,657 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 9,922 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 10,696 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 473 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอน (1) การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียน (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ) เป็นขั้นของการสุ่ม (Strata) และมีโรงเรียนในแต่ละขนาดเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) (2) การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีจำนวนนักเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 473 คน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 34 คน

นักเรียนโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 94 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 166 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 179 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุ หมายถึง ขั้นการสร้างกรอบแนวคิดทางการประเมินที่พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการแนวคิดการประเมิน โดยใช้เกณฑ์การของ Hansen (2005) ซึ่งมีข้อพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน เพื่อนำไปใช้สำหรับประเมินโครงการ ส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยในสถานศึกษา

โครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง โครงการของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

แนวคิดการประเมินพหุ สำหรับการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง การประเมินโครงการโดยใช้การบูรณาการแนวคิดทางการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศอย่างเพียงพอต่อการตัดสินใจและนำไปสู่การตัดสินใจอย่างเหมาะสมเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยแนวคิดการประเมิน 3 แนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการประเมิน ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็น การประเมินรูปแบบ IPO การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน

การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง ระดับความต้องการจำเป็นของนักเรียนในการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นและการบูรณาการร่วมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม การเรียนรู้เนื้อหาของนักเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง และการสอนบูรณาการกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย หมายถึง ระดับการเข้าร่วมอบรมของนักเรียน ในโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม โครงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการรักการอ่านโครงการงานศิลป์หัตถกรรมนักเรียนโครงการทัศนศึกษาแหล่งโบราณคดีต่างๆ

โครงการส่งเสริมนักเรียนให้มีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้รายวิชา

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย หมายถึง ระดับการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้ของนักเรียนด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการส่งเสริมจากการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมของโรงเรียน

เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย หมายถึง ระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความเชื่อที่นักเรียนยึดถือและเห็นควรที่จะปฏิบัติตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงาม

พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน หมายถึง ระดับพฤติกรรมของนักเรียนในการปฏิบัติตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ประกอบด้วย วัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม มารยาท เอกลักษณ์ ศิลปะไทย การใช้ภาษาไทย และภูมิปัญญาไทย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้เสนอตามหัวข้อต่อไปนี

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมไทย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลสำหรับประเมินโครงการ
3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมไทย

การนำเสนอในตอนนี แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ (1.1) นิยามของค่านิยม (1.2) แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมไทย และ (1.3) แนวคิดการรักษาวินัยธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

1.1 นิยามค่านิยม

Rokeach (1973) กล่าวว่า ค่านิยม คือ ความเชื่อที่มีลักษณะถาวรจนเป็นแนวปฏิบัติหรือเป้าหมายของการดำเนินชีวิตที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งดีเห็นชอบในการยึดถือปฏิบัติตาม

Good (1973) กล่าวว่า ค่านิยม คือ สิ่งที่บุคคลได้พิจารณาคุณลักษณะแล้วเห็นว่ามีความสำคัญในด้านสังคมวิทยา ด้านจิตวิทยา ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านสุนทรียศาสตร์ ค่านิยมเกิดจากความเชื่อที่เกิดขึ้นภายใน ซึ่งทำให้บุคคลนั้นรู้สึกถึงความปลอดภัย ความมั่นคงหรือรู้สึกว่าคุณได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ

สารานุกรมทางสังคมวิทยา (Encyclopedia of Sociology, 1974, p. 304) กล่าวว่า ค่านิยม คือ ความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งที่ต้องการซึ่งมีอิทธิพลต่ออารมณ์และพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออก เป็นความคิดของกลุ่มคนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบรรทัดฐานหรือวัฒนธรรมทางสังคม โดยบุคคลจะมีจุดมุ่งหมายหรือการกระทำหลังจากที่ได้ประเมินคุณค่าแล้วค่านิยมมีอิทธิพลการตัดสินใจเลือกและเป็นจุดหมายปลายทางการกระทำ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2526, น. 1) กล่าวว่า ค่านิยม คือ สิ่งที่คนยึดถือและต้องปฏิบัติตาม สิ่งที่คนให้ความสนใจมีความต้องการที่จะได้ มีความต้องการที่จะเป็นหรือกลับมาเป็น สิ่งที่คนต้องยกย่องบูชา มีความสุขที่จะได้ปฏิบัติหรือได้ครอบครอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า ค่านิยม คือ แนวความคิด อุดมการณ์ ความเชื่อ เป็นสิ่งที่คนในสังคมหรือบุคคลยึดถือซึ่งจะเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในช่วงเวลาหนึ่งหรือประพฤติปฏิบัติเป็นประจำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของตนหรือของสังคม

ทัศนา เขมมณี (2542, น. 2) กล่าวว่า ค่านิยม คือ ความเชื่อที่บุคคลยึดถือหรือแนวทางในการตัดสินใจและการดำรงชีวิต หลักการแนวคิดที่มีคุณค่า หากค่านิยมที่แต่ละบุคคลยึดถือเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตตรงกันเป็นจำนวนมากก็จะกลายเป็นค่านิยมของสังคม

สุวิมล ว่องวานิช (2560) กล่าวว่า ค่านิยม คือ ความเชื่อที่บุคคลเห็นว่ามีคุณค่าควรนำมายึดถือปฏิบัติจนเกิดพฤติกรรมตามที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติหรือเป็นคุณงามความดี

สรุปได้ว่า ค่านิยม คือ แนวคิดที่เกิดจากความเชื่อที่บุคคลยึดถือและมองเห็นคุณค่านำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ค่านิยมของสังคมเกิดจากค่านิยมที่ปฏิบัติเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นคุณงามความดีที่แต่ละบุคคลใช้ในการดำรงชีวิตเหมือนกันในสังคมเป็นจำนวนมาก

1.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมไทย

การนำเสนอในหัวข้อนี้แบ่งออกเป็น 4 หัวข้อย่อย ได้แก่ การพัฒนาค่านิยมไทย รูปแบบและวิธีการส่งเสริมค่านิยมไทย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมค่านิยม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมค่านิยม ดังนี้

ค่านิยมมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งในปัจจุบันมีความกังวลของหน่วยงานทางด้านสังคมวัฒนธรรมหลายแห่งเกี่ยวกับค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงของคนไทยรวมไปถึงการรับเอาค่านิยมของต่างประเทศที่ไม่เหมาะสมกับสังคมไทยมาใช้ใน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในสังคมไปทางที่ดีและเหมาะสม จึงเป็นที่มาของการส่งเสริมค่านิยมเดิมที่ดีที่เหมาะสมให้ดีขึ้นไปอีกและมีสร้างค่านิยมใหม่ที่ดีที่เหมาะสมรวมไปถึงปรับเปลี่ยนค่านิยมที่ไม่ดีไม่เหมาะสมให้เปลี่ยนแปลงเป็นค่านิยมที่ดี (ชญานิสวรรค์ กุลรัตน์มณีพร และคณะ, 2555)

ด้วยเหตุนี้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และรัฐบาลนำโดย พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้เห็นถึงสภาพปัญหาในสังคมไทยที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา และเห็นถึงความสำคัญในการปลูกฝังให้เยาวชนไทยทุกคนในสังคมมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมพื้นฐาน จึงได้กำหนดให้มีแนวคิดในการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย เพื่อให้ประเทศไทยเข้มแข็ง โดยรัฐบาลให้มีนโยบายการส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ ได้แก่

(1) มีความรักชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์เสียสละอดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม (3) กตัญญูต่อพ่อแม่ผู้ปกครองครูบาอาจารย์ (4) ใฝ่หาความรู้หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม (6) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่นเผื่อแผ่แบ่งปัน (7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง (8) มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมายผู้ใหญ่วัยวุฒิคุณวุฒิ (9) มีสติรู้ตัวรู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (10) รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำหรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา (12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2558 หลังประกาศนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2558) รายงานการส่งเสริมค่านิยมหลัก 12 ประการ โดยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าระยะเริ่มต้นเน้นการเร่งรัดประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยม 12 ประการ มีการจัดทำบทเพลงและวิดีโอเพลงค่านิยม 12 ประการ มีประชาสัมพันธ์หลักค่านิยมสู่สถานศึกษาและส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การประกวดแข่งขันร้องเพลง การประกวดวาดภาพระบายสี เป็นต้น สำหรับผู้บริหารและครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบูรณาการค่านิยมในการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดโครงการส่งเสริมค่านิยม สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น ให้สถานศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมปรับโครงสร้างหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมืองโดยเน้นการพัฒนาค่านิยมหลักผ่านสองวิชาและในระดับสูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดการเรียนการสอนปลูกฝังค่านิยม 12 ประการเข้ากับการจัดการศึกษาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปและบูรณาการเข้ากับกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์อีกทั้งมีการจัดค่ายเสริมสร้างอุดมการณ์รักชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ให้กับนักศึกษา (สุวิมล ว่องวานิช และคณะ, 2560)

1.2.1 การพัฒนาค่านิยมไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ได้เสนอหลักการพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการปลูกฝังและการพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย มีหลักการในการพัฒนา ดังนี้ (1) การสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของค่านิยมและตัดสินใจปฏิบัติด้วยตนเอง เพราะการพัฒนาค่านิยมผู้เรียนต้องเห็นความสำคัญและคุณค่าของค่านิยมหลักด้วยตนเอง ไม่สามารถสั่งให้ปฏิบัติได้ (2) การพัฒนาค่านิยมต้องต่อเนื่องจนเป็นกิจนิสัย ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ (3) การเปิดโอกาสให้

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมในโครงการส่งเสริมพัฒนาค่านิยมหลักและปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของตนเองและยอมรับที่จะปฏิบัติตามค่านิยม (4) การให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเองว่า บุคคลตัวอย่างที่แสดงพฤติกรรมสะท้อนค่านิยมหลักที่ควรเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน (5) การใช้กิจกรรมที่หลากหลาย มีความสนุกสนานจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสุข ส่งผลให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของค่านิยมหลัก โดยมีการปลูกฝังและแนวทางการพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ อย่างหลากหลายในที่นี่นำเสนอแนวทางหลัก 4 แนวทาง ดังนี้ (1) บูรณาการเข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (2) บูรณาการในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (3) สอดแทรกในกิจกรรมประจำวันของโรงเรียน (4) จัดทำโครงการที่เน้นการปลูกฝังและการพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

แนวทางในการปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการในสถานศึกษา ดังนี้

1. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม
  - 1.1 จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน
  - 1.2 บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี
2. การจัดกิจกรรม
  - 2.1 เหมาะสมกับความต้องการ ความสามารถและความสนใจของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย
  - 2.2 พัฒนาค่านิยมหลักได้ชัดเจนสร้างความรู้สึกและจิตใจของผู้เรียนในทางที่ดี
  - 2.3 กระตุ้นและฝึกทักษะการคิดการปฏิบัติของผู้เรียนอย่างเหมาะสมต่อเนื่องสม่ำเสมอ
  - 2.4 ใช้คำถามให้ผู้เรียนตระหนักรู้ในการคิดการกระทำของตนเองและเรียนรู้ที่จะพัฒนาปรับปรุงตนเอง
  - 2.5 ยกตัวอย่างบุคคลในชุมชนหรือสังคมที่ช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาค่านิยมหลักให้กับผู้เรียน
3. การส่งเสริมสนับสนุนในสถานศึกษา
  - 3.1 คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือตามความเหมาะสม
  - 3.2 มีการติดตาม สังเกตการปฏิบัติ ให้แรงเสริมและข้อมูลป้อนกลับ

ขั้นตอนการพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งผู้เรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและยั่งยืนมีขั้นตอน ดังนี้ (1) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ (2) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการและแนวทางในการพัฒนาและปลูกฝัง (3) วิเคราะห์และประเมินตนเอง (4) กำหนดวิธีการในการพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ (5) เลือกพัฒนาสร้างเทคนิควิธีการและเครื่องมือประเมิน (6) ดำเนินการพัฒนาและประเมินผู้เรียน (7) นิเทศกำกับติดตาม (8) ประเมินสรุปและรายงานผล

ชฎานิศวรร กุศลรัตนมณีพร และคณะ (2555) เสนอแนะว่า ค่านิยมเกิดจากประสบการณ์และการประเมินค่าของบุคคลขณะเดียวกันก็มาจากความเชื่อและเจตคติ ส่วนประกอบที่สำคัญของพฤติกรรมที่แสดงว่าเกิดค่านิยมขึ้น ได้แก่ การเกิดแรงจูงใจไม่ได้เกิดจากความต้องการที่เชื่อฟังหรือปฏิบัติตามแต่เกิดจากความชอบที่เกิดในตัวบุคคลที่มีค่านิยมสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวนำให้เกิดการปฏิบัติการณ์ต่าง ๆ การเกิดค่านิยมมีพฤติกรรม 3 ประการ ได้แก่ (1) การยอมรับค่านิยม พฤติกรรมในขั้นแรกนี้เป็นการลงความคิดเห็นว่าเหตุการณ์สิ่งของการกระทำเป็นสิ่งที่มีความค่าบุคคลมีความเชื่อซึ่งมีมากน้อยแตกต่างกันไปความเชื่อนี้เป็นการยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (2) ความชอบในค่านิยม พฤติกรรมความชอบแทรกอยู่ระหว่างความรู้สึกถูกผูกมัดอยู่กับค่านิยมนั้นและการยอมรับการเกิดค่านิยม ความชอบนี้ประเมินจากทั้งตัวเองและจากบุคคลข้างเคียงด้วยว่าเรามีค่านิยมในสิ่งนั้น (3) การผูกมัด เป็นขั้นที่มีความเชื่อมั่นว่ายอมรับค่านิยม เช่น การเคารพผู้ใหญ่การแสดงความอ่อนน้อมซึ่งบ่งบอกว่าเรามีค่านิยมในสิ่งนั้น

ค่านิยมในแต่ละบุคคลแตกต่างกันไปบุคคลเดียวกันมีค่านิยมหลายหลายอย่าง เราสามารถจัดให้เป็นระบบโดยการเข้ากลุ่มการสร้างแนวคิดหยกกับค่านิยมและจัดระบบ ค่านิยมเป็นการเรียงลำดับโดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของค่านิยมนั้นซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดปรัชญาชีวิตของเราอาจเป็นเป้าหมายในอุดมการณ์ของชีวิตเป็นการแสดงลักษณะค่านิยมความยึดถือและพฤติกรรมต่อมาก็คือการปฏิบัติซึ่งสังเกตจากพฤติกรรมภายนอกในสถานการณ์หนึ่ง บางครั้งเป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่ได้นำไปปฏิบัติก็ได้

1.2.2 รูปแบบและวิธีการส่งเสริมค่านิยมไทย

การสร้างค่านิยมให้กับเยาวชนโดยให้เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ที่มีคุณค่ามีปัญญาเป็นผู้มีคุณธรรมและสติปัญญาในทางที่ถูกต้องเหมาะสมนั้นสองคมไทยจะได้ผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สำคัญที่สุดในการแต่งแปลงคุณธรรมความดีหรือสิ่งที่เลวร้ายให้กับเด็กได้ดังนั้นการอบรมเยาวชนให้เป็นคนดีสามารถปฏิบัติได้ดังนี้ (1) สถาบันครอบครัว

สามารถปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้เยาวชนได้โดยพ่อแม่ผู้อบรมเลี้ยงดูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูก เพื่อให้เขาเติบโตมาอย่างมีคุณภาพทางทั้งร่างกายและจิตใจ (2) สถาบันการศึกษาให้การอบรมสั่งสอนในด้านความรู้คิดเป็นทำเป็นมีคุณธรรมจริยธรรมโดยครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์เพื่อสร้างเขาให้เป็นคนดี (3) การปลูกฝังทั้ง 2 สถาบันนอกจากจะอบรมสั่งสอนและเป็นแบบอย่างที่ดีแล้วควรปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลแห่งความถูกต้องเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติว่าสิ่งที่ตนได้ปฏิบัตินั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2549) เสนอแนะว่า แนวทางในการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมดังนี้ (1) ผู้ปฏิบัติงานปลูกฝัง สร้างเสริมค่านิยมทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีหมายถึงผู้ที่ปฏิบัติงานปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมให้แก่ผู้อื่นนั้นตนเองจะต้องมีทัศนคติที่ดีและความศรัทธาต่อค่านิยมเหล่านั้นเสียก่อนเบื้องต้นเพื่อจะได้ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นเพราะถ้าหากผู้ทำหน้าที่ปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมมิได้ปฏิบัติตนตามลักษณะของผู้ที่มีค่านิยมที่ดีตามแบบที่ตนอบรมสั่งสอนแล้วความศรัทธาเชื่อถือในค่านิยมเหล่านั้นก็ย่อมจะไม่เกิดขึ้น (2) การจัดสิ่งแวดล้อมที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมที่พึงประสงค์เนื่องจากสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการสร้างเสริมค่านิยมให้แก่บุคคลในสังคมดังนั้นปัจจัยสำคัญในการปลูกฝังสร้างเสริมค่านิยมอย่างหนึ่งก็คือการจัดสิ่งแวดล้อมทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งแวดล้อมที่เป็นคนให้เอื้อต่อการพัฒนาค่านิยมเช่นผู้ใหญ่บิดามารดาครูอาจารย์และผู้บริหารทุกระดับจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้น้อยหรือผู้เยาว์ทั้งหลายมิฉะนั้นการรณรงค์เรื่องค่านิยมก็เป็นเรื่องยาที่จะสัมฤทธิ์ผลนอกจากนั้นต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ด้วยโดยเฉพาะกิจกรรมที่จัดกันอยู่ในสังคมนั้น (3) การให้ความรู้เรื่องค่านิยมที่จะปลูกฝังหมายถึงการให้ผู้ที่ จะได้รับการปลูกฝังสร้างเสริมค่านิยมได้รู้จักหรือเข้าใจว่าค่านิยมที่ต้องการนั้นคืออะไรมีลักษณะอย่างไรและจะมีวิธีการอย่างไรจึงจะสามารถปฏิบัติตามค่านิยมเหล่านั้นได้เรื่องนี้นับว่ามีความสำคัญมากอย่างหนึ่งและเป็นหน้าที่ของวิทยากรที่จะต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ผู้ฟังซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องการจะปลูกฝังสร้างเสริมค่านิยม (4) การสร้างความสำนึกที่จะปฏิบัติตามค่านิยมที่พึงประสงค์หมายถึงการทำให้กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการจะปลูกฝังสร้างเสริมค่านิยมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งแก่ตนเองครอบครัว สังคมและประเทศชาติตามค่านิยมที่พึงประสงค์การทำให้เกิดความสำนึกในความบกพร่องที่มีอยู่และยอมรับปฏิบัติตามค่านิยมดังกล่าวนี้อาจจัดทำโดยอาศัยกิจกรรมหลายแบบเช่นการให้วิจารณ์ตนเองจนเกิดสัจการแห่งตน (Self-realization) และการจัดให้มีกิจกรรมสังคมมิติ (Sociometry) เป็นต้น (5) การฝึกและปฏิบัติตามค่านิยมที่จะปลูกฝังหมายถึงการให้ผู้ที่ได้รับการปลูกฝัง สร้างเสริมค่านิยมได้รับการปลูกฝังสร้างเสริมค่านิยมได้รับการฝึกฝนกิจกรรมต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมที่พึงประสงค์ซึ่งควรเป็นกิจกรรมง่าย ๆ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความสัมพันธ์กับปัญหาและช่วยแก้ปัญหาทั้งส่วนตัวและสังคมตลอดจนประเทศชาติได้ด้วยกัน นอกจากนั้นสิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามค่านิยมที่พึงประสงค์ให้มากที่สุดเท่าที่มีโอกาสจะอำนวยเช่นการบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ การเข้าวัดฟังเทศน์การปฏิบัติตามระเบียบวินัยและการทำงานอดิเรก เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ได้นำนโยบายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการสู่การปฏิบัติโดยกำหนดแนวปฏิบัติในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ ดังนี้

1. ให้สถานศึกษาผนวกค่านิยมหลัก 12 ประการ ในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีการประกวดเล่าเรื่องอ่านทำนองเสนาะ ท่องบทอาขยาน คัดลายมือ แต่งเพลง กวีนิพนธ์ กลอน ฯลฯ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีกิจกรรมการเรียนรู้ตามแหล่งประวัติศาสตร์ ทำโครงการ/โครงการตามแนวพระราชดำริ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการประกวดวาดภาพ ร้องเพลงเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทย เป็นต้น

2. ให้สถานศึกษาปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมหลัก 12 ประการให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เน้นการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่ยั่งยืน ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาและประเมินอย่างเข้มข้นในแต่ละระดับชั้น ดังนี้

2.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เน้นในด้านการรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ข้อ 1) ความกตัญญู (ข้อ 3) และการมีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย (ข้อ 8)

2.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เน้นในด้านชื่อเสียงเสียสละ อดทน (ข้อ 2)

2) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน (ข้อ 4) และมีความเข้มแข็งทั้งกายใจ (ข้อ 11)

2.3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เน้นในด้านรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย (ข้อ 5) เข้าใจเรียนรู้ประชาธิปไตยที่ถูกต้อง (ข้อ 7) และปฏิบัติตามพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ข้อ 9)

2.4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เน้นในด้านมีศีลธรรม รักษาความสัตย์ (ข้อ 6) ดำรงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ข้อ 10) และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม (ข้อ 12)

3. ให้สถานศึกษากำหนดวิธีการเรียนรู้ค่านิยมหลัก 12 ประการ ให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพผู้เรียน ดังต่อไปนี้

3.1 ระดับประถมศึกษา ให้เรียนรู้ผ่านบทเพลง นิทาน เหตุการณ์ หรือ การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อาทิ สถานที่จริงทางประวัติศาสตร์ หน่วยงานตามโครงการพระราชดำริ พิพิธภัณฑสถานฯ

3.2 ระดับมัธยมศึกษา ให้เรียนรู้ผ่านการศึกษาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ชีวประวัติ บุคคลสำคัญ บุคคลที่ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม หรือ เหตุการณ์สำคัญในอดีตและปัจจุบัน เพื่อการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในเชิงสร้างสรรค์

4. ให้ผู้บริหารสถานศึกษากำกับ ติดตาม นิเทศการดำเนินงานเกี่ยวกับ ค่านิยมหลัก 12 ประการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์

5. ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาติดตาม นิเทศ และประเมินผล สถานศึกษาที่ดำเนินการเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการอย่างเป็นรูปธรรม และเกิดประสิทธิผลที่ชัดเจน

1.2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมค่านิยม

การนำเสนอในหัวข้อนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับทฤษฎีที่สามารถนำมาปรับใช้ในการส่งเสริมค่านิยมที่ส่งผลต่อความเชื่อของนักเรียนแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อย่อย ได้แก่ (1) ทฤษฎีพัฒนาการด้านค่านิยม ศีลธรรม จริยธรรม คุณลักษณะ ของเพียเจต์ (2) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura (3) ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของ Kohlberg (4) ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ทฤษฎีพัฒนาการด้าน ค่านิยม ศีลธรรม จริยธรรม คุณลักษณะ ของเพียเจต์

Jean Piaget (1932) กล่าวว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ ย่อมขึ้นอยู่กับความฉลาดที่จะทำให้รับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ทางสังคม พัฒนาการทาง จริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ เขาเชื่อว่าจริยธรรมเป็น กระบวนการที่ซับซ้อน (Complex Process) ระหว่างความรู้ ความรู้สึก และการสร้าง ในการศึกษา ค้นคว้าเขาพบว่าเด็กจะพัฒนาการทางสติปัญญาได้ถึงขั้นสูงสุดเมื่ออายุประมาณ 8 – 10 ปี ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กจะบรรลุถึงขั้นสูงสุดเมื่ออายุประมาณ 8 – 10 ปี เช่นกัน Jean Piaget ได้แบ่งขั้นการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นก่อนศีลธรรม (Pre-Moral) ช่วงอายุก่อน 5 ขวบ เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถรับรู้สิ่งแวดล้อมได้อย่างละเอียดไม่เข้าใจกฎเกณฑ์พฤติกรรมขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก

2. ขั้นยึดคำสั่ง (Heteronomous) ช่วงอายุประมาณ 6-9 ขวบ ในขั้นนี้เด็กจะรับรู้สิ่งแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อผู้อื่นพฤติกรรมต่างๆ อยู่ใต้อิทธิพลกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่เห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เด็กได้รับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางศีลธรรมมาจากพ่อแม่ คุณครู และเด็กโต ทำให้เด็กขั้นนี้มีพัฒนาการด้านจริยธรรม โดยเด็กวัยนี้จะมีความเชื่อถือดังต่อไปนี้

2.1 พฤติกรรมใดจะถูกต้อนหรือดีก็ต่อเมื่อผู้แสดงพฤติกรรมได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์

2.2 กฎเกณฑ์ที่มีต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดและห้ามแก้ไขเด็ดขาด

2.3 ทุกคนมีหน้าที่ที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์โดยเด็ดขาดถ้าใครทำตามกฎเกณฑ์เป็นเด็กที่ดีและไม่ทำตามกฎเกณฑ์เป็นเด็กที่ไม่ดี

2.4 การตัดสินว่าใครกระทำผิดหรือกระทำถูกจะไม่คำนึงถึงความต้องการแรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ

3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (Autonomous) ช่วงอายุตั้งแต่ 9 ขวบขึ้นไป เด็กสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจและตั้งเกณฑ์ที่จะเป็นตัวของตนเอง เน้นการร่วมมือกฎกติกาเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ที่ยอมรับร่วมกันเด็กที่มีพัฒนาการทางศีลธรรมขั้นนี้จะมีความเชื่อถือดังต่อไปนี้

3.1 กฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคลและกฎเกณฑ์อาจเปลี่ยนแปลงโดยที่บุคคลเหล่านั้นคิดเห็นตรงกันว่า จะเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ที่ใช้

3.2 กฎเกณฑ์จะมีความหมายหรือมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อบุคคลที่จะปฏิบัติยอมรับกฎเกณฑ์นั้น

3.3 การร่วมมือการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาการทางศีลธรรม

3.4 การประเมินตัดสินว่าใครถูกหรือผิดคำนึงถึงความต้องการแรงจูงใจหรือเจตนาของผู้กระทำ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524)

นอกจากนี้ Jean Piaget ได้เสนอเกณฑ์การตัดสินเชิงศีลธรรมของเด็กไว้ 6 ประการ คือ

1. การตัดสินจากเจตนาการกระทำเด็กเล็กจะตัดสินการกระทำจากปริมาณสิ่งของส่วนเด็กโตจะตัดสินจากเจตนาของการกระทำ

2. การตัดสินเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้อื่นเด็กเล็กจะตัดสินการกระทำโดยยึดเอาความเชื่อความเห็นของผู้ใหญ่ว่าดีส่วนเด็กโตจะยึดเอาเหตุผลและสถานการณ์ประกอบการตัดสินใจ

3. ความเห็นอิสระจากการลงโทษเด็กเล็กจะตัดสินว่าการกระทำใดไม่ดีจากการถูกทำโทษแต่เด็กโตจะตัดสินการกระทำใดไม่ดีเพราะสิ่งนั้นไปขัดกับกฎเกณฑ์และเกิดอันตรายต่อผู้อื่น

4. ใช้วิธีการแก้แค้นเอาคืนวิธีนี้เด็กเล็กใช้ น้อยกว่าเด็กโต

5. การลงโทษเพื่อตัดนิสัยเด็กเล็กจะสนับสนุนการลงโทษอย่างหนักเพื่อแก้แค้นแต่เด็กโตไม่ค่อยเห็นด้วย

6. หลักชะตากรรมของความโชคร้ายเด็กเล็กจะถือว่าการกระทำผิดจะต้องได้รับการลงโทษจากฟ้าดินพระเจ้าหรือผู้ทรงพลังอำนาจ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524)

(2) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura

Albert Bandura กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบจึงเรียกการเรียนรู้จากการสังเกตว่าการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบเนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวอยู่เสมอ Bandura อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมสังคมซึ่งทั้งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกัน Bandura จึงเปลี่ยนชื่อทฤษฎีการเรียนรู้ของท่านว่าการเรียนรู้ทางสังคมไปต่อมาได้เปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจาก Bandura พบจากการทดลองว่าสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ด้วยการสังเกตคือผู้เรียนจะต้องเรียนคุณเกิดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้โดยเฉพาะและสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือผู้เรียนจะต้องมีการเข้ารหัสในความทรงจำระยะยาวได้อย่างถูกต้องนอกจากนี้ผู้เรียนต้องสามารถที่จะประเมินได้ว่าตนเลียนแบบได้ดีหรือไม่ดีอย่างไรและจะต้องควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ด้วยจึงสรุปการเรียนรู้โดยการสังเกตเป็นกระบวนการทางกรู้คิดหรือพุทธิปัญญา การเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ (สุวรรณค์ ใคว์ตระกูล, 2552)

Bandura มีความเห็นว่าทั้งสิ่งแวดล้อมและตัวผู้เรียนมีความสำคัญเท่า ๆ กัน Bandura กล่าวว่าคนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราอยู่เสมอการเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมซึ่งทางผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกันและกันพฤติกรรมของคนเราส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบ สำหรับตัวเป็นแบบไม่จำเป็นต้องเป็นตัวแบบที่มีชีวิตเท่านั้นแต่อาจจะเป็นตัวแบบสัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่เห็นในโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ อาจจะเป็นตัวรูปภาพการ์ตูนในหนังสือก็ได้ นอกจากนี้คำบอกเล่าด้วยคำพูดหรือข้อมูลที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรก็เป็นตัวแบบได้ การเรียนรู้โดยการสังเกตไม่ใช่การลอกแบบจากสิ่งที่สังเกตได้ผู้เรียนคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้เรียนมีความสำคัญเช่น ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถที่จะรับรู้สิ่งเร้าและสามารถสร้างรหัสหรือกำหนดสัญลักษณ์ของสิ่งที่สังเกตเก็บไว้ในความจำระยะยาวและสามารถเรียกใช้ในขนาดที่ผู้สนใจต้องการแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ

ความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา

1. Bandura ได้ให้ความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมโดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อกันและกัน Bandura ได้ถือว่าทั้งบุคคลที่ต้องการจะเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุของพฤติกรรม

2. Bandura ได้ให้ความแตกต่างของการเรียนรู้และการกระทำ ถือว่าความแตกต่างนั้นสำคัญมาก เพราะคนอาจจะเรียนรู้อะไรหลายอย่างแต่ไม่กระทำ เช่น นิสิตและนักศึกษาทุกคนที่กำลังอ่านหนังสือ อาจทราบว่าการโกงในการสอบนั้นมึพฤติกรรมอย่างไรแต่นิสิตและนักศึกษาเพียงน้อยคนที่จะทำการโกงจริง ๆ Bandura สรุปว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสามประเภทได้แก่ (1)พฤติกรรมสนองตอบที่เกิดจากการเรียนรู้ ผู้ส่งแสดงออกหรือกระทำสม่ำเสมอ (2)พฤติกรรมที่เรียนรู้แต่ไม่เคยแสดงออกหรือกระทำ และ(3)พฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออกทางการกระทำเพราะไม่เคยเรียนรู้จริง ๆ

3. Bandura ไม่เชื่อว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะคงตัวอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และทั้งสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน เช่น เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวก็คาดหวังว่าผู้อื่นจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อตนด้วย ความคาดหวังนี้ส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและผลพวงก็คือเด็กอื่นก็จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองแบบก้าวร้าวด้วย และเป็นเหตุให้เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวยิ่งแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากยิ่งขึ้นซึ่งเป็นการย้ำความคาดหวังของตน Bandura จึงสรุปว่าเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวจะ

สร้างบรรยากาศก้าวร้าวรอบตัว จึงทำให้เด็กอื่นที่มีพฤติกรรมอ่อนโยนไม่ก้าวร้าวแสดงพฤติกรรมตอบสนองก้าวร้าว เพราะเป็นการแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมที่ก้าวร้าว

(3) ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของ Kohlberg

ทฤษฎีของ Kohlberg เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อพื้นฐานว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีสมอง สามารถเกิดการเรียนรู้ เพื่อการปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมได้ และได้ศึกษาวิจัยพัฒนาการทางจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของ Jean Piaget แต่ได้ปรับปรุงวิธีวิจัย การวิเคราะห์ผลรวมและได้ทำการวิจัยอย่างกว้างขวางในประเทศอื่นที่มีวัฒนธรรมต่างไปจากสหรัฐอเมริกา Kohlberg ได้คิดวิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีระบบการให้คะแนนอย่างมีระเบียบแบบแผน ผู้ที่จะใช้เกณฑ์การให้คะแนนพัฒนาการทางจริยธรรม จะต้องได้รับการอบรมเป็นพิเศษโดยสร้างสถานการณ์สมมติปัญหาทางจริยธรรมที่ผู้ตอบยากที่จะตัดสินใจได้ว่า “ถูก” “ผิด” “ควรทำ” หรือ “ไม่ควรทำ” อย่างเด็ดขาด เพราะขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง การตอบจะขึ้นกับวัยของผู้ตอบ เกี่ยวกับความเห็นใจในบทบาทของพฤติกรรมในเรื่องค่านิยม ความสำนึกในหน้าที่ของตนเองในสังคม ความยุติธรรมหรือหลักการที่ตนยึด จากการวิเคราะห์คำตอบของผู้ตอบวัยต่าง ๆ Kohlberg ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็นทั้งหมด 6 ขั้น (Stages) ใน 3 ระดับ (Levels) โดยในแต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น (Stages) ดังนี้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556)

ระดับที่ 1 ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-Conventional Level) ในระดับนี้จะรับข้อกำหนดของพฤติกรรมและกฎเกณฑ์ที่ “ดี” “ไม่ดี” จากพ่อแม่ คุณครูและเด็กโต หรือผู้มีอำนาจเหนือตน และจะคิดถึงผลตามที่จะนำรางวัลหรือการลงโทษมาให้ พฤติกรรมที่ดี คือ พฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รางวัล พฤติกรรมที่ไม่ดี คือ พฤติกรรมที่แสดงแล้วได้รับโทษโดยบุคคลจะตอบสนองต่อกฎเกณฑ์ซึ่งผู้มีอำนาจทางกายเหนือตนเองกำหนดขึ้น จะตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมที่เป็นหลักต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น จะพบในเด็ก 2-10 ปี โดยมีพัฒนาการทางจริยธรรม 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience Orientation) เด็กจะยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจเหนือตนโดยไม่มีเงื่อนไขเพื่อไม่ให้ตนถูกลงโทษ ขั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อหลบหลีกการถูกลงโทษ เพราะกลัวความเจ็บปวด ยอมทำตามผู้ใหญ่เพราะมีอำนาจทางกายเหนือตน ในขั้นนี้เด็กจะใช้ผลที่ตามมาของพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ชี้ว่า พฤติกรรมที่ตนกระทำนั้น “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นต้นว่าถ้าพฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนกระทำนั้นถูกและจะทำซ้ำอีกเพื่อให้ได้รับรางวัลนั้นอีก แต่ถ้าเด็กถูกทำโทษก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนกระทำเป็นสิ่งที่ไม่ดีและจะพยายามหลีกเลี่ยงไม่กระทำสิ่งนั้นอีก

ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (Instrumental Relativist Orientation) ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน บุคคลจะเลือกทำตามความพอใจของตนเอง โดยให้ความสำคัญของการได้รับรางวัลตอบแทน ทั้งรางวัลที่เป็นวัตถุหรือการตอบแทนทางกาย วาจา และใจ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม ขั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการผลประโยชน์สิ่งตอบแทน รางวัล และสิ่งแลกเปลี่ยน เป็นสิ่งตอบแทน เด็กจะสนใจทำตามกฎเกณฑ์หรือข้อกำหนดของพฤติกรรม เพื่อความพึงพอใจของตนเอง หรือทำดีเพราะหวังจะได้รับผลประโยชน์ สิ่งของหรือรางวัลตอบแทน ไม่ได้คิดถึงความยุติธรรม ความถูกต้องและความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น พฤติกรรมของเด็กมักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกับคนอื่น เช่น ประโยค “ถ้าเธอทำให้ฉัน ฉันจะให้.....” เป็นต้น หรือทำตามความต้องการของตนเอง

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม (Conventional Level) ในระดับนี้จะถือว่าพฤติกรรมที่ตนกระทำเป็นตามความคาดหวังของพ่อแม่ ผู้ปกครอง กลุ่มที่ตนอยู่หรือของชาติ เป็นพฤติกรรมที่ควรจะทำหรือไม่ควรจะทำ เพราะกลัวว่าตนจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เด็กจะแสดงพฤติกรรมโดยไม่คำนึงถึงผลตามมาของพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง ถือว่าความจงรักภักดีและความซื่อสัตย์เป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่ที่จะรักษามาตรฐานทางจริยธรรมโดยบุคคลจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมที่ตนเองอยู่ ตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นขณะนั้นหรือภายหลังก็ตาม จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมโดยคำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น จะพบในวัยรุ่นอายุ 10-16 ปี โดยมีพัฒนาการทางจริยธรรม 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 3 ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับเด็กดี (Interpersonal on ordnance of “Good boy , nice girl” Orientation) บุคคลจะใช้หลักทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ใช้เหตุผลเลือกทำในสิ่งที่กลุ่มยอมรับโดยเฉพาะเพื่อน เพื่อเป็นที่ชื่นชอบและยอมรับของเพื่อน ไม่เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น เพื่อต้องการรักษาสัมพันธภาพที่ดีพบ ในวัยรุ่นอายุ 10-15 ปี ขั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการเป็นที่ยอมรับของหมู่คณะ การช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อให้เขาพอใจ และยกย่องชมเชย ทำให้บุคคลไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน ในขั้นนี้เป็นพฤติกรรมของคนดีตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรมดี คือพฤติกรรมที่จะทำให้ผู้อื่นยอมรับและชื่นชอบ หรือไม่ประพฤติผิดเพราะไม่ยอมให้พ่อแม่หรือเพื่อนวัยเดียวกันเสียใจ

ขั้นที่ 4 กฎและระเบียบ (“Law-and-order” Orientation) จะใช้หลักทำตามหน้าที่ของสังคมโดยปฏิบัติตามระเบียบของสังคมอย่างเคร่งครัด เรียนรู้การเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ปฏิบัติตามหน้าที่ของสังคมเพื่อดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ในสังคม พบในอายุ 13-16 ปี ขั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหน้าที่ของสังคมโดยบุคคลรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในสังคม โดยมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดให้หรือคาดหมายไว้ ในขั้นนี้ก็คือว่าสังคมนั้นต้องมีกฎหมายและข้อบังคับเพื่อให้สังคมมีระเบียบเรียบร้อย คนดี คือ คนที่มีพฤติกรรมถูกต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบบังคับ ทุกคนในสังคมต้องปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและรักษาความสงบสุขของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคมหรือระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ (Post - Conventional Level) ในระดับนี้ผู้ทำหรือผู้แสดงพฤติกรรมได้ใช้วิจารณญาณตีความหมายของหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรม ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักของความประพฤติที่จะปฏิบัติตาม เป็นหลักจริยธรรมของผู้มีอายุ 20 ปีขึ้นไป การตัดสินใจ “ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจากวิจารณญาณของตนเอง ไม่มีอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก กฎหมายและกฎเกณฑ์ควรจะต้องตั้งบนหลักความถูกต้อง ความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคมที่ตนเป็นสมาชิก ทำให้บุคคลตัดสินใจขัดแย้งของตนเองโดยใช้ความคิดไตร่ตรองอาศัยค่านิยมที่ตนเชื่อและยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ จะปฏิบัติตามสิ่งที่สำคัญมากกว่าโดยมีกฎเกณฑ์ของตนเอง ซึ่งพัฒนามาจากกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นจริยธรรมที่เป็นที่ยอมรับทั่วไป โดยมีพัฒนาการทางจริยธรรม 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Social Contract Orientation) บุคคลจะมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนหมู่มาก ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ เคารพการตัดสินใจที่จะกระทำด้วยตนเอง ไม่ถูกควบคุมจากบุคคลอื่น มีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคม ถือว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้ โดยพิจารณาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก พบได้ในวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ขั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามมาตรฐานของสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยบุคคลเห็นความสำคัญของคนหมู่มากจึงไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ พฤติกรรมที่ถูกต้องจะต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัว ผสมผสานกับมาตรฐานซึ่งได้รับการตรวจสอบและยอมรับจากสังคม ในขั้นนี้ให้ความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่คนส่วนใหญ่หรือทุกคนในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นสิ่งที่สมควรจะปฏิบัติตาม โดยคำนึงถึงประโยชน์และสิทธิของแต่ละบุคคล

ก่อนที่จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรมได้ ใช้ความคิดและเหตุผลเปรียบเทียบว่าสิ่งไหนถูกและสิ่งไหนผิด ในขั้นนี้สิ่งที่ถูกและผิด ขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล แม้ว่าให้ความสำคัญกับกฎหมาย กฎเกณฑ์ สัญญาหรือข้อตกลงระหว่างบุคคล แต่เปิดโอกาสให้มีการแก้ไขปรับปรุง โดยคำนึงถึงประโยชน์และสถานการณ์แวดล้อมในสังคมขณะนั้น

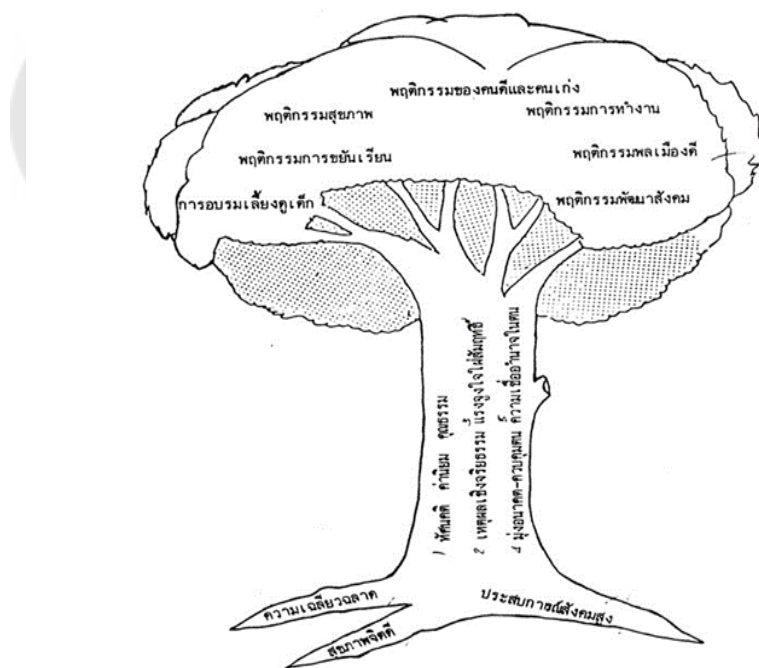
ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle Orientation) เป็นขั้นที่เลือกตัดสินใจที่จะกระทำโดยยอมรับความคิดที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว ขั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหลักการคุณธรรมสากลโดยคำนึงความถูกต้องยุติธรรมยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ มีอุดมคติและคุณธรรมประจำใจ มีความยืดหยุ่นและยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติ ด้วยความยุติธรรม และคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน เคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล ละอายและเกรงกลัวต่อบาป พบในวัยผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญา ในขั้นนี้เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรม หลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เพื่อความยุติธรรม ความเสมอภาคในสังคม และมีสิทธิมนุษยชนของมนุษย์ทุกคน ในขั้นนี้สิ่งที่ถูกและผิดเป็นสิ่งที่มีในธรรมชาติของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

นอกจากนี้ Kohlberg เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลจากการพัฒนาการของโครงสร้างทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม นอกจากนั้น Kohlberg ยังพบว่า ส่วนมากการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กจะไม่ถึงขั้นสูงสุดในอายุ 10 ปี แต่จะมีการพัฒนาขึ้นอีกหลายขั้นจากอายุ 11-25 ปี การใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จะแสดงให้เห็นถึงความเจริญของจิตใจของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นตามลำดับของวุฒิภาวะทางปัญญา บ่อเกิดของเหตุผลเชิงจริยธรรมได้มาจากการพัฒนาการทางความคิดในขณะที่ยังเด็กได้มีโอกาสติดต่อด้านสัมพันธ์กับผู้อื่น การได้เข้ากลุ่มทางสังคมประเภทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้ที่มีความสามารถได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและของผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาพัฒนาทางจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นไปได้รวดเร็ว Kohlberg เชื่อว่าการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นมิใช่การรับความรู้จากการพร่ำสอนของผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้อื่นด้วย รวมทั้งข้อเรียกร้องและกฎเกณฑ์ของกลุ่มต่าง ๆ ที่อาจจะขัดแย้งกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอน ในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าบุคคลจะอยู่ในกลุ่มใดหรือสังคมใดก็ตามส่วนการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น Kohlberg เชื่อว่าเป็นไปตามนั้น จากขั้นที่หนึ่งผ่านแต่ละขั้นไปจนถึงขั้นที่หก บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการใช้เหตุผลในขั้นสูงขึ้นไป จะเกิดขึ้นได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่า

อยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าๆ ได้ดีขึ้นจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นที่สูงต่อไปมีมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก็จะถูกใช้น้อยลงทุกทีจนถูกทิ้งไปในที่สุด นอกจากนั้นมนุษย์ทุกคนก็ไม่จำเป็นต้องพัฒนาทางจริยธรรม ไปถึงขั้นสุดท้ายแต่อาจจะหยุดชะงักที่ขั้นใดขั้นหนึ่งที่ต่ำกว่าได้ Kohlberg พบว่า ผู้ใหญ่ส่วนมากจะพัฒนาการถึงขั้นที่ 4 เท่านั้น (อนุกุล ฐระวรรณ, 2550)

(4) ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544) กล่าวว่า ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมซึ่งเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับจิตลักษณะ 8 ประการที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของ คนดี คนเก่งและมีสุขของคนไทย แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ราก ลำต้นและส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้ดังกล่าวประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ที่มา: ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544).

จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก คือ ราก แทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ (1)สุขภาพจิต (2)ความเฉลียวฉลาดหรือสติปัญญา และ (3)ประสบการณ์ทางสังคม ส่วนที่สอง คือ ลำต้น เป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก มีจิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่ (1) ทศนคติ (2)ค่านิยมและคุณธรรม (3)เหตุผลเชิงจริยธรรม (4)ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองเชื่ออำนาจในตนมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of control ของ Rotter (1966) และ(5)แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (1963) ส่วนที่สาม คือ ส่วนของดอกและผลเป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและเก่ง ซึ่งแสดงพฤติกรรมการทำงานดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดีและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพสามารถแบ่งเป็น 2 พฤติกรรม ได้แก่ (1)พฤติกรรมของคนดี ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก คือ พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเองและพฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่นและ(2)พฤติกรรมของคนดีและเก่ง ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก คือ พฤติกรรมรับผิดชอบและพฤติกรรมพัฒนา (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2548)

การพัฒนาค่านิยมและจริยธรรมเป็นตัวอย่างของการผสมผสานระหว่างความรู้ ความคิด ความรู้สึกและการกระทำ ซึ่งเริ่มต้นด้วยการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม ทำไปทำไม ทำแล้วมีผลดีผลเสียต่อใคร ใครเป็นตัวประกอบสำคัญของการตัดสินใจว่าจะทำหรือไม่ทำ ฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาเหตุผลโดยให้ผู้เรียนประเมินปัญหาเชิงจริยธรรมพัฒนาจากการกระทำเพื่อตนเองเป็นการกระทำเพื่อกลุ่ม เพื่อคนอื่น จนถึงทำเพื่อสังคมโดยส่วนรวม เมื่อผู้เรียนพัฒนาเหตุผลไปแล้วก็พัฒนาด้านการกระทำ ให้การกระทำนั้น ๆ มีผลตอบสนองในทางที่ดีทั้งจากเพื่อน จากครูและจากสังคม เป็นการแสดงค่านิยมและเหตุผลเชิงจริยธรรมให้ประจักษ์ต่อผู้เรียนเอง กลุ่มจึงมีบทบาทในการพัฒนาค่านิยม

เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้วก็ลดการบังคับลง เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เหตุผลของตนเองเป็นการดูกลั่นค่านิยมจากการบังคับภายนอก ไปเป็นตัวบังคับภายในโดยวินัยของเขาสองจุดนี้ คือ การสร้างวินัยในตนเอง เมื่อผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองแล้วก็เสริมด้วยการให้ประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลาโดยการถามคำถามต่าง ๆ และกระตุ้นให้ยอมรับตนเองเห็นว่าตนเองมีข้อจำกัด มีจุดเด่นจุดด้อยอย่างไร และต้องเลือกปฏิบัติจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง ไม่ใช่ทำตามเกณฑ์ของผู้อื่น ต้องใช้เกณฑ์ของตนเองสร้างความพึงพอใจให้กับความสำเร็จของตนเองอันเป็นการให้รางวัลด้วยตนเอง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2526)

สำหรับจิตพิสัยเป็นลักษณะที่เกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคล จึงมิใช่เรื่องที่จะบอกได้ว่าถูกหรือผิดไม่สามารถจำแนกออกมาเป็นความรู้สึกที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องอย่าง

เด็ดขาดได้ ความรู้สึกจึงมีความหลากหลายในด้านระดับและความเข้มข้น ระดับความเข้มข้นของความรู้สึกนี้เอง ที่เรานำมาใช้ในการจำแนกระดับความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เรื่องหนึ่งเรื่องใด ปริมาณเกี่ยวกับความรู้สึกจึงไม่เป็นไปตามกฎมีหรือไม่มีแต่จะอยู่ในรูปของมีมากมีน้อย เป็นระดับต่าง ๆ กันไป ความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านั้นนอกจากมีระดับแล้ว ยังมีทิศทางที่เป็นบวกและลบ เช่น ชื่อสัตย์เป็นทางบวก คดโกงเป็นทางลบ เป็นต้น คุณสมบัติอีกอย่างหนึ่งของจิตพิสัย คือเปลี่ยนแปลงได้ง่ายขึ้นอยู่กับสถานการณ์องค์ประกอบอื่น ๆ การที่จะลงสรุปว่าบุคคลมีความรู้สึกอย่างไร จึงต้องมีการตรวจสอบไปหลายๆครั้ง หลายๆ สถานการณ์ หลายๆเวลา แล้วนำผลการสอบวัดนั้นมาดูว่าเขาแสดงความรู้สึกในระดับใดมากที่สุดความรู้สึกทั้งหลายจำเป็นต้องแสดงต่อเป้าหมายหรือมีเป้าหมายรองรับ เช่น ความรู้สึกต่อคนที่ขยัน คนที่ชื่อสัตย์ การกระทำที่แสดงถึงความรักชาติ สัญลักษณ์ของคุณงามความดีต่าง ๆ ถ้าไม่มีเป้าหมายรองรับ ความรู้สึกของบุคคลก็จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่เป็นระบบ

สรุปได้ว่า จากการศึกษาทฤษฎีทั้ง 4 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีพัฒนาการด้านค่านิยม ศีลธรรม จริยธรรม คุณลักษณะ ของเพียเจต์ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของBandura ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของ Kohlberg ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม จะเห็นถึงพัฒนาการของเด็กจนกระทั่งเติบโตใหญ่ ซึ่งมีการเรียนรู้และพัฒนาการทางจริยธรรมตามช่วงวัย โดยทั้ง 4 ทฤษฎีมีความสอดคล้องกันในการนำมาช่วยในการส่งเสริมค่านิยม โดยใช้ตัวต้นแบบที่ดี การสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติตามตัวต้นแบบ การเสริมแรงให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ดี ทั้งนี้ค่านิยมเป็นความเชื่อของบุคคลที่ยึดถือและเห็นคุณค่านำมาปฏิบัติ หากครูสามารถนำค่านิยมที่ถูกต้องและดีงาม มาเป็นต้นแบบให้นักเรียนปฏิบัติก็จะส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีตามที่ครูกำหนด

1.2.4 งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยม

สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินผลการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยโดยมีจุดมุ่งหมายของโครงการวิจัยนี้เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมนโยบายค่านิยม 12 ประการของรัฐบาลที่ประกาศเมื่อปี พ.ศ. 2557 โดยการออกแบบการศึกษาผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการพัฒนาดัชนีค่านิยม 12 ประการที่มีความหมายครอบคลุมคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทยเพื่อให้สามารถอธิบายระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและนักศึกษาคาดว่าต่อไปในอนาคตจะมีข้อมูลที่ดีขึ้นให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของดัชนีค่านิยมในแต่ละปีซึ่งจะทำให้มีข้อมูลสารสนเทศในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่เป็นคนดีของสังคมการติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย

มี 5 ประการ คือ (1) เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดการรับรู้ค่านิยม 12 ประการสำหรับนักเรียนและนักศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา (2) เพื่อวิเคราะห์ระดับการรับรู้ค่านิยม 12 ประการและพฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของนักเรียนและนักศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา (3) เพื่อวิเคราะห์วิธีการส่งเสริมค่านิยมความเชื่อศึกษาตามนโยบายค่านิยม 12 ประการในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา (4) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการตามนโยบายรัฐบาล และ (5) เพื่อจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมค่านิยมของคนไทยให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลผลการวิจัยพบว่า

(1) เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการเป็นแบบตรวจสอบรายการฉบับสั้นมีข้อรายการ 144 ข้อและฉบับยาวมีข้อรายการ 36 ข้อสำหรับวัดค่านิยมแต่ละด้านๆละ 3 ตัวบ่งชี้รวม 36 ตัวบ่งชี้แต่ละตัวบ่งชี้มีข้อรายการแสดงพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติตามช่วงวัยจำนวน 4 ข้อซึ่งเรียงตามพฤติกรรมที่สะท้อนค่านิยมขั้นต่ำจนถึงขั้นสูง

(2) การรับรู้ค่านิยมผู้เรียนส่วนใหญ่รู้จักค่านิยม 12 ประการร้อยละ 94.69 ผู้เรียนประมาณร้อยละ 64 ให้ข้อมูลว่าแหล่งข้อมูลที่ทำให้ตนเองรู้จักค่านิยม 12 ประการมากที่สุดคือจากสถานศึกษา

(3) โดยเฉลี่ยผู้เรียนทุกระดับการศึกษาประเมินตนเองว่ามีความยึดมั่นในค่านิยม 12 ประการดังที่ 1 ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และด้านที่ 3 กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ สูงกว่าค่านิยมด้านอื่น

(4) พฤติกรรมตามค่านิยม 12 ประการของผู้เรียนโดยภาพรวมผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามช่วงวัยในระดับสูงมีประมาณร้อยละ 57 และโดยเฉลี่ยรวมทุกระดับการศึกษาผู้เรียนไม่ถึงร้อยละ 60 มีพฤติกรรมตามค่านิยมด้านที่ 10 รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและค่านิยมด้านที่ 5 รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

(5) วิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการมีหลายวิธี เช่นการสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนการจัดรายวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมค่านิยมการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนเช่นโครงการธนาคารความดีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายรวมทั้งการบรรจุค่านิยม 12 ประการไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ ซึ่งการวิจัยนี้ออกแบบเครื่องมือวัดมาเป็นแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งอาจยังไม่สะท้อนระดับความเข้มของพฤติกรรมค่านิยมของพุดอีกทีดีพอ การวิจัยครั้งต่อไปจึงอาจปรับ

รูปแบบของเครื่องมือวิจัยให้เป็นแบบมาตราประมาณค่า เพื่อให้ผู้ตอบแสดงระดับความเข้มของพฤติกรรมของตนเองได้หลากหลายขึ้น และผลการวิเคราะห์โครงสร้างของเครื่องมือวัดค่านิยมพบว่า เครื่องมือสามารถวัดค่านิยมได้เพียงองค์ประกอบเดียว ทำให้ขาดสารสนเทศจากการประเมินให้ผลการวัดเป็นคะแนนค่านิยมรวมมากกว่าการให้สารสนเทศเชิงจำแนกประเภทของค่านิยม และควรมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงโครงสร้างใหม่ หากมีการปรับปรุงเครื่องมือวัดค่านิยมใหม่

ชฎานิศวรร กุลรัตน์มณีพร และคณะ (2555) ได้ทำการวิจัย เรื่องการเสริมสร้างค่านิยม: การทบทวนองค์ความรู้และแนวทางการวิจัยด้านค่านิยมไทยในอนาคต การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านค่านิยมในประเทศไทยอันนำไปสู่การจัดทำแผนด้านการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมในประเทศไทยโดยเป็นการศึกษาเชิงบูรณาการ ทั้งนี้มีกรอบแนวคิดคือความรู้ชัดแจ้งหรือความรู้ที่เป็นนิยามการซึ่งเป็นการใช้ความรู้ที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เก็บรวบรวมไว้ในหนังสืองานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมไทยจากแหล่งข้อมูลในประเทศไทยจำนวน 6 แหล่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2504-2554 รวมระยะเวลา 50 ปี จากนั้นจึงใช้แนวคิดของ Milton Rokeach Gordon W. Allport and Leo Postman ในการวิเคราะห์จำแนกแบ่งหมวดหมู่ประเภทและจัดกลุ่มเอกสารเกี่ยวกับค่านิยมไทยในแต่ละช่วงระยะเวลา ความรู้แฝงเร้น ความรู้ฝังลึก ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาและประสบการณ์เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลอันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและสัมภาษณ์เป็นกลุ่มกับบุคคลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีชื่อเสียงระดับประเทศที่ทำงานวิชาการและงานที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมไทยจำนวน 14 ท่านคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงและวิธีการสุ่มแบบสโนว์บอล ผลการศึกษา พบว่า ตลอดระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา งานศึกษาและจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมไทยที่รวบรวมได้มีทั้งสิ้น 600 เอกสาร โดยเฉลี่ยมีงานศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพียงปีละประมาณ 12 เรื่อง พิจารณาในแต่ละช่วง 10 ปี พบว่า มีเนื้อหาหรือประเด็นต่าง ๆ ของเอกสารมีความหลากหลายค่อนข้างสูงและมีทิศทางที่ไม่ค่อยชัดเจน อย่างไรก็ตามเมื่อจำแนกเอกสาร 7 กลุ่ม พบว่า การศึกษาและเอกสารเกี่ยวกับค่านิยมด้านสุนทรียศาสตร์และค่านิยมตามแนวการเมืองในประเทศไทยมีอยู่จำนวนน้อยมาก ขณะที่การศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวกับค่านิยมด้านสังคมมีมากถึงร้อยละ 37 แนวทางการศึกษาวิจัยด้านค่านิยมไทยในอนาคตควรที่จะมุ่งในประเด็นที่ทันสมัยถูกต้องและต้องก้าวข้ามจุดยืนเดิม ๆ โดยมีการศึกษาให้เป็นสหสาขาวิชามากขึ้นเน้นการศึกษาค่านิยมตามแนวทฤษฎีใช้

หลักการวิชาการเข้ามาพร้อมด้วย และการคิดอย่างเป็นระบบรวมถึงให้ความสำคัญต่อการได้มา การดำรงรักษาและการใช้อำนาจเหนือบุคคลอื่น เป็นต้น

สรุปได้ว่า งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1)กลุ่มที่เป็นการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านค่านิยมในประเทศไทย นำไปสู่ การจัดทำแผนพัฒนา ส่งเสริมด้านค่านิยม โดยผู้วิจัยใช้การศึกษาแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกและ การสัมภาษณ์เป็นกลุ่มเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุงและ เปลี่ยนแปลงค่านิยมให้ดีขึ้น และผู้วิจัยได้เสนอแนะทางการศึกษาวิจัยด้านค่านิยมไทยในอนาคต ควรมุ่งในประเด็นที่ทันสมัย ถูกต้องและต้องก้าวข้ามจุดยืนเดิม ๆ (2)กลุ่มที่เป็นการสร้างหรือ พัฒนาเครื่องมือ เพื่อวัดค่านิยม 12 ประการ มีการติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคน ไทย เกี่ยวกับการส่งเสริมนโยบายค่านิยม 12 ประการ โดยผู้วิจัยใช้การศึกษาแบบเชิงปริมาณและ เชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การทำแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งอาจยังไม่สะท้อน ระดับความเข้มของพฤติกรรมค่านิยมของผู้ตอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้มีการปรับปรุงพัฒนา เครื่องมือวัดค่านิยม 12 ประการ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่สร้างขึ้น

1.3 แนวคิดการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

การนำเสนอในหัวข้อนี้แบ่งออกเป็น 4 หัวข้อย่อย ได้แก่ (1.3.1) ความหมายของ แนวคิดการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม (1.3.2) การส่งเสริมด้านวัฒนธรรมประเพณี ไทย (1.3.3) งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมด้านวัฒนธรรมประเพณีไทย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 ความหมายของแนวคิดการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) กล่าวว่า การรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม คือ การเห็นคุณค่าและความสำคัญ มีความภาคภูมิใจ อนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีไทยอันดีงาม และค่านิยมด้านรักษาวัฒนธรรมประเพณี ไทยอันงดงามยังมีความสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานในข้อรักความเป็นไทย ซึ่งในส่วนที่สอดคล้องกันการจัดกิจกรรมและ ประเมินผลสามารถดำเนินการไปด้วยกันได้ โดยให้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับค่านิยมหลัก 12 ประการสู่ การปฏิบัติ ไว้ 4 แนวทาง ได้แก่ (1) บูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้ (2) บูรณาการในการจัดกิจกรรมพัฒนา (3) สอดแทรกในกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษา (4) จัดทำโครงการเพื่อปลูกฝังและพัฒนาค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ โดยให้สถานศึกษา

สามารถเลือกแนวทางใดแนวทางหนึ่งหรือหลายแนวทางในการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพและบริบทของตนเอง

1.3.2 การส่งเสริมด้านวัฒนธรรมประเพณีไทย

นโยบายด้านวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม โดยใช้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยในการพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพ มีประโยชน์ เกื้อกูลต่อการพัฒนาการศึกษา พัฒนาชีวิต เศรษฐกิจและสังคม สร้างและจรรโลงจิตสำนึกทางวัฒนธรรมอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และมีวิถีชีวิตในสังคมสมัยใหม่อย่างเชื่อมั่นบนพื้นฐานคุณค่าของวัฒนธรรมไทย รวมทั้งสามารถรักษา พัฒนาและสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทยให้เป็นสมบัติของมนุษยชาติ อันจะนำมาซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของคนไทยในบริบทของสังคมโลกอย่างสันติสุข โดยมีนโยบาย 4 ข้อดังนี้

นโยบายข้อที่ 1 การทำนุ บำรุง รักษา มรดกทางศิลปะและวัฒนธรรม เร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุน การทำนุบำรุงรักษา ฟื้นฟูพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ เพื่อเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมโลก

เป้าหมาย

1. มีการรักษารวบรวมองค์ความรู้ดั้งเดิม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี สุนทรียศาสตร์ ขนบธรรมเนียม โบราณราชประเพณี ทรัพย์สินทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาไทย วัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่าง ๆ

2. มีการทำนุ บำรุง รักษา มรดกทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี สุนทรียศาสตร์ ขนบธรรมเนียม โบราณราชประเพณี ทรัพย์สินทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาไทย และภาพลักษณ์เมืองที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติและประจำท้องถิ่น รวมทั้งสภาพแวดล้อม

3. มีการสร้างสรรค์และพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมไทยบนรากฐานความเป็นไทยที่สอดคล้องกับบริบทวิถีชีวิตของคนไทยในสังคมโลก

4. มีระบบการเฝ้าระวังการนำภูมิปัญญาศิลปะและวัฒนธรรมไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

นโยบายข้อที่ 2 การสืบสานศิลปะและวัฒนธรรม เร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุน การปลูกฝัง สืบสาน เผยแพร่ แลกเปลี่ยนศิลปะและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจของคนในชาติ

เป้าหมาย

1. มีการบรรจุองค์ความรู้ดั้งเดิม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้าน และวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่าง ๆ และวัฒนธรรมประจำชาติไว้เป็นสาระสำคัญในการเรียนรู้ให้วัฒนธรรมผสมผสานกลมกลืนกับวิชาการสาขาอื่น ๆ ทุก ระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อบุคคลครอบครัว ชุมชน สังคม

2. มีการพัฒนาระบบการให้ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้าน ภูมิปัญญาไทย เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมของชาติ

3. มีการสืบสานและนำศิลปะวัฒนธรรมมาใช้ในวิถีชีวิตอย่างเหมาะสมบนรากฐานความเป็นไทยที่สอดคล้องกับสังคมโลก

4. มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ศิลปะวัฒนธรรมพื้นบ้าน ภาพลักษณ์ เกียรติภูมิและศักดิ์ศรีวัฒนธรรมไทย รวมทั้งการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติกับนานาชาติ

นโยบายข้อที่ 3 การผลิตและพัฒนาบุคลากรทางศิลปะและวัฒนธรรม เเร่งรัดการผลิตและพัฒนาบุคลากรนักวิชาการ ช่างพื้นบ้าน ช่างศิลปะไทย ช่างศิลปะชั้นสูงอาสาสมัครและผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมให้สามารถสืบสานมรดกวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ

เป้าหมาย

1. บุคลากร นักวิชาการ และอาสาสมัครด้านศิลปะวัฒนธรรม ได้รับการเพิ่มพูนความรู้ทั้งด้านวิชาการและเทคนิค ให้สามารถสืบทอด สร้างสรรค์งานด้านศิลปะ และวัฒนธรรม

2. มีบุคลากรทางศิลปะในสาขาใดก็ตาม อาทิ ด้านสถาปัตยกรรมไทยช่างสิบหมู่ นาฏศิลป์ ดนตรี และอื่น ๆ ซึ่งกำลังจะเป็นปัญหาวิกฤตของชาติเพิ่มมากขึ้น

3. คนดีและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมทางด้านศิลปะวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคต ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ และเผยแพร่เกียรติคุณอย่างกว้างขวาง

นโยบายข้อที่ 4 การบริหารและการจัดการ การวัฒนธรรม เเร่งรัดพัฒนาการบริหารและการจัดการ เพื่อให้บทบาทการดำเนินงานของหน่วยงานทางวัฒนธรรมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีความชัดเจนเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน รวมทั้งกระจาย

อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจดำเนินงานด้านวัฒนธรรมไปสู่ภูมิภาค และท้องถิ่นอย่างเหมาะสม และมีการระดมทรัพยากร การลงทุนทางวัฒนธรรม ระหว่างภาครัฐ เอกชน อย่างกว้างขวางต่อเนื่อง

เป้าหมาย

1. องค์การบริหารงานวัฒนธรรมในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น มีบทบาทการทำงานที่ชัดเจน และมีเครือข่ายเชื่อมโยงกัน
2. มีการกระจายอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม
3. มีอาสาสมัครและองค์กรภาคเอกชน ร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติเพิ่มมากขึ้น
4. มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนทางวัฒนธรรม ทั้งภาครัฐและเอกชน

กรอบทิศทางการพัฒนาด้านวัฒนธรรมระยะ 20 ปีของกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อให้ประเทศไทย สามารถพัฒนาให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายของกรอบทิศทางการยุทธศาสตร์ด้านวัฒนธรรมระยะ 20 ปี กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายทางวัฒนธรรมทุกระดับจะดำเนินการพัฒนาตามกรอบทิศทางการพัฒนาด้านวัฒนธรรมระยะ 20 ปี ใน 5 ด้าน ได้แก่ (1) การส่งเสริมค่านิยม อัตลักษณ์ไทยและความเป็นไทย (2) พัฒนาการศึกษและการเรียนรู้ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม (3) ส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (4) พัฒนาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและนำภาพลักษณ์ไทยสู่สากล และ (5) การพัฒนากฎหมายและยกระดับการบริหารจัดการวัฒนธรรมสู่ระดับสากลโครงการในโรงเรียนที่ไปปฏิบัติใช้

สรุปได้ว่า รัฐบาลได้มีนโยบายทางด้านวัฒนธรรมโดยมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้ดูแล มีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางการดำเนิน โดยนโยบายที่กระทรวงประกาศนั้นมีรากฐานมาจากเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทยอันดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มีการกระจายอำนาจและกำหนดมอบหมายอำนาจ หน้าที่ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

1.3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมด้านวัฒนธรรมประเพณีไทย

ปรีชา เหลือบแล และคณะ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดตาก การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน และ

แนวทางการส่งเสริมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูจำนวน 298 คนและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตากภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการเผยแพร่และถ่ายทอดวัฒนธรรมและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการเฝ้าระวังวัฒนธรรม และแนวทางการส่งเสริมการดำเนินการตั้งวัฒนธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตากในภาพรวมพบว่าประเด็นด้านที่ต้องส่งเสริมการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำมากที่สุดคือด้านการเฝ้าระวังวัฒนธรรมมีแนวทางการส่งเสริมดังนี้ (1) ควรมีการจัดอบรมพัฒนาสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการเฝ้าระวังวัฒนธรรมให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง (2) ควรสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมแก่นักเรียนและบุคลากร (3) ควรเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในมิติทางสังคมวัฒนธรรมให้เกิดจิตสำนึกความรับผิดชอบร่วมกันของคนในสังคม (4) ควรมีการบูรณาการในการทำงานและการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมในสถานศึกษา (5) ควรมีการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมทั้งในสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดและ (6) ควรมีการนำผลของการเฝ้าระวังที่ได้นำไปใช้ ไปเผยแพร่และประชาสัมพันธ์และผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารสามศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตาก และควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดตาก สถานศึกษาควรมีการสร้างตระหนักรู้แก่นักเรียนและบุคลากรโดยมีการจัดฝึกอบรมและบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอนตลอดจนควรมีการติดตามตรวจสอบและนำผลการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

ทองเอื้อน อภินทรมิต (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย และศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองกับเขตชนบทในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ใน

เขตเมืองกับเขตชนบทในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกยึดถือนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย มีผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่เป็นผู้ตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย ซึ่งเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะแผนประจำปี ผู้พิจารณาอนุมัติโครงการหรือคัดเลือกกิจกรรมอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย คือ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ ผู้กำหนดวัตถุประสงค์การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนทั้ง 2 เขต คือ ผู้บริหารและคณะกรรมการร่วมกับคณะกรรมการครูแต่ละโครงการ โดยโรงเรียนในเขตเมืองเน้นการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยระดับท้องถิ่น แต่โรงเรียนในเขตชนบทเน้นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยระดับท้องถิ่น ในด้านวิธีดำเนินการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย โรงเรียนทั้ง 2 เขต เก็บรักษา รวบรวม และศึกษาวิจัยข้อมูลวัฒนธรรมสาขามนุษย์ศาสตร์มากที่สุด ส่วนการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ทุกโรงเรียนในเขตเมืองและเขตชนบทแต่กิจกรรมในวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทยรวมทุกด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมืองและเขตชนบท ในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและระดับความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับพอใช้เมื่อเปรียบเทียบกัน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารและครูเห็นว่าการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนในเขตเมืองสูงกว่าโรงเรียนในเขตชนบท เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับดี 2 ด้าน คือ ด้านวิธีการดำเนินการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในวันสำคัญเกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประเพณี และวัฒนธรรม และด้านความร่วมมือของนักเรียนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ซึ่งผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไปว่า ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในและนอกพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เป็นแรงกระตุ้นให้ครูและประชาชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบบทบาทในการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนประเภทโรงเรียนชายฝั่งกับโรงเรียนประเภทอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทยของเรียนครบทุกประเภท

สรุปได้ว่า งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมด้านวัฒนธรรมประเพณีไทย จะมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาสภาพการดำเนินงาน การอนุรักษ์และแนวทางในการส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมประเพณีไทย โดยใช้เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการ

ส่งเสริมค่านิยมด้านวัฒนธรรมประเพณีไทย และผู้วิจัยได้เสนอแนะควรศึกษาวิจัยครั้งต่อไปเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริม การสร้างความตระหนักแก่นักเรียน การจัดฝึกอบรม การจัดกิจกรรม การบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยที่เป็นแรงกระตุ้นให้มีส่วนร่วมและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีไทย การศึกษาเปรียบเทียบการอนุรักษ์และแนวทางในการส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมไทยกับโรงเรียนประเภทต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลการอนุรักษ์และแนวทางในการส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมไทยของโรงเรียนครบทุกด้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอให้มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็น การจัดการเรียนการสอน การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินพหุสำหรับประเมินโครงการ

การนำเสนอในหัวข้อนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดการประเมินพหุ (Multiple Evaluation Approaches) แบ่งออกเป็น 5 หัวข้อย่อย ได้แก่ (2.1)ความหมายแนวคิดการประเมินพหุ (2.2)เกณฑ์การคัดเลือกแนวคิดทางการประเมิน (2.3)ข้อดีและข้อจำกัดของแนวคิดการประเมินพหุ (2.4) แนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินพหุ ในการประเมินโครงการ (2.5)งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการประเมินพหุ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายแนวคิดการประเมินพหุ

Bledsoe and Graham (2005) กล่าวว่า การประเมินพหุแนว คือ การประเมินที่ใช้แนวคิดการประเมินที่หลากหลายแนวคิดมาเป็นรากฐานในการสร้างหรือพัฒนาแนวทางการประเมินที่เหมาะสมในสถานการณ์การประเมินให้บรรลุผลสำเร็จ อีกทั้งยังกล่าวเพิ่มเติมว่า การประเมินโครงการโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดที่หลากหลายมิใช่เรื่องใหม่ และนักประเมินจำนวนไม่น้อยที่เห็นสอดคล้องกันว่าการประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินที่หลากหลายนั้นก่อให้เกิดประโยชน์มากมายในการประเมินโครงการต่าง ๆ ซึ่งในทางปฏิบัติจริงมีการใช้แนวคิดทางการประเมินมากกว่าหนึ่งแนวคิดเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุม

กาญจนา คำยาดี (2553) กล่าวว่า แนวคิดการประเมินพหุ คือ กรอบแนวคิดทางการประเมินที่พัฒนาขึ้นจากการบูรณาการแนวคิดการประเมินที่แตกต่างกันอย่างน้อยตั้งแต่สองแนวคิดขึ้นไป สำหรับเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนารูปแบบการประเมินที่เหมาะสมกับบริบทหรือสถานการณ์ของสิ่งที่มุ่งประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศอย่างเพียงพอต่อการตัดสินใจคุณค่าและนำไปสู่การตัดสินใจอย่างเหมาะสมเกี่ยวกับสิ่งที่มุ่งประเมิน

สรุปได้ว่า แนวคิดการประเมินพหุ คือ การประเมินที่ประยุกต์ใช้แนวคิดทางการประเมินตั้งแต่ 3 แนวคิดขึ้นไปมาทำการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ครอบคลุมความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการและสามารถนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาโครงการให้ดียิ่งขึ้น

2.2 เกณฑ์การคัดเลือกแนวคิดทางการประเมิน

Hansen (2005) เสนอเกณฑ์การคัดเลือกแนวคิดการประเมินว่าผู้ประเมินควรมีข้อพิจารณา 3 ประการดังนี้ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมินโดย ข้อเสนอสนับสนุนจากหลักฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งเห็นว่าพระการประเมินมุ่งทำให้เกิดการเรียนรู้และการปรับปรุงระหว่างดำเนินการใด ๆ การประเมินความก้าวหน้าจะเข้ามามีบทบาทหากต้องการควบคุมผลการ ปฏิบัติเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อการดำเนินการการประเมินสรุปรวมจะเข้ามามีบทบาทดังนั้น Hansen จึงให้ข้อคิดเห็นว่าการประเมินมีจุดมุ่งหมายเพื่อการควบคุมควรออกแบบการประเมินโดยใช้กลุ่มแนวคิดที่อิงผลสัมฤทธิ์และกลุ่มแนวคิดการประเมินที่อิงวัตถุประสงค์เป็นฐาน ถ้าการประเมินมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้ควรออกแบบการประเมินที่มีกลุ่มแนวคิดที่อิงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมินโดยแนวคิดการประเมินที่เลือกใช้ควรเป็นไปได้และสอดคล้องกับลักษณะของสิ่งที่มุ่งประเมิน การเลือกใช้แนวคิดทางการประเมินที่เหมาะสมจะทำให้การประเมินนั้นมีคุณค่า (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมินมีผลต่อการเลือกแนวคิดทางการประเมินเช่น ระดับที่มีบทบาทในการเจรจาต่อรองอาจใช้กลุ่มแนวคิดการประเมินที่อิงวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการบริหารระดับสูงใช้กลุ่มแนวคิดการประเมินอิงผู้ร่วมงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดคุณภาพเชิงวิชาชีพและใช้กลุ่มแนวคิดการประเมินที่อิงผู้รับบริการเพื่อสนับสนุนการตอบสนองความต้องการ

English, Cummings and Stratton (2002) กล่าวว่า ข้อพิจารณาในการเลือกรูปแบบการประเมินต้องพิจารณาจาก 3 ส่วน ได้แก่ (1) โครงการที่จะประเมินโดยพิจารณาเกี่ยวกับวิธีการประเภทลักษณะเฉพาะของโครงการ (2) การพิจารณาส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเมิน เช่น ประเภทของการประเมินแนวคิดการประเมินและวิธีการประเมิน (3) การพิจารณาเฉพาะของรูปแบบการประเมินแต่ละรูปแบบ นอกจากนั้น ยังได้เสนอกระบวนการออกแบบการประเมินให้เหมาะสมไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้ (1) การระบุลักษณะของโครงการซึ่งครอบคลุมวิธีการประเภทลักษณะเฉพาะของโครงการ (2) การระบุจุดมุ่งหมาย ของการประเมิน ขอบคองการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักการระบุลักษณะการตัดสินใจจะได้ระบุข้อมูลที่เป็นสำหรับการตัดสินใจให้สอดคล้องและพัฒนาจุดมุ่งหมายของการศึกษา (3) ระบุรูปแบบการ

ประเมินที่เหมาะสมโดยระบุประเภทของการประเมินเลือกแนวคิดและวิธีการประเมินที่เหมาะสม ระบุวิธีการที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการประเมินและตัวบ่งชี้ที่ต้องการบรรลุ 4. ร่วมพิจารณา รูปแบบการประเมินที่ได้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

ศิริชัย กาญจนวาสี (2554) กล่าวว่า เกณฑ์การตัดสินความเหมาะสมของรูปแบบ หรือโมเดลที่ใช้ ในการประเมิน พิจารณาได้จาก (1) ความสอดคล้องระหว่างปรัชญาหรือแนวคิด การประเมินกับประเด็นปัญหาของสิ่งที่ ต้องการประเมิน นักประเมินจะต้องเข้าใจว่า เป้าหมาย ของการประเมินคืออะไร ประเมินเพื่อให้เกิด สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของ ผู้เกี่ยวข้อง หรือประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้นด้วย (2) ควรใช้มาตรการใดในการเข้าถึง คุณค่าของสิ่งที่ประเมิน มาตรการเชิงระบบหรือ มาตรการเชิงธรรมชาติ ซึ่งนักประเมินและผู้ ต้องการใช้สารสนเทศ จะต้องทำความเข้าใจร่วมกันเพื่อหา วิธีการร่วมที่คิดว่าน่าจะดีที่สุดภายใต้ สถานการณ์ของการประเมินนั้น

2.3 ข้อดีและข้อจำกัดของแนวคิดการประเมินพหุ

Bledsoe and Graham (2005) กล่าวว่า แนวคิดการประเมินพหุ มีข้อดีหลาย ประการ คือ ช่วยเพิ่มโอกาสความสำเร็จในการประเมินโครงการ นอกจากนั้นยังมีประโยชน์อย่าง มากโดยเฉพาะการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของโครงการ เนื่องจากจะช่วยให้ผู้ประเมินเข้าใจความ ต้องจำเป็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือกลุ่มผู้เกี่ยวข้องได้ดีกว่าทำให้เพิ่มโอกาสในการได้ซึ่ง สารสนเทศอย่างครอบคลุมสอดคล้องกับ Hansen (2005) ที่กล่าวสนับสนุนว่า ในความเป็นจริง สถานการณ์ของการประเมินมีความซับซ้อน ปัญหาทางการประเมินที่เกิดขึ้นแม้จะเป็นปัญหาเดียว แต่บางครั้งยังจำเป็นต้องใช้แนวคิดทางการประเมินที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับ สถานการณ์

ข้อจำกัดที่สำคัญ คือ ไม่ว่าผู้ประเมินจะเลือกวิธีการประเมินรูปแบบใดก็ตามมา เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดการประเมินพหุ ที่ดีที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งต้องเผชิญกับข้อจำกัดที่ต้องทำ ความกระจ่างในทุกประเด็น เห็นได้จากงานวิจัยของ Bledsoe and Graham ที่ประยุกต์ใช้แนวคิด การประเมินพหุ ในการประเมินโครงการทางสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ด้วยการนำแนวคิด ทางการประเมินที่แตกต่างกัน 4 แนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ พบว่า แม้การ ประเมินด้วยพหุแนวคิดดังกล่าวช่วยให้เกิดผลดีหลายประการ กล่าวคือ การประเมินแบบเสริมพลัง ก่อให้เกิดการเรียนรู้และรู้สึกเป็นเจ้าของ ขณะที่การประเมินที่เน้นความสำคัญของผู้บริโภคและ การประเมินแบบรวมทีมช่วยให้เกิดประสิทธิผลของโครงการ ส่วนการประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นวิธี วิทยาที่ช่วยสร้างเสริมสาระสนเทศให้กับองค์กรและชุมชนสามารถมองการไกลอย่างเป็นเหตุเป็น

ผลแต่มีข้อจำกัด เช่น การนำรูปแบบโดยวิธีการประเมินแบบเสริมพลัง มาเป็นกลยุทธ์ในการสร้าง ศักยภาพการประเมินให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นไม่มีความรู้ความเข้าใจ อย่างแท้จริงเกี่ยวกับธรรมชาติขององค์กรและการไม่เข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับวิธีการประเมิน หรือการใช้วิธีการประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐานต้องใช้เวลามากและยากต่อการสร้างทฤษฎีให้ สอดคล้องกับสิ่งที่มุ่งประเมินส่วนการประเมินที่เน้นความสำคัญของผู้บริโภคมักก่อให้เกิดความ ลำเอียงในการประเมินการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมินและ การให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ได้ง่าย (Scriven, 1991)

กาญจนา คำยาดี (2553) กล่าวว่า แนวคิดการประเมินพหุ มีทั้งข้อดีและ ข้อจำกัดเช่นเดียวกันกับการประเมินทั่วไป ดังนั้น ในการนำแนวคิดการประเมินพหุ มาประยุกต์ใช้ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของสิ่งที่ประเมินรวมถึงความจำเป็นและความ ต้องการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ผลการประเมิน

ทั้งนี้แต่ละแนวคิดมีข้อดีและข้อจำกัดแตกต่างกันการใช้แนวคิดที่หลากหลายใน การประเมินนั้น สามารถให้องค์ประกอบการประเมินและเพิ่มสารสนเทศที่ได้เป็นอย่างดี ทำได้ดีที่สุด คือเพื่อสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางการประเมินแต่ละแนวคิดให้มากขึ้น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินพหุในการประเมินโครงการ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดการ ประเมินพหุ ในการประเมินโครงการ ดังนี้ (2.4.1) ความหมายของการประเมินโครงการ (2.4.2) รูปแบบการประเมิน (2.4.3) ทฤษฎีรูปแบบการประเมิน (2.4.4) แนวคิดการประเมินพหุ

2.4.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

Dunn (1981) กล่าวว่า การประเมินโครงการ คือ ขั้นตอนหนึ่งของการ วิเคราะห์นโยบาย โดยเป็นขั้นตอนที่มุ่งผลิตข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผลของการดำเนินงานตาม โครงการว่าสามารถตอบสนองความต้องการของสังคม สนองคุณค่าของสังคม และแก้ไขปัญหาที่เป็นเป้าหมายของนโยบายได้หรือไม่ (กรวี ศรีกิจการ, 2545)

Anderson (1983) กล่าวว่า การประเมินโครงการ คือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การประมาณการ การเปรียบเทียบผลของการนำโครงการไปปฏิบัติกับสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้น กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่กระทำอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาทุกขั้นตอนของโครงการดังนั้นในการ ประเมินโครงการ อย่างน้อยผู้ประเมินต้องมีความรู้ในประเด็นต่อไปนี้ คือ เป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ของโครงการคืออะไร การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายกำหนดไว้อย่างไร และผลที่ เกิดขึ้นจากการดำเนินการทั้งหมดเป็นอย่างไร (กรวี ศรีกิจการ, 2545)

Stufflebeam (1971) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการบรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินการ และผลกระทบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและเพื่อเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ของโครงการ (สุวิมล ตีรกานันท์, 2545)

Alkin (1969) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการกำหนดขอบเขต การตัดสินใจการเลือกข้อมูลที่เหมาะสม การเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการเขียนรายงานสรุป เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้ใช้เป็นแนวทางในการเลือกวิธีการปฏิบัติ (สุวิมล ตีรกานันท์, 2545)

2.4.2 รูปแบบการประเมิน

Stufflebeam (2001) ได้แบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มแนวทางการประเมินมุ่งเสนอข้อค้นพบที่ขาดความเที่ยงตรงหรือ
ความสมบูรณ์

2. กลุ่มแนวทางการประเมินที่มุ่งเน้นคำถามหรือเทคนิควิธีการ
3. กลุ่มแนวทางการประเมินการปรับปรุงหรือการประเมินที่มุ่งตรวจสอบ
4. กลุ่มแนวทางการประเมินที่มุ่งเน้นข้อเสนอหรือการสนับสนุนทางสังคม

ศิริชัย กาญจนวาสี (2545) ได้แบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่ใช้วิธีการเชิงระบบและมุ่งเน้นการตัดสินใจ
2. กลุ่มที่ใช้วิธีการเชิงธรรมชาติและมุ่งเน้นการตัดสินใจ
3. กลุ่มที่ใช้วิธีการเชิงระบบและมุ่งเน้นการตัดสินใจคุณค่า
4. กลุ่มที่ใช้วิธีการเชิงธรรมชาติและมุ่งเน้นการตัดสินใจคุณค่า

จากศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2562) ได้แบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. รูปแบบที่มุ่งเน้นจุดมุ่งหมายในการประเมิน เป็นรูปแบบที่เน้นการตรวจสอบผลที่คาดหวังว่าเกิดขึ้นตามที่กำหนดหรือไม่ หรือการประเมินโดยตรวจสอบผลที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายกับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานโครงการว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของครอนบาค รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก รูปแบบการประเมินของไทเลอร์

2. รูปแบบที่มุ่งเน้นการตัดสินคุณค่าในการประเมิน เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับตัดสินคุณค่าของโครงการนั้น ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสเตค รูปแบบการประเมินของสคริปเว่น รูปแบบการประเมินของโพรวัด

3. รูปแบบที่มุ่งเน้นการตัดสินใจในการประเมิน เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสามารถช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจและเลือกแนวทางต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง ได้แก่ รูปแบบการประเมินของเวลธ์ รูปแบบการประเมินของสต๊อฟเฟิลบีม รูปแบบการประเมินของอัลคิน

กาญจนา คำยาดิ (2553) แบ่งกลุ่มแนวคิดทางการประเมินที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการประเมินฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มแนวความคิดการประเมินอิงผลสัมฤทธิ์ (Results-Based Evaluation Approaches) ให้มุมมองมิติของผลการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความคาดหวังและความต้องการใช้สารสนเทศจากการประเมินการฝึกอบรม โดยมุ่งตัดสินคุณค่าของการฝึกอบรมด้วยการพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมทั้งผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบจากการฝึกอบรม ซึ่งรูปแบบหรือแนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ (1) รูปแบบการประเมินของ Kirkpatrick ซึ่งอยู่ในกลุ่มรูปแบบการประเมินที่เน้นวัตถุประสงค์ใช้ประเมินหลังการฝึกอบรม (2) รูปแบบการประเมินของ Tyler ซึ่งอยู่ในกลุ่มรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจที่จำเป็นต้องพิจารณาถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ (3) รูปแบบการประเมินของ Cronbach ซึ่งอยู่ในกลุ่มรูปแบบการประเมินที่เน้นวัตถุประสงค์ โดยมุ่งตรวจสอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้กับผลกระทบอื่นที่เกิดขึ้นและ (4) แนวความคิดการประเมินของ Scriven ซึ่งอยู่ในกลุ่มการประเมินเพื่อการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มีจุดประเมินโดยมีจุดเน้นอยู่ที่การประเมินความก้าวหน้าและการประเมินสรุปรวม

2. กลุ่มแนวความคิดการประเมินอิงเศรษฐศาสตร์ (Economic-Based Evaluation Approaches) ให้มุมมองของความคุ้มค่าในการฝึกอบรมอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการพิจารณาที่ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นซึ่งสอดคล้องกับความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้องในการฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ โดยรูปแบบหรือแนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ (1) ผลตอบแทนการลงทุนด้านทรัพยากรมนุษย์ ให้พิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลทั้งในเชิงความคิดและการพัฒนาตนเอง รวมถึงผลที่เกิดขึ้นต่อผู้อื่นและองค์การในเชิงการพัฒนา (2) ทฤษฎีมูลค่าเพิ่มของความรู้ โยธินบายว่า มูลค่าเพิ่มของความรู้จากการนำความรู้ไปใช้แล้วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (3) เมตริกการวัดความสำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งเสนอว่า ผลตอบแทนจากการฝึกอบรมต้องพิจารณาทั้งในมิติของประสิทธิผล ประสิทธิภาพ ความเป็นประโยชน์ และความเหมาะสมของ

การฝึกอบรม และ (4) การวัดและประเมินพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งช่วยในการอธิบายถึงผลการเปลี่ยนแปลงจากการฝึกอบรมได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. กลุ่มแนวความคิดการประเมินอิงระบบ (System-Based Evaluation Approach) เป็นแนวความคิดการประเมินที่สอดคล้องกับวงจรการปฏิบัติงานและวงจรการฝึกอบรมซึ่งช่วยให้มุมมองเกี่ยวกับการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะผู้ประเมินที่มีข้อจำกัดด้านความรู้และประสบการณ์ในการประเมินอย่างผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ ซึ่งรูปแบบหรือแนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ได้แก่ 1) รูปแบบการประเมิน CIPP ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจตามวงจรการปฏิบัติงาน ช่วยให้การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการประเมินการฝึกอบรมมีความชัดเจน 2) แบบจำลองการประเมิน CPO เป็นกรอบแนวทางเชิงระบบที่ช่วยในการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการประเมินให้ครอบคลุมยิ่งขึ้น และ 3) รูปแบบการประเมิน ETEM หรือ The ETEM model เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดรูปแบบการประเมินการฝึกอบรมที่บูรณาการเข้ากับการบริหารการฝึกอบรม

4. กลุ่มแนวความคิดการประเมินอิงทฤษฎี (Theory-Based Evaluation Approach) เป็นแนวคิดที่ช่วยให้ผู้ประเมินและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของสิ่งที่มุ่งประเมินอย่างสมเหตุสมผลบนพื้นฐานมุมมองเชิงระบบซึ่งแนวความคิดการประเมินอิงทฤษฎีอย่างง่ายที่นำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินการฝึกอบรม ได้แก่ การประเมินตามรูปแบบเชิงตรรกะ (Logic Model) โดยสะท้อนให้เห็นถึงความ เป็นเหตุเป็นผลของการฝึกอบรมตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรมจึงช่วยให้ผู้ประเมินเกิดจินตภาพในการประเมินการฝึกอบรมแบบองค์รวมสามารถนำไปสู่การกำหนดแนวทางการประเมินที่หลากหลายได้ตามสถานการณ์

5. กลุ่มแนวความคิดการประเมินอิงผู้เกี่ยวข้อง (Actor-Based Evaluation Approach) เป็นกลุ่มแนวความคิดการประเมินที่มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดรูปแบบการประเมินฝึกอบรมโดยเฉพาะแนวความคิดการประเมินอิงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเนื่องจากการประเมินที่คำนึงถึงความต้องการใช้สารสนเทศของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยในการประหยัดทรัพยากรทางการประเมินและสนับสนุนให้การใช้ผลการประเมินเป็นไปอย่างคุ้มค่า

6. กลุ่มแนวความคิดการประเมินอิงสภาพความเป็นจริง (Real-World-Based Evaluation Approach) เป็นกลุ่มแนวคิดที่ให้แนวทางการประเมินตามสภาพเป็นจริงภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ด้านเวลา ด้านข้อมูล และด้านนโยบายโดยใช้ข้อจำกัดเหล่านั้นให้เกิด

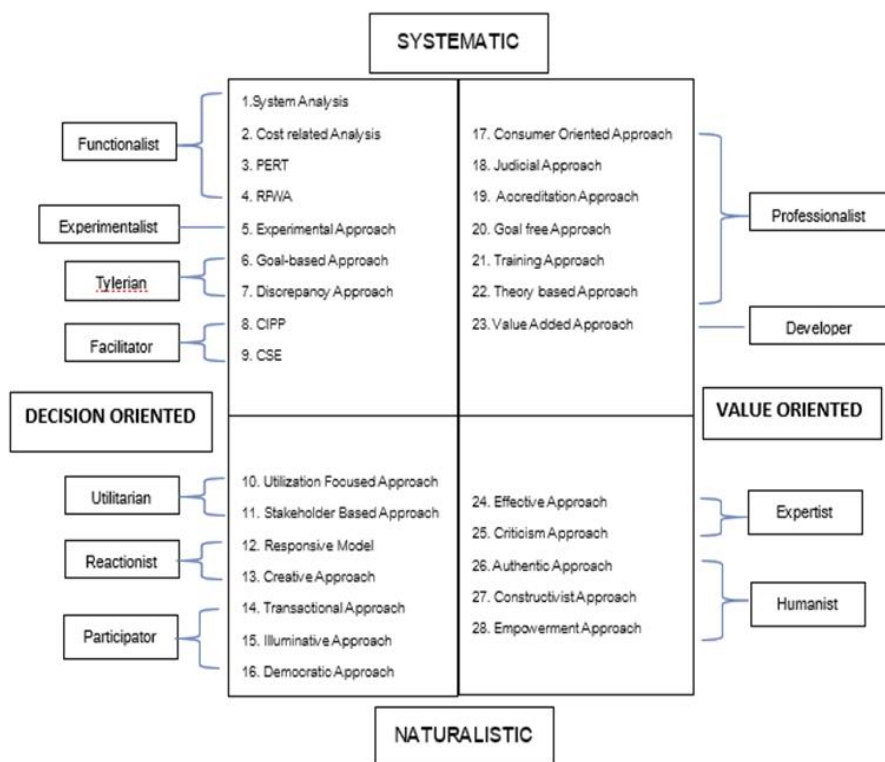
ประโยชน์สูงสุด เพื่ออำนวยความสะดวกให้การประเมินสามารถดำเนินการต่อไปและสารสนเทศเพียงพอต่อการตอบคำถามพื้นฐานของการประเมิน

2.4.3 ทฤษฎีรูปแบบการประเมิน (A Theory of Evaluation Models)

ศิริชัย กาญจนวาสี (2552) กล่าวว่า โมเดลหรือรูปแบบการประเมินเป็นแนวทางรูปธรรมตามสภาพจริงที่ถ่ายโยงระบบความสัมพันธ์มาจากแนวคิดเชิงทฤษฎีการประเมินสู่แผนการปฏิบัติการทางการประเมิน รูปแบบประเมินแต่ละรูปแบบจึงมีที่มาจากพื้นฐานทางปรัชญาและแนวคิดเชิงทฤษฎีที่แตกต่างกัน นักประเมินจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงรากฐานของแต่ละรูปแบบ เพื่อจะได้เลือกใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือทำการพัฒนารูปแบบใหม่ขึ้นมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

นักทฤษฎีการประเมินมีปรัชญาการประเมินที่แตกต่างกัน พื้นฐานความแตกต่างที่สำคัญอยู่ที่ข้อตกลงเบื้องต้นของการประเมิน กับมาตรการเข้าถึงคุณค่าของสิ่งที่ประเมินยังผลให้มีการสร้างโมเดล รูปแบบของการประเมินหรือแนวทางการประเมินในลักษณะที่แตกต่างกันไป ข้อตกลงเบื้องต้นของการประเมินที่สำคัญ 2 ประการ คือ (1) ข้อตกลงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโดยสามารถจัดเป็นแนวคิดที่สำคัญ 2 กลุ่ม คือ การประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision oriented Evaluation) กับ การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า (Value oriented Evaluation) ซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านนิยามของการประเมินบทบาทของนักประเมินและผู้รับผิดชอบในการตัดสินคุณค่า (2) มาตรการเข้าถึงคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน ที่สำคัญคือวิธีการประเมินโดยสามารถจัดเป็นแนวคิดที่สำคัญ 2 กลุ่ม คือ วิธีเชิงระบบ (Systematic Approach) กับวิธีเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Approach) ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างสำคัญทางด้านที่มาของวิธีการ การมองคุณค่า เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

นักประเมินต้องการเลือกโมเดลหรือรูปแบบการประเมินไปใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้ว นักประเมินจะต้องไม่ยึดติดกับโมเดลใดโมเดลหนึ่ง (Model Free Approach) โดยนักประเมินจะต้องมีความสามารถในการพัฒนาเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์หรือประเด็นปัญหาที่ต้องการประเมินกับปรัชญาหรือแนวคิดทางการประเมินของนักทฤษฎีการประเมินที่ใช้ในการสร้างโมเดลหรือรูปแบบของการประเมินหรือแนวทางการประเมินนั้น ๆ นักทฤษฎีการประเมินได้เสนอโมเดลหรือรูปแบบหรือแนวทางการประเมินไว้ได้ทั้งสิ้น 28 แนวทางแต่ละแนวทางมีระดับความคล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ซึ่งจัดประเภทได้ตามโมเดลที่เสนอเป็น 2 มิติ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 มิติของรูปแบบการประเมิน 28 รูปแบบ

ที่มา: ศิริชัย กาญจนวาสี (2552)

จากประกอบ 2 มิติของรูปแบบการประเมิน เราสามารถจำแนกกลุ่มการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มการประเมิน Systematic Decision Oriented Evaluation (SD Models) การประเมินประเภทนี้เน้นสำหรับการตัดสินใจในเชิงบริหาร โดยใช้วิธีการเชิงระบบเพื่อการเสนอข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง

2. กลุ่มการประเมิน Naturalistic Decision Oriented Evaluation (ND Models) การประเมินประเภทนี้เน้นสำหรับการตัดสินใจในเชิงบริหาร โดยใช้วิถีธรรมชาติเพื่อการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง

3. กลุ่มการประเมิน Systematic Value Oriented Evaluation (SV Models) การประเมินประเภทนี้เน้นเพื่อให้ให้นักประเมินทำการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มีงประเมินโดยใช้วิธีเชิงระบบ

4. กลุ่มการประเมิน Naturalistic Value Oriented Evaluation (NV Models) การประเมินประเภทนี้ให้เราประเมินทำการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มีงประเมิน โดยใช้วิธีธรรมชาติเพื่อ

การประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงระบบ (SD Models) ประกอบด้วยรูปแบบทั้งหมด 9 รูปแบบการประเมิน ดังต่อไปนี้

1. System Analysis

กระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกา (1965) ได้นำเทคนิค Planning Programing and Budgeting system มีรากฐานมาจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มาใช้ในหน่วยงานของทางรัฐบาลเพื่อการสร้างผลผลิตสูงโดยมีความเชื่อว่าปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิตมีความสัมพันธ์กันในลักษณะฟังก์ชันการผลิตที่สม่ำเสมอและมั่นคง และสามารถวัดผลได้ในเชิงปริมาณการประเมินตามแนวคิดนี้นิยมใช้การทดลองหรือการออกแบบควบคุมทดลองและมีกลุ่มควบคุมเพื่อหาข้อสรุปเชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยเบื้องต้นและผลผลิตพร้อมทั้งสรุปผลที่ได้ว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ตลอดจนนิยมเปรียบเทียบประสิทธิภาพกับโครงการอื่น ๆ ในแง่ผลผลิตตามที่คาดหมายโดยใช้เกณฑ์การสิ้นเปลืองทรัพยากรน้อยที่สุด

2. Cost related Analysis

Levin (1983) ได้ประยุกต์การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการประเมินโดยเสนอแนวคิดและเทคนิคในการวิเคราะห์ที่สำคัญประกอบด้วย (1) Cost effectiveness Analysis เป็นการเปรียบเทียบประสิทธิผลที่ได้รับกับค่าใช้จ่าย (2) Cost benefit Analysis เป็นการเปรียบเทียบผลประโยชน์ตอบแทนในรูปตัวเงินกับค่าใช้จ่าย (3) Cost utility Analysis เป็นการเปรียบเทียบผลประโยชน์ของการใช้สอยกับค่าใช้จ่าย (4) Cost feasibility Analysis เป็นการคาดคะเนค่าใช้จ่ายของทางเลือกต่างๆเมื่อแน่ใจว่าทางเลือกหรือโครงการนั้นมีค่าใช้จ่ายอยู่ในวงเงินที่มีอยู่และเป็นไปได้

3. Program Evaluation and Review Techniques (PERT)

Cook (1966) กล่าวว่า PERT เป็นเทคนิคการประเมินการจัดกิจกรรมขององค์กรเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และเสร็จทันเวลาที่กำหนดและมีการศึกษาทบทวนเอกสารโดยอาศัยการสร้างแผนผังการดำเนินงานตามขั้นตอนและกำหนดช่วงเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม เพื่อหาแนวทางในการดำเนินกิจกรรมที่เกิดปัญหา จะได้ระดมทรัพยากรตามความเหมาะสมโดยให้ความสำคัญต่อแนวทางที่เกิดปัญหาเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายและเสร็จทันกำหนดเวลา

4. Rossi, Freeman, and Wright's Approach (RFWA)

Rossi, Freeman, and Wright (1979) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่เน้นมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวิธีการที่เป็นมาตรฐานและชัดเจน เพื่อให้ผลการประเมินมีความเที่ยงตรงและเป็นปรนัย และได้เสนอว่าวัตถุประสงค์ของการประเมินควรเน้นที่การดำเนินงานว่าเข้าถึงประชากรเป้าหมายเพียงไร เป็นไปตามแผนหรือไม่ มีประสิทธิผลหรือประสิทธิภาพเพียงไร โดยการประเมินนั้นจะต้องให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการติดตามควบคุมผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาศาสตร์

5. Experimental Approach

Cronbach (1982) ได้เสนอแนวทางการประเมินที่ใช้วิธีการวัดและการทดลอง ในการประเมินต้องออกแบบอย่างรัดกุม ควรออกแบบแผนการทดลองหรือกึ่งทดลอง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องมีมาตรฐาน ต้องใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินผลมากกว่า แล้วมีสรุปผลในรูปของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อจะได้นำไปใช้อ้างอิงได้กับโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ผลการประเมินควรมีบทบาทในการกระตุ้นการอภิปรายทางการเมืองและสร้างอิทธิพลทางความคิดในการตัดสินใจของผู้บริหาร

6. Goal-based (Behavioral objective) Approach

Tyler (1950) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมินเป็นหลักในการประเมินความสำเร็จ วัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมินจึงเป็นเป้าหมายของการประเมินและผลลัพธ์ที่คาดหวัง ซึ่งในการกำหนดจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ต้องการประเมิน จะต้องมีความชัดเจนในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อที่นักประเมินจะวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอันเป็นการตัดสินผลสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม

7. Discrepancy Approach

Provus (1971) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่เน้นการตรวจสอบระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงและสิ่งที่กำหนดจุดมุ่งหมายว่าสอดคล้องกันอย่างไร เพื่อแสดงจุดเด่นหรือจุดด้อยของการดำเนินงาน โดยทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง สังเกตการณ์ในสถานที่จริง การประเมินความสำเร็จของเป้าหมายระหว่างทาง การประเมินความสำเร็จของเป้าหมายปลายทาง และเปรียบเทียบประสิทธิภาพระหว่างโครงการหรือกิจกรรม นักประเมินจะกำหนดกฎเกณฑ์ของการประเมินแต่ละขั้นตอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ถ้าความสอดคล้องเกิดขึ้นไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดหรือเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานหรือปรับเปลี่ยนเกณฑ์ที่กำหนด หรือยุติโครงการ

8. Context Input Process Output Approach (CIPP)

Stufferbeam และคณะ (1971) ได้เสนอ CIPP Model สำหรับการประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตเพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของโครงการ การกำหนดยุทธวิธี แผนงานและการดำเนินงาน ให้มีความเหมาะสม (Structuring decisions) การดำเนินงาน (Planning decisions) การปรับเปลี่ยนยุทธวิธี แผนงาน การดำเนินงานให้มีความเหมาะสม (Implementing decisions) และการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนการคงสภาพโครงการ การขยายโครงการ การยุบโครงการ หรือการยกเลิกโครงการ (Recycling decisions) และได้เสนอแนะว่านักประเมินจะต้องออกแบบการประเมินให้สอดคล้องกับสภาพการตัดสินใจของผู้บริหารโดยการระบุประเภท ระดับ และคาดคะเนสถานการณ์ของการตัดสินใจที่จะเกิดขึ้น กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์และวางแนวทางการประเมิน จากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผล

9. Center for the Study of Evaluation Approach (CSE)

Alkin (1979) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CSE Approach ขณะที่เป็นผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการประเมิน โดยที่มองว่าการประเมินเป็นกระบวนการของการทำให้เกิดความมั่นใจในการตัดสินใจ จุดมุ่งหมายของการประเมินจึงเป็นการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโดยการประเมินควรประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินความต้องการของระบบ (System Assessment) ประเมินการวางแผนโครงการ (Program planning) ประเมินการดำเนินการตามแผน (Implementation Evaluation) ประเมินความก้าวหน้า (Progress Evaluation) และประเมินผลลัพธ์ (Outcome Evaluation) นักประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการและให้ตรงกับความต้องการของผู้บริหารโดยจะต้องทราบว่าใครมีอำนาจในการตัดสินใจ ผู้บริหารต้องการข้อมูลอะไรและนักประเมินควรเป็น คนกลางที่ไม่มีส่วนร่วมในโครงการ

การประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงธรรมชาติ (ND Model) ประกอบด้วยรูปแบบการประเมินดังต่อไปนี้

10. Utilization Focused Approach (UFA)

Patton (1986) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่เน้นการนำผลไปใช้ประโยชน์ โดยให้แนวทางว่าบุคลิกภาพของนักประเมินเป็นกุญแจสู่การใช้ประโยชน์ของผลการประเมิน นักประเมินต้องสร้างสัมพันธ์กับผู้ต้องการใช้ข้อมูลโดยตรง พัฒนาความสัมพันธ์ส่วนตัว

เพื่อล่วงรู้ความต้องการข้อมูล การตัดสินใจที่ต้องการทำและบ่อนข้อมูลที่เขาต้องการ การดำเนินงานสามารถกระทำได้โดยระบุผู้เกี่ยวข้องโดยตรงที่ต้องการใช้ผลการประเมิน กำหนดประเด็นของการประเมินให้ชัดเจน เลือกรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและใช้เกณฑ์การตัดสินใจอันเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ผลการประเมิน เสนอผลการประเมินโดยให้ผู้ใช้งานการประเมินเป็นผู้สรุปและตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน จากนั้นจึงทำการเผยแพร่ผลการประเมิน

11. Stakeholder Based Approach

Bryk (1983) กล่าวว่า เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นให้ทราบผลการประเมินเพื่อสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้เกี่ยวข้องและกลุ่มผู้สนใจเป็นความสำคัญ กลุ่มผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมิน กับสิ่งที่ประเมินถูกนำมาให้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมิน เกณฑ์การประเมินเครื่องมือ การแปลผล การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับร่างรายงาน

Mark and Shotland (1985) ได้เสนอแนวคิดในการเลือกกลุ่มผู้สนใจ และเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมินโดยพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมาย ถ้าเป็นกลุ่มที่มีอำนาจ เช่น ผู้บริหารหรือผู้จัดดำเนินการที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย ควรให้มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง มีการส่งเสริมการใช้ผลการประเมินในการตัดสินใจด้านนโยบาย แต่ถ้าเป็นกลุ่มตัวแทนของกระบวนการตัดสินใจควรเลือกผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจและไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด แต่ถ้าเพื่อการสร้างพลังการตัดสินใจที่สอดคล้องกับกระบวนการประชาธิปไตย ควรเลือกกลุ่มที่มีอำนาจน้อยในการตัดสินใจ แต่มีบทบาทของการต่อลงสูง เช่น ผู้ใช้บริการ กลุ่มพลังต่าง ๆ กลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น

12. Responsive (Countenance) Model

Stake (1978) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่เน้นสนองความต้องการผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ผลการประเมินโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ โดยผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายพยายามแสดงให้เห็นคุณค่าของการดำเนินงานตามทัศนะ โดยเสนอให้ใช้วิธีการศึกษาเฉพาะกรณี รวบรวมข้อมูลโดยเน้นการสังเกตและการสัมภาษณ์ตามสภาพธรรมชาติ โดยใช้นักสังเกตหลายคนทำการสังเกตกลุ่มผู้เกี่ยวข้องหลายกลุ่ม เน้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้กระบวนการ และผลกระทบในด้านการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาองค์ประกอบของการประเมิน 3 ส่วน คือ Antecedents, Transaction, และ Outcomes วิธีการประเมินเน้นการบรรยายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบตามที่คาดหวังและเกิดขึ้นจริงและตัดสินใจคุณค่าโดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานในทัศนะของ

ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ส่วนการตัดสินใจคุณค่าสุดท้ายจะใช้ผลการประเมินจากเกณฑ์ที่กำหนดโดยให้เป็นหน้าที่ของผู้ใช้ผลการประเมินในการชั่งน้ำหนักคุณค่าของฝ่ายต่าง ๆ เาเอง

13. Creative Approach

Patton (1981) กล่าวว่า ไม่มีวิธีที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียวในการประเมิน เนื่องจากทุกสถานการณ์ของการประเมินมีความสลับซับซ้อนและมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นคุณลักษณะ กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เจตนา ค่านิยม สังคม การเมือง ด้านทรัพยากร และข้อจำกัด ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีการประเมินแตกต่างกัน การประเมินที่ดีควรสอดคล้องกับสถานการณ์เน้นผลที่นำไปใช้ประโยชน์ได้และมีวิธีการที่ยืดหยุ่น Creative Approach เป็นการประเมินที่ใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการปรับเปลี่ยนสถานการณ์และการประเมินให้เหมาะสมกัน โดยอาศัยความสามารถส่วนตัวของนักประเมินในการสังเกตเจตจำนงแล้วจาต่อรอง ปฏิสัมพันธ์กับองค์ประกอบแวดล้อม เพื่อออกแบบการประเมินและปรับวิธีการหรือเทคนิคให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปดังนั้นนักประเมินจึงต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกล้าหาญ มีความกระตือรือร้น ตอบสนองได้ไว ปรับตัวได้ดีและสามารถให้ความรู้ผู้เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจในกระบวนการประเมินและการใช้ผลการประเมินโดยมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

14. Transactional Approach

Rippey (1973) ได้เสนอแนวคิดเพื่อใช้แก้ไขความแตกแยกหรือขัดแย้งอันเนื่องมาจากการดำเนินโครงการและประสานรอยร้าวด้วยหลักการบริหารความขัดแย้งรูปแบบการประเมินนี้เริ่มด้วยการประชุมเพื่อรับทราบปัญหาของกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สร้างเครื่องมือติดตามข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เกี่ยวกับการรับรู้ปัญหา ความคาดหวังของกลุ่มต่าง ๆปรับเปลี่ยนโครงการให้เหมาะสม โดยกำหนดให้มีรับผิดชอบร่วมกัน มีการกำกับติดตามควบคุมโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ

15. Illuminative Approach

Parlett and Hamilton (1976) ได้เสนอแนะรูปแบบการประเมินซึ่งเป็นการใช้เทคนิคการสังเกตแบบปลายเปิดเกี่ยวกับ บริบทของโครงการ ลักษณะที่สำคัญของโครงการ สภาพแวดล้อมของโครงการ ข้อกำหนดเบื้องต้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงการ เพื่อมาวิเคราะห์และบรรยายผล สรุปผลแปลความหมายและจัดทำเอกสารรายงานเกี่ยวกับข้อดีหรือข้อเสียของสภาพแวดล้อม นวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนการแสวงหาหลักการทั่วไป

16. Democratic Approach

McDonald (1975) ได้เสนอแนวทางการประเมินแบบประชาธิปไตย ที่ให้ความสำคัญต่อผู้มีผลประโยชน์จากการดำเนินงานทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน นักประเมินทำหน้าที่ติดต่อหรือเจรจาประสานงานระหว่างแหล่งทุน ผู้บริหาร ผู้ร่วมโครงการและผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการหรือประชาชนทั่วไป ตลอดจนทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลของโครงการเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ การตัดสินคุณค่าและข้อเสนอแนะขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยของผู้เกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย

การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าโดยใช้วิธีเชิงระบบ (SV Models) ประกอบด้วยรูปแบบการประเมินดังต่อไปนี้

17. Consumer Oriented Approach

Scriven (1967) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่เน้นความสำคัญของผู้บริโภค การตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆเป็นการประเมินในเชิงสัมพัทธ์ มีจุดมุ่งหมายให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภคสำหรับตัดสินใจเลือกการบริโภคที่คุ้มค่าหรือสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคผลิตผลที่ได้จากกระบวนการซึ่งอาจอยู่ในรูปของบริการหรือผลิตภัณฑ์ก็ตามควรประเมินให้ความสำคัญกับผู้บริโภคตามที่กฎเกณฑ์มาตรฐานกำหนด ผู้บริโภคอาจเป็นผู้ซื้อสินค้า ผู้ใช้บริการ ผู้เข้าโครงการฝึกอบรม ผู้เลือกสถานศึกษา นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้เสียภาษี เป็นต้น การประเมินในลักษณะนี้นักประเมินควรเป็นผู้ประเมินภายนอกที่มีความเป็นอิสระ คำถามการประเมินที่สำคัญคืออะไรเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดหรือคุ้มค่าที่สุดภายใต้ความแตกต่างของบริบท ด้านราคา ความต้องการ คุณค่าของสังคม ผลกระทบทางบวกหรือลบที่อาจเกิดขึ้นตามมาขั้นตอนการประเมินที่สำคัญควรประกอบด้วยรายการกิจกรรมของการวัด การตีค่าการจัดลำดับความสำคัญ การชี้แนะนักผลตอบแทนและสังเคราะห์เพื่อสรุปผล

18. Judicial (Adversarial) Approach

Owens (1973) ได้เสนอวิธีการประเมินโดยใช้การพิพาทภาคีมาตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยใช้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของโครงการที่แตกต่างกัน ของทีมนักประเมิน 2 ฝ่ายด้วยวิธีการนำสืบพยานหรือหลักฐาน เพื่อเปิดโอกาสให้นักประเมินแต่ละฝ่ายแสดงหลักฐานที่น่าเชื่อถือที่สุดของฝ่ายตน โดยมีการซักถามพยานของตนและฝ่ายตรงข้าม ผู้พิพาทและคณะลูกขุนฟังการเสนอข้อเท็จจริงและการสืบสวนพยานจากทีมนักประเมินแต่ละฝ่าย เพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินพร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะ มีกระบวนการในการประเมินโดยตั้งประเด็นปัญหาทำกรอบของการสืบสวนหาข้อมูล คัดเลือก

ประเด็นที่สำคัญและจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล เปิดโอกาสให้นักประเมินแต่ละทีมเสนอข้อมูล หลักฐานของผลการประเมิน นำสืบพยานและเสนอข้อโต้แย้ง คณะลูกขุนสรุปผลการตัดสินคุณค่าและจัดทำข้อเสนอแนะ แนวทางนี้อยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าการสืบสวนสอบสวนกับมนุษย์ถือเป็นหลักฐานที่สำคัญที่สุด เพราะนอกจากจะได้ข้อเท็จจริงแล้วยังสามารถครอบคลุมถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม สีหน้าท่าทาง ซึ่งจะเป็นส่วนประกอบที่นำไปสู่การตัดสินคุณค่าที่เหมาะสม

19. Accreditation (Professional Review) Approach

ตอนต้นศตวรรษที่ 20 เกิดการกลุ่มของนักวิชาชีพเป็นสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ ในการประกอบวิชาชีพของสมาชิกจะได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ์จากสมาคม สมาคมวิชาชีพจะทำหน้าที่กำหนดจรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพ การพิจารณาผลงานทางวิชาการ โดยใช้รูปแบบการประเมินที่เรียกว่า Professional Review รูปแบบการประเมินดังกล่าวจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติและใช้แนวทางในการตัดสินคุณภาพของผลการปฏิบัติ ผลงานทางวิชาการ การรับรองวิทยฐานะ โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ เช่น การให้วุฒิปัตริ Scruven เป็นต้น

20. Goal free Approach

Scruven (1973) กล่าวว่า เป็นรูปแบบหนึ่งที่ยพยายามลดความลำเอียงของการประเมินที่เน้นการประเมินผลจะเกิดขึ้นจริงหรือผลทั้งหมดของโครงการทั้งในแง่ผลที่คาดหวังและผลที่ไม่ได้คาดหวัง เช่นผลข้างเคียงซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ เป็นต้น และได้เสนอว่าในการตัดสินคุณค่าของโครงการต้องมีเกณฑ์หนึ่งคือการประเมินความต้องการจำเป็น การประเมินโครงการแบบไม่อิงวัตถุประสงค์ของโครงการมีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบผลทั้งหมดของโครงการ เปรียบเทียบการดำเนินโครงการกับโครงการอื่น ๆ มีการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อศึกษาอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายกับประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับโครงการและเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานของโครงการ จากนั้นจึงสรุปผลการประเมินที่ดำเนินงานและคุณค่าสรุปของโครงการ

21. Training Approach

Kirkpatrick (1978) ได้เสนอรูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อให้ทราบผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและหน่วยงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ปรับปรุงโครงการฝึกอบรม ทำให้เห็นถึงประสิทธิผลของการฝึกอบรมและช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรยุติหรือดำเนินโครงการต่อไป และได้เสนอว่าการประเมินผลของการฝึกอบรมควรทำเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การประเมินปฏิบัติการ

เป็นความรู้สึกรู้สึกของผู้เข้ารับการอบรมที่ตอบสนองต่อโครงการ เช่น วิทยาการที่ให้ความรู้ ด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระ เอกสารประกอบ สถานที่ โสตทัศนูปกรณ์ ระยะเวลา เป็นต้น (2) การประเมินการเรียนรู้ อันเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการอบรม เช่น การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคติ ทักษะก่อนหรือหลังการฝึกอบรม เป็นต้น (3) การประเมินพฤติกรรม อันเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมเมื่อกลับไปปฏิบัติงาน เช่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมก่อนหรือหลังการฝึกอบรม และหลังจากกลับไปปฏิบัติงาน เป็นต้น (4) การประเมินผลต่อองค์กร เป็นการประเมินผลลัพธ์ของผู้เข้ารับการอบรมที่เกิดต่อองค์กรอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นกับองค์กรหลังการเข้ารับการอบรม เช่น การลดลงของปัจจัยเสี่ยง การเพิ่มขึ้นของผลผลิต ประสิทธิภาพ เป็นต้น

22. Theory based Approach

Chen (1990) ได้เสนอโมเดลการประเมินแบบอิงการขับเคลื่อนทางทฤษฎี โดยใช้ทฤษฎีโครงการเป็นเครื่องนำทางสำหรับตัดสินว่า โครงการนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่และปัจจัยใดเป็นสาเหตุของผลของโครงการที่เกิดขึ้น เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาโครงการลักษณะคล้ายคลึงกันต่อไป การประเมินตามแนวคิดนี้เริ่มจากการพัฒนาทฤษฎีที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของโครงการโดยใช้วิธีตรรกศาสตร์ มีความเที่ยงตรงภายใต้บริบทของโครงการ แนวคิดทางทฤษฎีจะแสดงกลไกการทำงานมีการระบุตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ปัจจัย กิจกรรม การดำเนินงานที่ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์อันเป็นผลสำเร็จหรือผลล้มเหลวของโครงการ พร้อมทั้งการเชื่อมโยงเชิงสาเหตุผลการประเมิน ทำให้ทราบว่าปัจจัยใดเป็นส่วนสำคัญต่อการเกิดผลสำเร็จหรือไม่สำเร็จ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นประสบความสำเร็จเพียงใด รวมทั้งกิจกรรมการประเมินงานนำไปสู่ผลลัพธ์ตามคำทำนายของทฤษฎีหรือไม่ ความเหมาะสมของการใช้รูปแบบการประเมินนี้อยู่ที่ความสามารถในการสร้างทฤษฎีโครงการที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ถ้าโครงการและบริบทของโครงการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับทฤษฎี ทฤษฎีจะสามารถช่วยนำทางในการตรวจสอบผลของโครงการได้อย่างน่าเชื่อถือ

23. Value Added Approach

Webster (1995) ได้เสนอโมเดลการประเมินแบบเน้นผลลัพธ์ที่เป็นมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นประเมินความก้าวหน้าและติดตามกำกับผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ นักประเมินอาจใช้ตัวบ่งชี้เชิงระบบเป็นกรอบของการติดตามประเมินความก้าวหน้าหรือพัฒนาการ การประเมินพัฒนาการ ความองกวมหรือคะแนนเพิ่ม โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานเป็นเครื่องมือ สำหรับการติดตามแนวโน้มของผลสัมฤทธิ์ พัฒนาการของระบบการศึกษาสถานศึกษาหรือผู้เรียนใน

ระดับชั้นต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องว่ามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นเพียงไร สำหรับเปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษา ขนาด ประเภท สังกัด เพื่อจัดกลุ่มคุณภาพและจัดทำรายงานข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาระบบการศึกษาในภาพรวม คำถามเชิงประเมินที่สำคัญของแบบประเมินนี้ เช่น ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นมูลค่าเพิ่มเท่าไร แนวโน้มพัฒนาการของผลสัมฤทธิ์เป็นอย่างไร ส่วนใดของระบบที่มีผลลัพธ์ที่ดีที่สุดส่วนใดแย่ที่สุด ส่วนใดบ้างที่ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไข ระบบโดยภาพรวมประสบความสำเร็จหรือไม่สำเร็จเพียงใด เป็นต้น

การประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าโดยใช้วิธีเชิงธรรมชาติ (NV Models) ประกอบด้วยรูปแบบการประเมินดังต่อไปนี้

24. Effective Approach

Guba and Lincoln (1981) ได้เสนอแนวทางการประเมินที่พยายามเพิ่มโอกาสของการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นวิธีที่ผสมผสานระหว่างแนวคิดการประเมินแบบตอบสนองความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศกับวิธีประเมินแบบธรรมชาติ ซึ่งเน้นวิธีการที่ยึดหยุ่นตามสถานการณ์โดยเริ่มต้นจากการระบุผู้อยู่ในข่ายที่จะใช้สารสนเทศจากการประเมิน ระบุองค์ประกอบที่ต้องการประเมิน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ชัดเจนว่าต้องการประเมินคุณภาพภายในหรือคุณภาพภายนอก ประเมินแบบ formative หรือsummative จากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมประเด็นปัญหา คุณค่าที่ต้องการประเมินและเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลแปลผลตัดสินคุณค่าภายในหรือภายนอกตลอดจนจัดทำรายงานผลและข้อเสนอแนะ

25. Criticism Approach

Eisner (1979) ได้ประยุกต์มโนทัศน์ของศิลปวิจารณ์มาใช้เป็นรูปแบบของการประเมินโดยให้แนวคิดว่าการวิพากษ์วิจารณ์เป็นการใช้วิจารณ์ญาณในการบรรยายคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา ตีความหมายคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา ออกมาในเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญและตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้น และเสนอแนะว่าการประเมินตามแนวคิดของศิลปวิจารณ์มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ศิลปะของการรับรู้อันประณีต ซึ่งเกิดจากการฝึกฝนและประสบการณ์ (2) ศิลปะของการเปิดเผยคุณภาพของการถ่ายทอดความรู้สึกที่กลั่นกรองผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพื่อสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมา วิธีการประเมินแนวนี้จึงขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์และการฝึกหัดที่เหมาะสมของนักประเมิน เพื่อให้มีการรับรู้ที่ไวและสามารถสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมาได้

26. Authentic Approach

Koretz and Barron (1998) ได้เสนอรูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานตามสภาพจริง ตั้งแต่คริสต์ศักราช 1900 ได้เริ่มพัฒนาการประเมินตามสภาพจริงมาเพื่อแก้ไขปัญหาข้อสอบเขียนตอบแบบหลายตัวเลือกที่มีข้อจำกัดของการทดสอบเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและมีความยืดหยุ่นที่จะใช้กับการประเมินภาคปฏิบัติ ให้ใกล้เคียงสภาพสังคมที่เป็นจริง เช่น การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน การประเมินเกี่ยวกับความคิดตามสภาพปัญหาจริง การประเมินทักษะชีวิต การทำงานร่วมกัน ชี้นำงาน งานเขียน เป็นต้น โดยการพิจารณาตัดสินตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดเป็นที่ยอมรับมีคุณภาพ สามารถใช้ในการเปรียบเทียบภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม กระบวนการของการประเมินผลการปฏิบัติงานตามสภาพจริง มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การกำหนดทักษะหรือคุณลักษณะที่ต้องการประเมิน (2) เลือกสถานการณ์และเครื่องมือประเมินที่เป็นสภาพจริง (3) จัดกิจกรรมปฏิบัติการกำหนดมิติคุณภาพเพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมิน (4) ทำการประเมินผลการปฏิบัติตรวจสอบความถูกต้อง (5) รายงานผล

27. Constructivist Approach

Lincoln and Guba (1985) ได้เสนอโมเดลการประเมินแบบสร้างความร่วมมือจากฝ่าย โดยผู้ประเมินมีบทบาทในการควบคุมการประเมินและทำการประเมินร่วมกับผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งพื้นฐานการประเมินให้บริการตอบสนองต่อความห่วงใยของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ยึดถือพื้นฐานความคิดที่มาจากความเชื่อที่ว่าความจริงเป็นเพียงปฏิบัติการตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องไม่ใช่สิ่งสากลที่ยั่งยืน ผู้ประเมินเป็นเสมือนเครื่องมือมนุษย์ที่สามารถทำให้เกิดมีข้อตกลงหรือผลสรุปร่วมกันได้ โดยการกำหนดประเด็นการประเมินและตัวแปรของการประเมิน ตลอดจนให้ความเห็นชอบต่อวิธีการประเมินจะเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้เกี่ยวข้อง ส่วนบทบาทหน้าที่สำคัญของผู้ประเมินคือการถ่ายทอดความรู้ การปลูกจิตสำนึก การเปลี่ยนโลกของส่วนตนให้เกิดพลังของความร่วมมือที่จะพัฒนาสังคม กลุ่มและตนเอง ตลอดจนขั้นตอนของการประเมินผู้ประเมินต้องรักษาสัมดุลระหว่างวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รูปแบบของการประเมินนี้ผู้ประเมินจะต้องมีคุณธรรม มีบารมีและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปประยุกต์ได้เมื่อผู้ประเมินและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นด้วยกับแนวทางนี้และตกลงใจที่จะร่วมมือกันจนเกิดความเห็นชอบร่วมกันของการประเมิน

28. Empowerment Approach

Fetterman (1994) ได้เสนอโมเดลการประเมินแบบสร้างพลังการประเมิน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานตามแนวคิดของการประเมินแบบสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย การประเมินตามรูปแบบสร้างพลังนี้ มุ่งตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด ให้มาร่วมกันดำเนินงานจนเกิดเป็นพลังความรู้ความเข้าใจในการประเมินและสามารถดำเนินการประเมินได้เอง ถ้าเปรียบเทียบระหว่างการประเมินแบบสร้างพลังการประเมินกับการประเมินแบบสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายจะมีความแตกต่างอยู่ตรงที่ การประเมินแบบสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายผู้ประเมินมีบทบาทการควบคุมการประเมินและดำเนินการประเมินจนเกิดการยอมรับการประเมินและผลการประเมินร่วมกัน แต่การประเมินแบบเสริมพลังการประเมิน ผู้ประเมินไม่ได้มีบทบาทเป็นผู้ควบคุมการประเมิน ผู้ประเมินมีบทบาทเป็นผู้แนะนำ ช่วยเหลือเชิงเทคนิคและสร้างพลังการประเมินร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง

จากทฤษฎีรูปแบบการประเมินข้างต้นสามารถนำมาวิเคราะห์สิ่งที่มีประเมินโดยมีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 รูปแบบการประเมินกับสิ่งที่มีประเมิน

รูปแบบการประเมิน	จุดเน้น	สิ่งที่มีประเมิน										
		ผลผลิต	ค่าใช้จ่าย	กระบวนการ	กระบวนการ	ผลจากข้อมูลเชิงประจักษ์	ตามวัตถุประสงค์	ความต้องกรจำเป็น	เชิงระบบ	การประเมิน	การประเมิน	การประเมิน
1. System Analysis	ผลผลิต	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
2. Cost related Analysis	ค่าใช้จ่าย											
3. PERT	กระบวนการ											
4. RFWA	กระบวนการ											
5. Experimental Approach	ผลจากข้อมูลเชิงประจักษ์											
6. Goal-based Approach	ตามวัตถุประสงค์											
7. Discrepancy Approach	ความต้องกรจำเป็น											
8. CIPP	เชิงระบบ											

ตาราง 1 (ต่อ)

รูปแบบการประเมิน	จุดเน้น	สิ่งที่มุ่งประเมิน											
		นโยบ	ะบวน	ะบวน	ะบวน	ะบวน	ะบวน	ะบวน	ะบวน	ะบวน	ะบวน	ะบวน	ะบวน
17.Consumer Oriented Approach	เน้นผู้บริโภค	/											
18.Judicial Approach	หลักฐานผลการประเมิน		/										
19..Accreditation Approach	คุณสมบัติของผู้ประเมิน			/									
20. Goal free Approach	ผลที่เกิดขึ้นจริงทั้งหมด	/											
21. Training Approach	เกี่ยวกับการฝึกอบรม				/								
22. Theory based Approach	ใช้ทฤษฎีสำหรับตัดสิน					/							
23. Value Added Approach	การกำกับติดตามผลลัพธ์						/						
24. Effective Approach	นำผลไปใช้ประโยชน์							/					
25. Criticism Approach	ประยุกต์ใช้ศิลปวิจารณ์								/				
26. Authentic Approach	การตัดสินคุณค่าตามสภาพจริง									/			

ตาราง 1 (ต่อ)

รูปแบบการประเมิน	จุดเน้น	สิ่งที่มุ่งประเมิน												
		น.๖๒	๕.๖๓๕๒	๖.๖๓๕๒	๗.๖๓๕๒	๘.๖๓๕๒	๙.๖๓๕๒	๑๐.๖๓๕๒	๑๑.๖๓๕๒	๑๒.๖๓๕๒	๑๓.๖๓๕๒	๑๔.๖๓๕๒	๑๕.๖๓๕๒	
27. Constructivist Approach	การร่วมมือจากทุกฝ่าย	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
28. Empowerment Approach	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

จากการศึกษาทำความเข้าใจทฤษฎีรูปแบบการประเมินทั้ง 28 รูปแบบ สำหรับการประเมินโครงการ และใช้เกณฑ์การคัดเลือกแนวทางการประเมินของ Hansen (2005) ซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์การคัดเลือก 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน และ (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน เพื่อนำมาพัฒนาแนวคิดการประเมินเพื่อสำหรับประเมินการศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการประเมินพหุ

Auchey (2000) ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินสำหรับการบริหารโครงการฝึกอบรมโดยประยุกต์รูปแบบการประเมินหลากหลายรูปแบบในการประเมินการฝึกอบรมทั้งก่อนการประเมินการฝึกอบรมระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมซึ่งรูปแบบที่นำมาประยุกต์ใช้ได้แก่รูปแบบการประเมินผลลัพธ์รูปแบบการประเมินเชิงเศรษฐศาสตร์ประกอบด้วยการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนการวิเคราะห์ต้นทุนผลประโยชน์และการประเมินผลตอบแทนความคาดหวังพบว่ารูปแบบการประเมินดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการประเมินฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Bledsoe and Graham (2005) ได้พัฒนาแนวทางการประเมินเพื่อตรวจสอบโครงการทางสังคมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานโดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินพหุ 4 วิธีที่แตกต่างกัน ได้แก่ วิธีการประเมินโดยใช้ทฤษฎี วิธีการประเมินที่เน้นความสำคัญของผู้บริโภครวม วิธีการประเมินเสริมพลังและวิธีการประเมินแบบร่วมทีมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า การใช้แนวคิดการประเมินพหุในการพัฒนาการเขียนโปรแกรม การประเมินโดยใช้ทฤษฎีแรงขับ (Theory-driven approach) โดยเฉพาะการใช้ logic model ทฤษฎีนี้ช่วยให้ผู้พัฒนาโปรแกรมเข้าใจความแตกต่างของความไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน เช่น พ่อแม่มีส่วนร่วมเพียงพอกับเสริมสร้างกระบวนการความคิดของเด็กหรือไม่ ซึ่งกระบวนการนี้ยังส่งผลให้ศักยภาพการเรียนรู้มีเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ค้นพบปัจจัยที่มีผลต่อความแข็งแกร่งและขนาดของโปรแกรม (moderator) เช่น ระดับการศึกษาของพ่อแม่ เป็นต้น การประเมินเสริมพลัง (Empowerment approach) ช่วยให้คนในองค์กรเข้าถึงความสำคัญในการเข้าใจวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของโปรแกรม การประเมินที่เน้นความสำคัญของผู้บริโภครวม (Inclusive approach) ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ทางวัฒนธรรมชุมชน สังคม ที่น่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ และพบว่าการขยายเวลาโปรแกรม ที่ขยายไปเป็น 8 ถึง 10 สัปดาห์ การเพิ่มเวลานี้ไม่ใช่แค่ระดับระคองนิสัยการอ่าน แต่ยังเพิ่มเติมการประเมินด้านอื่นๆ เช่น การจัดการปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น และผู้วิจัยระบุว่าควรมีการทดลองและระบุผู้บริโภครวมให้เป็นทางการมากกว่านี้ เช่น การใช้ตัวประเมินความพร้อมในการไปโรงเรียน การใช้ภาษาแรก (emergent literacy) เพราะว่าภาษาแรกจะขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอยู่อาศัยและเติบโตมา

กาญจนา คำยาดี (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ: การประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินพหุ วัตถุประสงค์ (1) เพื่อวิเคราะห์บริบทการประเมินการฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ (2) เพื่อ

วิเคราะห์ และกำหนดแนวทางการประเมินการฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ (3) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และรูปแบบการประเมินการฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ (4) เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการประเมินการฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศที่พัฒนาขึ้น แนวคิดที่ใช้ในการวิจัยคือ แนวคิดการประเมินพหุ 6 กลุ่มแนวคิด ได้แก่ แนวคิดการประเมินอิงผลสัมฤทธิ์ แนวคิดการประเมินอิงเศรษฐศาสตร์ แนวคิดการประเมินอิงระบบ แนวคิดการประเมินอิงทฤษฎี แนวคิดการประเมินอิงผู้เกี่ยวข้อง และแนวคิดการประเมินอิงสภาพความเป็นจริง จัดอยู่ใน 3 กลุ่มรูปแบบการประเมิน ได้แก่ (1) กลุ่มรูปแบบการประเมินที่เน้นวัตถุประสงค์ โดยมุ่งตรวจสอบคุณภาพและความสำเร็จของการฝึกอบรม (2) กลุ่มรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า โดยมุ่งตัดสินคุณค่าของการฝึกอบรมและ (3) กลุ่มรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยมุ่งเน้นเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงการบริหารการฝึกอบรม แนวคิดการประเมินพหุ ของผู้วิจัยรวมเรียกว่า แนวคิดการประเมินพหุ RESTAR ซึ่งประกอบด้วย (1) กลุ่มแนวคิดการประเมินอิงผลสัมฤทธิ์ (Results-Based Evaluation Approaches) (2) กลุ่มแนวคิดการประเมินอิงเศรษฐศาสตร์ (Economic-Based Evaluation Approaches) (3) กลุ่มแนวคิดการประเมินอิงระบบ (System-Based Evaluation Approach) (4) กลุ่มแนวคิดการประเมินอิงทฤษฎี (Theory-Based Evaluation Approach) (5) กลุ่มแนวคิดการประเมินอิงผู้เกี่ยวข้อง (Actor-Based Evaluation Approach) (6) กลุ่มแนวคิดการประเมินอิงสภาพความเป็นจริง (Real-World-Based Evaluation Approach) ผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม จำนวน 279 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินการฝึกอบรมและการฝึกอบรม จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบประเมินการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. บริบทการประเมินการฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ พบว่า หลักสูตรหลักของสายวิทยาการเป็นหลักสูตรที่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาข้าราชการทหารให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การประเมินการฝึกอบรมส่วนใหญ่ดำเนินการเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมโดยมุ่งนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม และผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม ส่วนการติดตามประเมินผลหลังการฝึกอบรมมีน้อย ขณะผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการใช้สารสนเทศจากประเมินการฝึกอบรมที่ครอบคลุมทั้งวงจรการฝึกอบรมที่สะท้อนถึงความคุ้มค่า ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการฝึกอบรม ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการประเมินการฝึกอบรม ได้แก่ ผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้และประสบการณ์ในการประเมินการฝึกอบรม

2. แนวคิดการประเมินการฝึกอบรมของข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ อยู่บนพื้นฐานแนวคิดการประเมินพหุ 6 กลุ่มแนวคิด ได้แก่ แนวคิดการประเมินอิงผลสัมฤทธิ์ แนวคิดการประเมินอิงเศรษฐศาสตร์ แนวคิดการประเมินอิงระบบ แนวคิดการประเมินอิงทฤษฎี แนวคิดการประเมินอิงผู้เกี่ยวข้อง และแนวคิดการประเมินอิงสภาพความเป็นจริง

3. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการประเมินการฝึกอบรม ประกอบด้วย 1) การประเมินก่อนการฝึกอบรม มี 4 องค์ประกอบ ครอบคลุม 5 ตัวบ่งชี้หลัก 67 ตัวบ่งชี้ย่อย 2) การประเมินระหว่างการฝึกอบรม มี 4 องค์ประกอบ ครอบคลุม 4 ตัวบ่งชี้หลัก 57 ตัวบ่งชี้ย่อย 3) การประเมินหลังการฝึกอบรม มี 7 องค์ประกอบ ครอบคลุม 12 ตัวบ่งชี้หลัก 59 ตัวบ่งชี้ย่อย โดยรูปแบบการประเมินการฝึกอบรมข้าราชการทหารของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ส่วนที่เป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบและ ส่วนที่เป็นข้อความรู้ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินการฝึกอบรม ประกอบด้วย นิยามของการประเมินการฝึกอบรม เป้าหมายของการประเมินการฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการประเมินการฝึกอบรม ประเภทของการประเมินการฝึกอบรม บทบาทของการประเมินการฝึกอบรม กระบวนการประเมินการฝึกอบรม และสิ่งที่มุ่งประเมิน

4. การทดลองใช้และการประเมินรูปแบบการประเมินการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น พบว่า รูปแบบการประเมินนำไปทดลองใช้ได้ครบตามสถานการณ์ของการประเมิน คือ การประเมินก่อนการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม โดยผู้ทดลองใช้รูปแบบ เห็นได้ว่า รูปแบบการประเมิน (1) มีประโยชน์ต่อการประเมินการฝึกอบรมโดยให้องค์ความรู้ที่จำเป็น (2) มีความเป็นไปได้โดยนำไปปฏิบัติได้จริง (3) มีความเหมาะสม โดยมุ่งเน้นประสิทธิผล ในการประเมินการฝึกอบรม และ (4) มีความถูกต้องโดยให้ข้อมูลอย่างชัดเจนและเพียงพอ

บุญทนากร พรมภักดีป และ ระกฤติยา ทักษิณ (2558) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดกรมควบคุมโรค: การประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินพหุ วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์บริบทของการประเมินผลการปฏิบัติงาน สังเคราะห์และพัฒนา ระบบ ทดลองใช้ระบบ และเพื่อประเมินประสิทธิภาพระบบประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดกรมควบคุมโรค : การประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินพหุ แนวคิดที่ใช้ในการวิจัยคือ เทคนิค Balanced Scorecard การประเมินที่อิงวัตถุประสงค์เป็นหลัก การประเมินเสริมพลังอำนาจ และการประเมินแบบ 360 องศา วิธีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์บริบทและกำหนดแนวคิดของการประเมินผลการปฏิบัติงาน 2) สร้างระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน 3) ทดลองใช้ระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 4) ประเมินระบบประเมินผลการปฏิบัติงาน

เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบประเมินผลสัมฤทธิ์แบบประเมินสมรรถนะ และแนวทางการ สนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติพรรณนา เปรียบเทียบความแตกต่างผลการปฏิบัติงานระหว่างกลุ่ม ด้วยสถิติ Kruskal-Wallis Test และความสอดคล้องระหว่างกลุ่มผู้จัดด้วยสถิติ Kendall's W Test และวิเคราะห์เชิง เนื้อหา ประชากรศึกษา คือ บุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรค จำนวน 12 แห่ง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. บริบทของสภาพปัญหาการนำไปสู่การพัฒนาระบบ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการประเมิน บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ สิ่งที่ต้องประเมิน วิธีและเครื่องมือการประเมิน บุคลากรที่เกี่ยวข้องของระยะเวลาที่ทำการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ (2) กระบวนการ ประกอบด้วย วางแผน เจรจาต่อรอง ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ตามแนวทางเทคนิค Balanced Scorecard และแนวทางการประเมินเสริมพลัง อำนาจ การจัดทำตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายตามแนวทางการประเมินที่อิงวัตถุประสงค์เป็นหลัก และดำเนินการประเมิน ผล ตามแนวทางการประเมินแบบ 360 องศา และแนวทางการประเมินเสริมพลังอำนาจ (3) ผลผลิตของระบบประกอบด้วย คะแนนที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากร ความคิดเห็นความพึงพอใจ และ (4) การสะท้อนผลข้อมูล ย้อนกลับ ประกอบด้วย การจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล และจุดเด่น จุดด้อยของระบบ และการประเมินประสิทธิภาพ ของระบบ 4 มาตรฐาน ประกอบด้วย ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านการใช้ประโยชน์

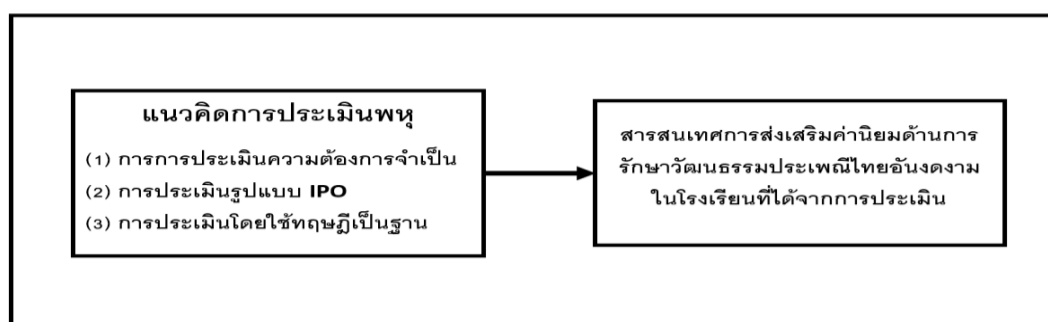
2. ผลการประเมินการปฏิบัติงานบุคลากร พบว่า ระบบสามารถจำแนกความแตกต่างของคะแนนผลการ ประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรระหว่างกลุ่มดีเด่น กลุ่มดีมาก และกลุ่มดี และระบบมีความสอดคล้องกับกลุ่มผู้จัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 และบุคลากรมีความพึงพอใจต่อระบบอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกด้าน

3. การสะท้อนกลับข้อมูล พบว่า ผู้ประเมินและผู้รับประเมินมีการสื่อสาร ช่องว่างสมรรถนะและการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล

4. ประสิทธิภาพของระบบ พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ของระบบอยู่ในระดับมากที่สุดทุกมาตรฐาน

ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งวิธีการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุมีหลายวิธี ซึ่งวิธีที่ช่วยให้การประเมินพหุมีความเหมาะสมกับบริบทโครงการในครั้งนี้ คือ การประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมิน โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์การคัดเลือกแนวคิดทางการประเมินของ Hansen (2005) มีข้อพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (The purpose of evaluation) นักประเมินจะต้องเข้าใจว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินคืออะไร ประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ใช้สำหรับตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้นหรือเพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้อง (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน (Characteristics of evaluation) โดยแนวคิดการประเมินที่เลือกใช้ควรเป็นไปได้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและสอดคล้องกับลักษณะที่มุ่งประเมินซึ่งทำให้การประเมินนั้นมีคุณค่า (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน (The problem to be solved) แนวคิดการประเมินที่เลือกใช้ต้องมีความสอดคล้องกับประเด็นปัญหาของสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น ให้ผลการประเมินที่ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้รับบริการ หรือให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และเป็นที่ยอมรับขององค์กร ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทของโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามในโรงเรียน ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพประกอบ 3 เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ที่มุ่งพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามในโรงเรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามในโรงเรียน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายการวิจัย 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (2) เพื่อประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับการนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะตามความมุ่งหมายของการวิจัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระยะนี้เป็นการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสืบค้นทฤษฎีที่มีอยู่เดิมจากเอกสาร

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมค่านิยมตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมค่านิยม

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและทำความเข้าใจบริบทของโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามและศึกษาสภาพจริงของโรงเรียนจากการสัมภาษณ์กรณีตัวอย่าง

2.1 ทำความเข้าใจบริบทของโรงเรียนในการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย ซึ่งจะทำให้เข้าใจถึงบริบทต่าง ๆ และสามารถออกแบบการประเมินโดยพิจารณาจากโครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการในโครงการโดยการศึกษาเอกสาร

2.2 สังเกตสภาพจริงโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมด้านโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนโดยผู้ให้ข้อมูลเป็นครูและนักเรียน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลดังตาราง 2

ตาราง 2 เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล	เกณฑ์
ครู	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีประสบการณ์การส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงามของนักเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 2. ได้รับรางวัลทางการส่งเสริมนักเรียนให้มีค่านิยมที่ดีงาม 3. เป็นผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมผู้เรียนด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย
นักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นนักเรียนที่มีคะแนนที่เกี่ยวข้องกับด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย เช่น นักร้องเพลงลูกทุ่ง นางรำ ประกวดมารยาท ประกวดวาดภาพ เป็นต้น 2. ได้รับรางวัลเกี่ยวกับการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย

สำหรับการเลือกกรณีศึกษาในชั้นตอนนี้คัดเลือกโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยนักเรียน 18 คน และครู 6 คนจาก 6 โรงเรียน

ตาราง 3 ตัวอย่าง ประเด็นการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูล	ประเด็นการสัมภาษณ์
ครู	<ol style="list-style-type: none"> 1. ท่านสอนหรือจัดกิจกรรมอะไรบ้างที่ช่วยส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามที่ให้นักเรียนนำไปดำเนินชีวิต 2. ท่านคิดว่าปัจจัยใดทำให้เกิดค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน 3. โรงเรียนของท่านมีโครงการหรือกิจกรรมใด ที่ช่วยส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามให้นักเรียนดำเนินชีวิต
นักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักเรียนได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมใดบ้างของโรงเรียนที่ช่วยส่งเสริมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม 2. การสอดแทรกการสอนหรือบูรณาการด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ส่งผลให้นักเรียนเชื่อหรือนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไร

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อเรื่องงานวิจัย	รูปแบบการประเมิน	สิ่งที่มุ่งประเมิน											
		ความต้องการจำเป็น	บริบท	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต	ผลลัพธ์	ผลกระทบ	ปฏิกิริยา	การเรียนรู้	พฤติกรรม	ประสิทธิภาพ	ประสิทธิผล
5. การประเมินโครงการพัฒนานักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิโดยใช้การประเมินแบบ CIPP Model	รูปแบบ CIPP	/	/	/	/	/							
6. การประเมินผลโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ ปี พ.ศ. 2558	เน้นประเมินประสิทธิผล												/
7. การพัฒนาแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก													/
8. การประเมินโครงการเบญจวิถีนำทางสรรสร้างครอบครัวต้นแบบสายใยรักของศูนย์การเรียนรู้โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวจังหวัดราชบุรี	รูปแบบ CIPPIEST	/	/	/	/	/	/						/
9. การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่	รูปแบบ CIPP												
10. การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โรงเรียนสมเด็จพระปิยะดรุณี วิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์	รูปแบบ CIPIEST	/	/	/	/			/					/

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อเรื่องงานวิจัย	รูปแบบการประเมิน	สิ่งที่มุ่งประเมิน											
		ความต้องการจำเป็น	บริบท	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต	ผลลัพธ์	ผลกระทบ	ปฏิบัติการ	การเรียนรู้	พฤติกรรม	ประสิทธิภาพ	ประสิทธิผล
11. การประเมิน โครงการส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนราชดำริ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2	รูปแบบ CIPP	/	/	/	/	/							
12. การพัฒนารูปแบบ การวัดและประเมิน พฤติกรรมเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาตอนปลาย ของไทยในศตวรรษที่ 21	การประเมิน ตามสภาพ จริง	/											
13. การประเมิน โครงการส่งเสริมเด็กดีมี คุณธรรมเข้าศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศา สตรีวิทยาเขต กำแพงแสน	รูปแบบ CIPPI	/	/	/	/	/							
14. การประเมิน โครงการพัฒนา คุณธรรมและสร้าง สำนึกความเป็นไทยเพื่อ พัฒนาเด็กไทยอย่าง ยั่งยืน ของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษ ประถมศึกษาศุทัยธานี เขต 2	รูปแบบ CIPP	/	/	/	/	/							

ตาราง 4 (ต่อ)

ชื่อเรื่องงานวิจัย	รูปแบบการประเมิน	สิ่งที่มุ่งประเมิน											
		ความต้องการจำเป็น	บริบท	ปัจจัยนำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต	ผลลัพธ์	ผลกระทบ	ปฏิกิริยา	การเรียนรู้	พฤติกรรม	ประสิทธิภาพ	ประสิทธิผล
15. การพัฒนาทฤษฎีโปรแกรมด้วยวิธีการสืบค้นร่องรอย สำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมการรู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	รูปแบบการประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน		/	/	/	/	/						
รวมความถี่ของสิ่งที่มุ่งประเมินในแต่ละโครงการ		7	9	10	10	10	5	4	0	0	0	1	5

4. การร่างรูปแบบแนวความคิดการประเมินพหุ

4.1 ขั้นตอนนี้จากการศึกษาเอกสารรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมดังที่ได้นำเสนอจึงนำไปสู่แนวความคิดการประเมินที่ผู้วิจัยพิจารณานำมาใช้ในการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวินัยธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน สำหรับขั้นตอนนี้เป็นการนำแนวความคิดการประเมิน 3 แนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการประเมิน โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกจากเกณฑ์การคัดเลือกแนวคิดทางการประเมินของ Hansen (2005) มีข้อพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน ผู้วิจัยได้เลือกแนวความคิดการประเมิน 3 แนวคิด ได้แก่ (1) การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน (2) การประเมินความต้องการจำเป็น (3) การประเมินรูปแบบ IPO ดังตาราง 5

ตาราง 5 แนวคิดในการพัฒนารูปแบบแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน

เกณฑ์การคัดเลือกของ Hansen	แนวคิดการประเมิน	วัตถุประสงค์การเลือกใช้
	การประเมินความต้องการจำเป็น	เพื่อตัดสินระดับความต้องการจำเป็นของนักเรียนในการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
1. จุดมุ่งหมายของการประเมิน	การประเมินรูปแบบ IPO คือ	เพื่อตัดสิน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ
2. ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน	ปัจจัยนำเข้า(Input) กระบวนการ	ผลิตผลผลิต ของการส่งเสริมค่านิยมด้าน
3. ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน	(Process) ผลผลิต(Output)	การรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน
	การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน	เพื่อให้ทราบกลไกการทำงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว อธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดผลลัพธ์

4.2 ขั้นตอนนี้เป็นการร่างแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากครูกับนักเรียนแล้วนำผลมาวิเคราะห์และสร้างตัวบ่งชี้สำหรับการประเมิน ประกอบด้วยแนวคิดการประเมิน 3 แนวคิด ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การประเมินรูปแบบ IPO (3) การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

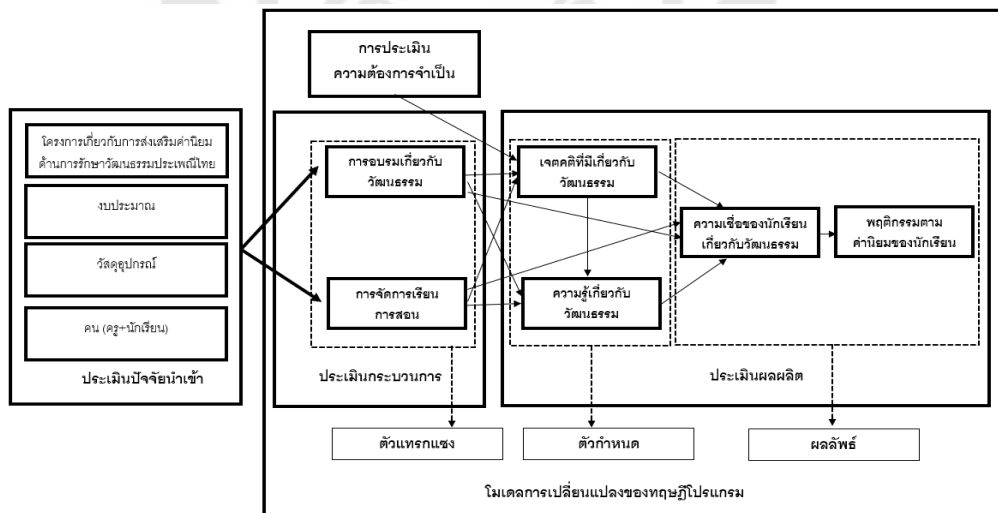
การประเมินความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยใช้สำหรับการประเมินระดับความต้องการในการพัฒนาค่านิยมด้านวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทยของนักเรียน เพื่อตรวจสอบว่าการพัฒนาด้านใดควรพัฒนาเร่งด่วนเป็นอันดับแรกในการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

การประเมินรูปแบบ IPO ประกอบด้วย (1) การประเมินปัจจัยนำเข้า ผู้วิจัยได้จากการศึกษาเอกสารโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย เอกสารด้านงบประมาณ เอกสารด้านวัสดุอุปกรณ์ และการสัมภาษณ์ครูกับนักเรียน (2) การประเมินกระบวนการ ผู้วิจัยจะประเมิน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและ

ภูมิปัญญาไทย การจัดการเรียนการสอน (3)การประเมินผลผลิต ผู้วิจัยจะประเมิน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย เจตคติที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน

การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ทั้ง 7 มาร่างโมเดลการเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีโปรแกรม โมเดลการเปลี่ยนแปลงจะแสดงถึงกระบวนการทำงานของตัวแทรกแซง ตัวกำหนดและผลลัพธ์ โดยผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึกของครูกับนักเรียน ประกอบด้วย (1) ตัวแทรกแซง เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ได้แก่ การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย การจัดการเรียนการสอน (2) ตัวกำหนด เป็นกลไกที่สามารถพัฒนาตัวแทรกแซงส่งผลการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะสำเร็จหรือล้มเหลว ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย เจตคติที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย (3) ผลลัพธ์ คือ เป้าหมายของการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ร่างแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

5. การประเมินความเหมาะสมของแนวคิดการประเมินพหุ

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์โมเดลแนวคิดการประเมินพหุ สำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมค่านิยม 1 คน เกณฑ์คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมค่านิยมต้องมีประสบการณ์ในการส่งเสริมค่านิยมมาไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีงานวิจัยหรือผลงานด้านการส่งเสริมค่านิยม
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน 2 คน เกณฑ์คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินต้องมีประสบการณ์ด้านการประเมินมาไม่น้อยกว่า 3 ปี มีวุฒิการศึกษา ด้านการประเมินโดยพิจารณาจากความเหมาะสมของแนวคิดการประเมินพหุ

ระยะที่ 2 การประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระยะนี้เป็นการประเมินค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากแนวคิดการประเมินพหุ ที่พัฒนาขึ้นในระยะที่ 1 โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการเก็บแบบสอบถาม โดยมีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 28,294 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 สํารวจ ณ วันที่ 10 สิงหาคม 2561) จำแนกเป็นนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2,019 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 5,657 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 9,922 คน นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 10,696 คน ดังตาราง 6

ตาราง 6 จำนวนนักเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)	จำนวนประชากร (คน)
เล็ก	21	2,019
กลาง	20	5,657
ใหญ่	12	9,922
ใหญ่พิเศษ	8	10,696
รวม	61	28,294

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 473 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ประมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ด้วยความเชื่อมั่น 95% ($\alpha = 0.05$) โดยใช้สูตรของสูตรของ Taro Yamane (1967: 886) ซึ่งจากการคำนวณต้องใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยอย่างน้อย 394 คน แต่จากการศึกษาอัตราการตอบกลับขั้นต่ำของแบบสอบถามทำให้การประมาณค่าไม่ลำเอียงคิดเป็นร้อยละ 85 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป (วิภา บำเรอจิตร, 2542) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นจากเดิม 20% รวมกับจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ จึงได้กลุ่มตัวอย่างเป็น 473 คน

2. สืบหาข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 แล้วจัดทำกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) โดยอาศัยการแบ่งตามขนาดของโรงเรียน จำนวน 4 ขนาด ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียน (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ) เป็นชั้นของการสุ่ม (Strata) และมีโรงเรียนในแต่ละขนาดเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit)

ผู้วิจัยสุ่มจำนวนโรงเรียน มาร้อยละ 5 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละขนาด โดยใช้วิธีการจับฉลาก ทั้งนี้รายละเอียดโรงเรียนที่สุ่มได้ ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 จำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น ชั้นที่ 1

ขนาด	โรงเรียน	จำนวนประชากร (คน)
เล็ก	ตลิ่งชันวิทยา	275
กลาง	ธรรมศาสตร์ศึกษาลัย	870
ใหญ่	บางปلام้า “สูงสูดมารมดุงวิทย”	970
ใหญ่พิเศษ	กรรณสูตศึกษาลัย	1,334
	รวม	3,449

3. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีสถานศึกษาเป็นชั้น (Strata) และมีจำนวนนักเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น

473 คน ตามการประมาณกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1967: 886) รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงจำนวนแบบสอบถามในแต่ละโรงเรียน

ขนาด	โรงเรียน	จำนวนแบบสอบถามที่ตอบกลับมา (ฉบับ)
เล็ก	ตลิ่งชันวิทยา	34
กลาง	ธรรมโชติศึกษาลัยวิทยา	94
ใหญ่	บางปลาหมอ "สูงสูดมารผดุง"	166
ใหญ่พิเศษ	กวรรณสูตศึกษาลัย	179
รวม		473

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีการพัฒนาและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดนิยามและโครงสร้างตัวบ่งชี้ แต่ละองค์ประกอบของแนวคิดการประเมินพหุ
2. การสร้างเครื่องมือตามตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในแนวคิดการประเมินพหุและนิยามตัวบ่งชี้ดังตาราง 9

ตาราง 9 นิยามตัวบ่งชี้ประเมินการประเมินค่านิยมด้านการรักษาวัดธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวบ่งชี้	นิยาม
การประเมินความต้องการจำเป็น	ระดับความต้องการจำเป็นของนักเรียนในการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัดธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
การจัดการเรียนการสอน	ระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นและการบูรณาการร่วมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีค่านิยมด้านการรักษาวัดธรรมประเพณีไทยอันงดงาม การเรียนรู้เนื้อหาของนักเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง และการสอนบูรณาการกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัดธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

ตาราง 9 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	นิยาม
การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	ระดับการเข้าร่วมอบรมของนักเรียน ในโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม โครงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการรักการอ่านโครงการงาน ศิลปหัตถกรรมนักเรียนโครงการทัศนศึกษาแหล่งโบราณคดีต่างๆ โครงการส่งเสริมนักเรียนให้มีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพเพื่อ เสริมสร้างให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากการจัดการ เรียนรู้รายวิชา
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	ระดับการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้ของนักเรียนด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการส่งเสริมจากการจัดการเรียนการสอนและ จัดกิจกรรมของโรงเรียน
เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	ระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิ ปัญญาไทย
ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิ ปัญญาไทย	ความเชื่อที่นักเรียนยึดถือและเห็นควรที่จะปฏิบัติตามการส่งเสริมค่านิยม ด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
พฤติกรรมตามค่านิยมของ นักเรียน	ระดับพฤติกรรมของนักเรียนในการปฏิบัติตนตามการส่งเสริมค่านิยมด้าน การรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ประกอบด้วย วัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียม มารยาท เอกลักษณ์ ศิลปะไทย การใช้ ภาษาไทย และภูมิปัญญาไทย

3. การสร้างเครื่องมือและนำเครื่องมือไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความ เหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาโดยมีตัวอย่างแบบสอบถามดังนี้ ตัวอย่างแบบสอบถามการปฏิบัติตนตามค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อ	ข้อรายการ	1	2	3	4	5
	นักเรียนปฏิบัติตนตามข้อรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
1.	ทำความเคารพแบบไทยได้อย่างถูกต้อง เช่น การประนมมือ การไหว้ การกราบ เป็นต้น					
2.	ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้อง					
3.	แต่งกายด้วยผ้าไทยตามสมควรในวันสำคัญต่างๆ					
4.	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี และเมื่อประธานเดินทางเข้าสู่พิธี					
5.	ประพฤติตามแบบอย่างเอกลักษณ์ไทย เช่น อ่อนน้อม ถ่อมตน เชื้อเพื่อเผ่าแม่ มีความเป็นมิตร ยิ้มไหว้ทักทาย เป็นต้น					

4. การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของตัวบ่งชี้และข้อคำถามในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม 3 คน ได้แก่

4.1 ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย 1 คน เกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย ต้องมีประสบการณ์การสอน/การอบรมให้ความรู้หรือการทำวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยมาไม่น้อยกว่า 5 ปี

4.2 ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล 2 คน เกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญมีประสบการณ์การสอนด้านการวัดและการประเมินผลมาไม่น้อยกว่า 5 ปี

5. การตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(content validity) ของตัวบ่งชี้และข้อคำถามผู้วิจัยนำแบบสอบถามและตารางวิเคราะห์เนื้อหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมของตัวบ่งชี้และข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.67-1.00 ทุกข้อ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงภาษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

6. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริงในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามแล้วไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างวิจัย จำนวน 30 คน

มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น(reliability)ของแบบสอบถามตามตัวบ่งชี้ โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach' alpha coefficient : α) ของ Cronbach (1990) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.78-0.97 ดังตาราง 10 และมีค่าอำนาจจำแนก CITC (Corrected-item-total correlation) มีค่าระหว่าง 0.43-0.94 ดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น

ตัวบ่งชี้	จำนวนข้อ	ค่า IOC	ค่าความเชื่อมั่น
การประเมินความต้องการจำเป็น	8	0.67-1.00	0.96
การจัดการเรียนการสอน	3	0.67-1.00	0.78
การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	10	0.67-1.00	0.97
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	5	0.67-1.00	0.97
เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	5	0.67-1.00	0.95
ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	5	0.67-1.00	0.97
พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน	7	0.67-1.00	0.94

ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนก CITC (Corrected-item-total correlation)

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนก
การประเมินความต้องการจำเป็น	
1.นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านวัฒนธรรมไทยมากน้อยเพียงใด	0.88
2.นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านประเพณีไทยมากน้อยเพียงใด	0.93
3.นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านขนบธรรมเนียมไทยมากน้อยเพียงใด	0.89
4.นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านมารยาทงามแบบไทยมากน้อยเพียงใด	0.81
5.นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านเอกลักษณ์ไทยมากน้อยเพียงใด	0.84
6.นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านศิลปะไทยมากน้อยเพียงใด	0.80
7.นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารมากน้อยเพียงใด	0.89
8.นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านภูมิปัญญาไทยมากน้อยเพียงใด	0.81

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนก
การจัดการเรียนการสอน	
9.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมืองเกี่ยวกับเรื่อง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยมากน้อยเพียงใด	0.69
10.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการบูรณาการจัดการเรียนการสอนกับรายวิชาอื่น เช่น การวาดภาพลายไทย การขับร้องเพลงไทย การแต่งกายแบบไทย เป็นต้น มากน้อยเพียงใด	0.78
11.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมการประกวดมารยาทแบบไทย กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรมการขับร้องเพลงไทย กิจกรรมวันภาษาไทย เป็นต้น มากน้อยเพียงใด	0.43
การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	
12.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการนำเสนอผลงานเกี่ยวกับค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงาม เช่น การประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง การจัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสดงนาฏศิลป์แบบไทย การเล่นเครื่องดนตรีไทย เป็นต้นมากน้อยเพียงใด	0.58
13.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงานเกี่ยวกับด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เช่น การไปทัศนศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ไทยในจังหวัดต่างๆ การไปนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้นมากน้อยเพียงใด	0.90
14.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมมากน้อยเพียงใด	0.87
15.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับประเพณีไทยมากน้อยเพียงใด	0.73
16.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมไทยมากน้อยเพียงใด	0.92
17.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับมารยาทงดงามแบบไทยมากน้อยเพียงใด	0.92
18.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับเอกลักษณ์ไทยมากน้อยเพียงใด	0.89
19.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับศิลปะไทยมากน้อยเพียงใด	0.90
20.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารมากน้อยเพียงใด	0.89
21.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยมากน้อยเพียงใด	0.90
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	
22.นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยมากน้อยเพียงใด	0.94

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนก
23. นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย มากน้อยเพียงใด	0.92
24. นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความสำคัญในวันสำคัญต่างๆที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรม ประเพณีไทย มากน้อยเพียงใด	0.94
25. นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรอบรู้เกี่ยวกับประเพณีไทยในภูมิภาคต่างๆ มากน้อย เพียงใด	0.89
26. นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรอบรู้ในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร มากน้อย เพียงใด	0.90
เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	
27. นักเรียนเห็นด้วยกับการรักษาประเพณีไทยส่งผลดีต่อตัวนักเรียน เช่น ผู้ใหญ่รักเอ็นดู เป็น แบบอย่างให้แก่ผู้อื่น ฯลฯ มากน้อยเพียงใด	0.75
28. นักเรียนเห็นด้วยกับวัฒนธรรมไทยประเพณีไทยเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้มากน้อยเพียงใด	0.92
29. นักเรียนเห็นด้วยกับการแต่งกายแบบไทยช่วยสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นคน ไทยมากน้อยเพียงใด	0.82
30. นักเรียนเห็นด้วยกับการใช้ภาษาไทยถูกต้องช่วยรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้สืบต่อ มากน้อยเพียงใด	0.94
31. นักเรียนเห็นด้วยกับการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งที่สำคัญมาก น้อยเพียงใด	0.93
ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	
32. นักเรียนเชื่อว่า การส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน มากน้อยเพียงใด	0.89
33. นักเรียนเชื่อว่าการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามทำให้เกิด ประโยชน์กับประชาชนในทุกระดับ มากน้อยเพียงใด	0.89
34. นักเรียนเชื่อว่าวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามทำให้เราดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขมาก น้อยเพียงใด	0.87
35. นักเรียนเชื่อว่าวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามเป็นรากฐานที่สำคัญของชาติไทยมากน้อย เพียงใด	0.92
36. นักเรียนเชื่อว่าวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามเป็นภาพลักษณ์ที่สำคัญของชาติไทยใน สังคมโลกมากน้อยเพียงใด	0.92

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าอำนาจจำแนก
พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน	
37.นักเรียนปฏิบัติตนทำความเคารพแบบไทยได้อย่างถูกต้อง เช่น การประนมมือ การไหว้ การกราบ เป็นต้นอย่างน้อยเพียงใด	0.85
38.นักเรียนปฏิบัติตนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้องอย่างน้อยเพียงใด	0.82
39.นักเรียนปฏิบัติตนแต่งกายด้วยผ้าไทยตามสมควรในวันสำคัญต่างๆอย่างน้อยเพียงใด	0.70
40.นักเรียนปฏิบัติตนยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี และเมื่อประธานเดินทางเข้าสู่พิธีอย่างน้อยเพียงใด	0.76
41.นักเรียนปฏิบัติตนประพฤติตามแบบอย่างเอกลักษณ์ไทย เช่น อ่อนน้อมถ่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นมิตร ยิ้มไหว้ทักทาย เป็นต้น อยู่น้อยเพียงใด	0.84
42.นักเรียนปฏิบัติตนไม่ขีดเขียน ทำลาย และรักษาความสะอาดศิลปวัฒนธรรมไทยและโบราณสถานตามแหล่งท่องเที่ยวอย่างน้อยเพียงใด	0.74
43.นักเรียนปฏิบัติตนถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามให้แก่ผู้อื่นอย่างน้อยเพียงใด	0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินกระบวนการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถามไปยังโรงเรียนและขออนุญาติผู้บริหารโรงเรียนในการขอเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในโรงเรียนแต่ละขนาด
3. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน
4. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ไม่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่ได้จากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การวิเคราะห์โดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เกณฑ์การประเมิน เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย โดยใช้คุณสมบัติความต่อเนื่องของคะแนนไว้เป็นแนวเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยมี 3 ระดับดังนี้
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.67-5.00 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับดี
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.34-3.66 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00-2.33 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับควรปรับปรุง
3. ในการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และเพื่อประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และตอนที่ 2 การประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ว่าด้วย การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ (1.1) แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ (1.2) ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

1.1 แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แสดงถึงความต้องการจำเป็น การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แนวคิดการประเมินพหุจะประกอบไปด้วย การประเมินความต้องการจำเป็น การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอน เจตคติต่อค่านิยม ความรู้เกี่ยวกับค่านิยม ความเชื่อเกี่ยวกับค่านิยม พฤติกรรมตามค่านิยม โดยส่วนประกอบแนวคิดการประเมินพหุมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การประเมินความต้องการจำเป็น ระดับความต้องการจำเป็นของนักเรียนในการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เกี่ยวกับ วัฒนธรรมไทย ประเพณีไทย ขนบธรรมเนียมไทย มารยาทงดงามแบบไทย เอกลักษณ์ไทย ศิลปะไทย การใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ภูมิปัญญาไทย

ตอนแรกก็เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ตามปกติเพราะเป็นหน้าที่ของนักเรียนแต่เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณีในหลายหลายกิจกรรมก็ทำให้เกิดความสนใจและได้ความรู้เป็นประโยชน์สามารถนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,นักเรียนโรงเรียน คนที่1 วันที่ 25 กันยายน 2564)

ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในด้านวัฒนธรรมประเพณียังเป็นสิ่งจำเป็นเพราะเราเป็นคนไทยควรมีความรู้ในด้านวัฒนธรรมประเพณีไทยที่ถูกต้องและในหลายกิจกรรมของโรงเรียนมีความน่าสนใจและความสนุกสนานสอดแทรกความรู้ของความเป็นไทย

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,นักเรียนโรงเรียน คนที่2 วันที่ 25 กันยายน 2564)

การจัดกิจกรรมต่างๆของทางโรงเรียนเช่นกิจกรรมประกวดมารยาทกิจกรรมวันภาษาไทยกิจกรรมการไหว้ครูการแข่งขันวาดภาพวันละคดีไทย หรือการสอนในรายวิชาต่างๆก็ทำให้เกิดความสนใจความรู้เกี่ยวกับค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

การจัดการเรียนการสอน ระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นและการบูรณาการร่วมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม การเรียนรู้เนื้อหาของนักเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง และการสอนบูรณาการกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย การจัดการเรียนการสอนในทุกขนาดโรงเรียนถือว่าการจัดการสอนที่สำคัญในการจะส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน

การเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมืองก็เป็นคนสำคัญที่จะปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีค่านิยมในด้านวัฒนธรรมประเพณีไทย โดยครูจะมีวิธีการสอนที่หลากหลายมีวิธีจูงใจให้นักเรียนได้ความรู้และเห็นคุณประโยชน์ของการปฏิบัติตนเพื่อรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยไว้

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

โรงเรียนให้ความสำคัญในด้านวัฒนธรรมประเพณีไทยโดยมีกิจกรรมของฝ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเช่น การทัศนศึกษาในสถานที่โบราณสถาน การแข่งขันประกวดมารยาทไทย การกิจกรรมวันภาษาไทย การประกวดชุดไทย เป็นต้น ซึ่งนักเรียนจะให้ความสนใจและสมัครเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ระดับการเข้าร่วมอบรมของนักเรียน ในโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม โครงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการรักการอ่านโครงการงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน โครงการทัศนศึกษาแหล่งโบราณคดีต่างๆ โครงการการส่งเสริมนักเรียนให้มีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้รายวิชา

ได้เข้าร่วมอบรมโครงการภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยาการจากชุมชนมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับไทยพวนซึ่งอยู่ในชุมชนท้องถิ่นทำให้รู้ถึงประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นมากขึ้น

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,นักเรียนโรงเรียน คนที่2 วันที่ 25 กันยายน 2564)

ทางโรงเรียนมีการทัศนศึกษาพานักเรียนไปเรียนรู้เกี่ยวกับโบราณสถานโดยแต่ละช่วงชั้นจะจัดทัศนศึกษาไปคนละทีในแต่ละปีซึ่งจะทำให้นักเรียนเมื่อเรียนจบจากโรงเรียนจะมีความรู้ถึงความเป็นมาของประเทศไทยมากขึ้นและทำให้เกิดความหวงแหนและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาของไทย

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

ทางโรงเรียนจะมีการเชิญวิทยากรชุมชนมาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญโดยนักเรียนจะเข้าร่วมตามความสมัครใจมีการสาธิต

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ระดับการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้ของนักเรียนด้านวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ได้รับ การจัดกิจกรรมหรือการจัดการเรียนการสอนต่างๆทำให้นักเรียนแต่ละขนาดโรงเรียน ได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวคิดด้านค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม จนส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชื่อและพฤติกรรมตามค่านิยม

เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้นทำให้ได้รับความรู้เป็นประโยชน์ เห็นความสำคัญของความเป็นไทยเพิ่มมากขึ้นและอยากเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีไทย

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,นักเรียนโรงเรียน คนที่2 วันที่ 25 กันยายน 2564)

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้เกิดค่านิยมด้านการรักษา วัฒนธรรมประเพณีไทยสิ่งนี้นักเรียนจะได้ก่อนเป็นอันดับแรกก็คือความรู้พอนักเรียนมีความรู้ นักเรียนก็จะสามารถนำไปต่อยอดให้ความสำคัญเห็นคุณค่าเห็นประโยชน์ของวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ระดับความ คิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย การจัดกิจกรรมหรือการ จัดการเรียนการสอนต่างๆทำให้นักเรียนแต่ละขนาดโรงเรียนมีเจตคติเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทยจนส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชื่อและพฤติกรรมตามค่านิยม

จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้นทำให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย ที่สำคัญซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ชีวิตและเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์สืบ ฐานให้คงอยู่กับประเทศของเรา

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,นักเรียนโรงเรียน คนที่1 วันที่ 25 กันยายน 2564)

โรงเรียนของเรานั้นให้ความสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิ ปัญญาไทยมีการเกิดกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมประเพณีไทย เห็นคุณค่าของความเป็นไทยและร่วมมือกันอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย การจัดกิจกรรมหรือการจัดการเรียนการสอนต่างๆทำให้นักเรียนแต่ละขนาดโรงเรียน เกิดความเชื่อ ที่นักเรียนยึดถือและเห็นควรที่จะปฏิบัติตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณี ไทยอันงดงาม

ทางโรงเรียนมีการปลูกฝังค่านิยมต่างๆผ่านกิจกรรมและการเรียนการสอนทั้ง ความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทยการปลูกฝังดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อและนำไปปฏิบัติได้

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

เมื่อนักเรียนได้รับการส่งเสริมโดยครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆทำให้นักเรียนได้รับความรู้ เห็นคุณค่า และเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจริงตัวผู้เรียนก็จะเกิดความเชื่อเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทยและนำไปปฏิบัติตามในชีวิตประจำวันได้

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน ระดับพฤติกรรมของนักเรียนในการ ปฏิบัติตนตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม การจัดกิจกรรม หรือการจัดการเรียนการสอนต่างๆทำให้นักเรียนแต่ละขนาดโรงเรียน เกิดความเชื่อที่นักเรียน ยึดถือและเห็นควรที่จะปฏิบัติตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงาม

ตอนแรกก็เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ตามปกติเพราะเป็นหน้าที่ของ นักเรียนแต่เมื่อได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณีในหลายหลายกิจกรรมก็ทำให้เกิดความ สนใจและได้ความรู้เป็นประโยชน์สามารถนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,นักเรียนโรงเรียน คนที่1 วันที่ 25 กันยายน 2564)

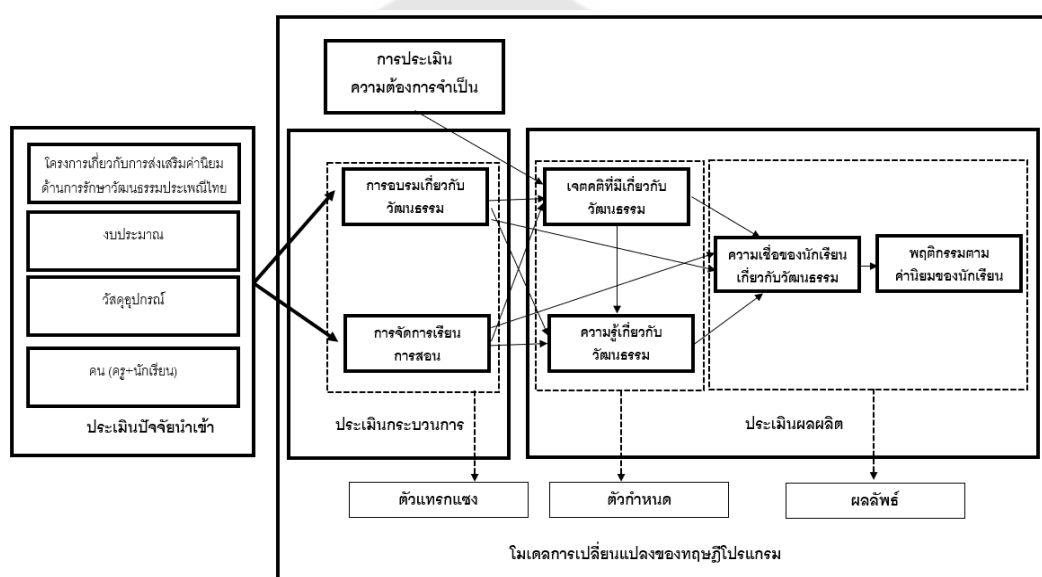
ทางโรงเรียนมีการปลูกฝังค่านิยมต่างๆผ่านกิจกรรมและการเรียนการสอนทั้ง ความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทยการปลูกฝังดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อและนำไปปฏิบัติได้

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

เมื่อนักเรียนได้รับการส่งเสริมโดยครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆทำให้นักเรียนได้รับความรู้ เห็นคุณค่า และเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจริงตัวผู้เรียนก็จะเกิดความเชื่อเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทยและนำไปปฏิบัติตามในชีวิตประจำวันได้

(การสัมภาษณ์เชิงลึก,ครูโรงเรียน วันที่ 25 กันยายน 2564)

จากการสืบค้นข้อมูลและการสัมภาษณ์ นักเรียนและครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ได้แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย การประเมินความต้องการจำเป็น การจัดการเรียนการสอน การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย เจตคติที่ดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในขั้นนี้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจากความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ที่ใช้สำหรับการประเมิน ดังนี้

ตาราง 12 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมแนวคิดการประเมินพหุสำหรับ ประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า ตัวบ่งชี้ 7 ตัว มีผลการการพิจารณาเหมาะสม แสดง ว่าตัวบ่งชี้สามารถนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของแนวคิดการประเมินพหุได้ทุกตัว

ตาราง 12 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริม ค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวบ่งชี้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญ	
	คนที่1	คนที่2	คนที่3	
1. การประเมินความต้องการจำเป็น	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
2. การจัดการเรียนการสอน	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
3. การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
4. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
5. เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
6. ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
7. พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้

ตอนที่ 2 การประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลแนวคิดการประเมินพหุ สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษา วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แนวคิดที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2)การจัดการเรียนการสอน (3)การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (4)ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (5)เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (6)ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (7)พฤติกรรมตาม ค่านิยมของนักเรียน โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตาราง 13 แสดงระดับการประเมินความต้องการจำเป็น เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามด้าน ด้านการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (4.01) รองลงมาได้แก่ นักเรียนมีความ ต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามด้านศิลปะไทย (3.94) นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามด้านภูมิ ปัญญาไทย (3.91) นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงามด้านเอกลักษณ์ไทย (3.85) นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษา วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามด้านวัฒนธรรมไทย (3.82) นักเรียนมีความต้องการพัฒนา ค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามด้านประเพณีไทย (3.82) นักเรียนมีความ ต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามด้านมารยาทงามแบบ ไทย (3.82) นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงามด้านขนบธรรมเนียมไทย (3.75)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็น	Mean	SD
นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงามด้านวัฒนธรรมไทย	3.82	0.792
นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงามด้านประเพณีไทย	3.82	0.793
นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงามด้านขนบธรรมเนียมไทย	3.75	0.797
นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงามด้านมารยาทงามแบบไทย	3.82	0.848
นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงามด้านเอกลักษณ์ไทย	3.85	0.815
นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงามด้านศิลปะไทย	3.94	0.837
นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงามด้านการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร	4.01	0.813
นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอัน งดงามด้านภูมิปัญญาไทย	3.91	0.809

ตาราง 13 แสดงระดับการจัดการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมืองเกี่ยวกับเรื่อง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (3.61) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมการประกวดมารยาทแบบไทย กิจกรรม วันลอยกระทง กิจกรรมการขับร้องเพลงไทย กิจกรรมวันภาษาไทย เป็นต้น (3.53) นักเรียนเข้าร่วม กิจกรรมการบูรณาการจัดการเรียนการสอนกับรายวิชาอื่น เช่น การวาดภาพลายไทย การขับร้อง เพลงไทย การแต่งกายแบบไทย เป็นต้น (3.49)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน	Mean	SD
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมืองเกี่ยวกับเรื่อง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย	3.61	0.864
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการบูรณาการจัดการเรียนการสอนกับรายวิชาอื่น เช่น การวาดภาพลายไทย การขับร้องเพลงไทย การแต่งกายแบบไทย เป็นต้น	3.49	0.883
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมการประกวดมารยาทแบบไทย กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรมการขับร้องเพลงไทย กิจกรรมวันภาษาไทย เป็นต้น	3.53	0.954

ตาราง 15 แสดงระดับการอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (3.57) รองลงมา ได้แก่ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงานเกี่ยวกับด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เช่น การไปทัศนศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ไทยในจังหวัดต่างๆ การไปนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้น (3.56) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับศิลปะไทย (3.51) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับมารยาทงามแบบไทย (3.48) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย (3.48) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับเอกลักษณ์ไทย (3.47) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับประเพณีไทย (3.44) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมไทย (3.43) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม (3.42) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการนำเสนอผลงานเกี่ยวกับค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เช่น การ

ประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง การจัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสดงนาฏศิลป์แบบไทย การเล่นเครื่องดนตรีไทย เป็นต้น (3.35)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	Mean	SD
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการนำเสนอผลงานเกี่ยวกับค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เช่น การประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง การจัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสดงนาฏศิลป์แบบไทย การเล่นเครื่องดนตรีไทย เป็นต้น	3.35	0.987
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาดูงานเกี่ยวกับด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เช่น การไปทัศนศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ไทยในจังหวัดต่างๆ การไปนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้น	3.56	0.924
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม	3.42	0.912
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับประเพณีไทย	3.44	0.930
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมไทย	3.43	0.914
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับมารยาทงามแบบไทย	3.48	0.902
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับเอกลักษณ์ไทย	3.47	0.906
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับศิลปะไทย	3.51	0.914
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร	3.57	0.868
นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย	3.48	0.895

ตาราง 15 แสดงระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเรื่องความรอบรู้ในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (3.66) รองลงมาได้แก่ นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเรื่องความสำคัญในวันสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย (3.60) นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (3.56) นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (3.52) นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเรื่องความรอบรู้เกี่ยวกับประเพณีไทยในภูมิภาคต่างๆ (3.51)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	Mean	SD
นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี และ ภูมิปัญญาไทย	3.52	0.829
นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	3.56	0.821
นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเรื่องความสำคัญในวันสำคัญต่างๆที่เกี่ยวข้องของวัฒนธรรมประเพณีไทย	3.60	0.833
นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเรื่องความรอบรู้เกี่ยวกับ ประเพณีไทยในภูมิภาคต่างๆ	3.51	0.859
นักเรียนมีการรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับเรื่องความรอบรู้ในการใช้ ภาษาไทยในการสื่อสาร	3.66	0.831

ตาราง 16 แสดงระดับเจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า นักเรียนเห็นด้วยวัฒนธรรมไทยประเพณีไทยเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (3.85) รองลงมาได้แก่ นักเรียนเห็นด้วยการใช้ภาษาไทยถูกต้องช่วยรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้สืบต่อ (3.84) นักเรียนเห็นด้วยการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งที่สำคัญ (3.84) นักเรียนเห็นด้วยการรักษาประเพณีไทยส่งผลดีต่อตัวนักเรียน เช่น ผู้ใหญ่รักเอ็นดู เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่น ฯลฯ (3.76) นักเรียนเห็นด้วยการแต่งกายแบบไทยช่วยสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทย (3.68)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	Mean	SD
นักเรียนเห็นด้วยการรักษาประเพณีไทยส่งผลดีต่อตัวนักเรียน เช่น ผู้ใหญ่รักเอ็นดู เป็นแบบอย่างให้แก่ผู้อื่น ฯลฯ	3.76	0.815
นักเรียนเห็นด้วยวัฒนธรรมไทยประเพณีไทยเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้	3.85	0.842
นักเรียนเห็นด้วยการแต่งกายแบบไทยช่วยสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นคนไทย	3.68	0.888

ตาราง 17 (ต่อ)

เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	Mean	SD
นักเรียนเห็นด้วยการใช้ภาษาไทยถูกต้องช่วยรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้สืบต่อ	3.84	0.846
นักเรียนเห็นด้วยการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งที่สำคัญ	3.84	0.849

ตาราง 17 แสดงระดับความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า นักเรียนเชื่อว่าวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามเป็นภาพลักษณ์ที่สำคัญของชาติไทยในสังคมโลก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (3.79) รองลงมาได้แก่ นักเรียนเชื่อว่าการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน (3.73) นักเรียนเชื่อว่าวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามเป็นรากฐานที่สำคัญของชาติไทย (3.73) นักเรียนเชื่อว่าการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในทุกระดับ (3.70) นักเรียนเชื่อว่าวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามทำให้เราดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข (3.70)

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย	Mean	SD
นักเรียนเชื่อว่าการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	3.73	0.812
นักเรียนเชื่อว่าการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในทุกระดับ	3.70	0.829
นักเรียนเชื่อว่าวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามทำให้เราดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข	3.70	0.841
นักเรียนเชื่อว่าวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามเป็นรากฐานที่สำคัญของชาติไทย	3.73	0.828
นักเรียนเชื่อว่าวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามเป็นภาพลักษณ์ที่สำคัญของชาติไทยในสังคมโลก	3.79	0.819

ตาราง 18 แสดงระดับพฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า นักเรียนไม่ขีดเขียน ทำลาย และรักษาความสะอาดศิลปวัฒนธรรมไทยและโบราณสถาน ตามแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (4.05) รองลงมาได้แก่ นักเรียนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้อง (3.92) ทำความเคารพแบบไทยได้อย่างถูกต้อง เช่น การประนมมือ การไหว้ การกราบ เป็นต้น (3.91) นักเรียนประพฤติตามแบบอย่างเอกลักษณ์ไทย เช่น อ่อนน้อมต่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นมิตร ยิ้มไหว้ทักทาย เป็นต้น (3.89) นักเรียนถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามให้แก่ผู้อื่น (3.70) นักเรียนยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี และเมื่อประธานเดินทางเข้าสู่พิธี (3.64) นักเรียนแต่งกายด้วยผ้าไทยตามสมควรในวันสำคัญต่างๆ (3.46)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน

พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน	Mean	SD
ทำความเคารพแบบไทยได้อย่างถูกต้อง เช่น การประนมมือ การไหว้ การกราบ เป็นต้น	3.91	0.826
นักเรียนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้อง	3.92	0.812
นักเรียนแต่งกายด้วยผ้าไทยตามสมควรในวันสำคัญต่างๆ	3.46	1.029
นักเรียนยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ เพลงสรรเสริญพระบารมี และเมื่อประธานเดินทางเข้าสู่พิธี	3.64	0.933
นักเรียนประพฤติตามแบบอย่างเอกลักษณ์ไทย เช่น อ่อนน้อมต่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเป็นมิตร ยิ้มไหว้ทักทาย เป็นต้น	3.89	0.827
นักเรียนไม่ขีดเขียน ทำลาย และรักษาความสะอาดศิลปวัฒนธรรมไทยและโบราณสถานตามแหล่งท่องเที่ยว	4.05	0.844
นักเรียนถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามให้แก่ผู้อื่น	3.70	0.906

ตารางที่ 19 ผลการประเมินตามตัวบ่งชี้การประเมินด้วยแนวคิดการประเมินพหุ ของโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า ตัวบ่งชี้การประเมินความต้องการจำเป็น ตัวบ่งชี้เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ตัวบ่งชี้ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ตัวบ่งชี้พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน อยู่ในระดับดี และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ตัวบ่งชี้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย อยู่ในระดับพอใช้ โดยตัวบ่งชี้การประเมินความต้องการจำเป็น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (3.87) รองลงมาได้แก่ ตัวบ่งชี้พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน (3.80) ตัวบ่งชี้เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (3.79) ตัวบ่งชี้ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (3.73) ตัวบ่งชี้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (3.57) ตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน (3.55) ตัวบ่งชี้การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (3.47)

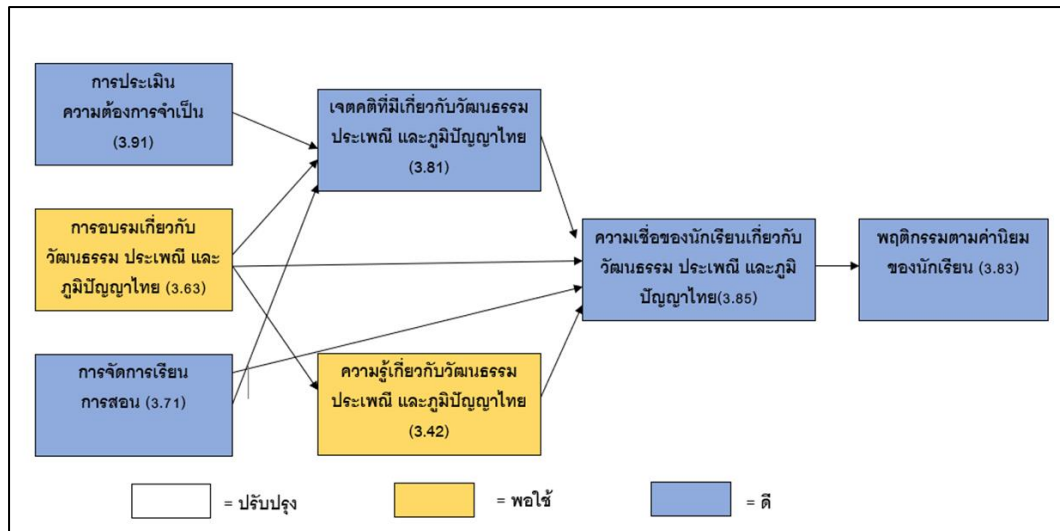
ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้แนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ตัวบ่งชี้	1. การประเมินความต้องการจำเป็น	2. การจัดการเรียนการสอน	3. การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย	4. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย	5. เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย	6. ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	7. พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน
		ขนาดใหญ่	Mean	3.91	3.71	3.63	3.42	3.81
	SD	0.25	0.20	0.23	0.29	0.18	0.12	0.29
	ผลการประเมิน	ดี	ดี	พอใช้	พอใช้	ดี	ดี	ดี
ขนาดกลาง	Mean	3.77	3.37	3.22	3.44	3.70	3.54	3.62
	SD	0.35	0.43	0.41	0.30	0.36	0.27	0.56
	ผลการประเมิน	ดี	พอใช้	พอใช้	พอใช้	ดี	พอใช้	พอใช้

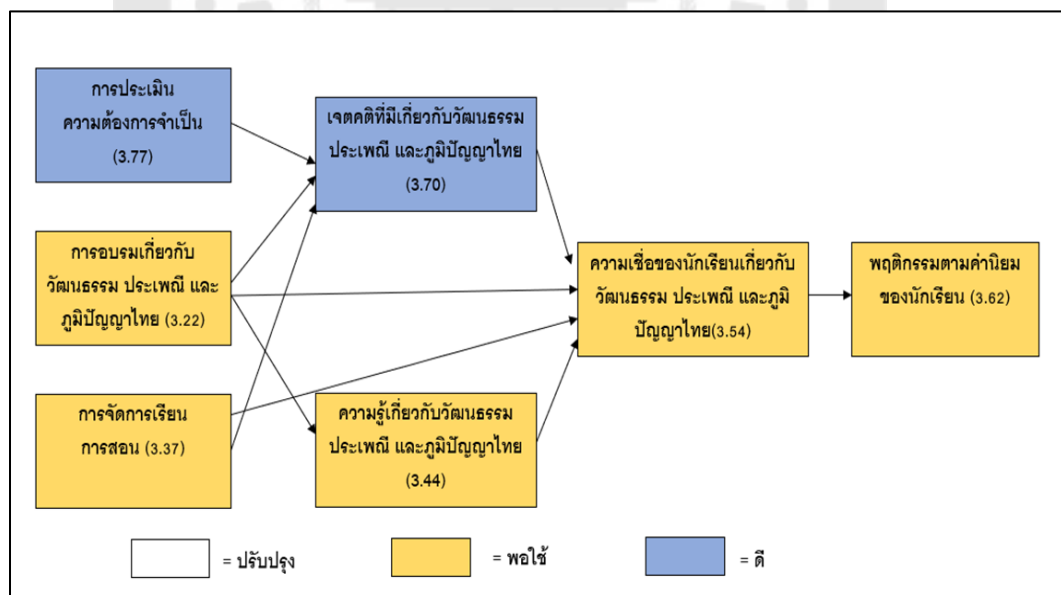
ตาราง 20 (ต่อ)

		ตัวบ่งชี้						
		1. การประเมินความต้องการจำเป็น	2. การจัดการเรียนการสอน	3. การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย	4. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย	5. เจตคติที่ดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย	6. ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	7. พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน
ขนาดใหญ่	Mean	3.90	3.63	3.58	3.62	3.88	3.78	3.88
	SD	0.35	0.35	0.35	0.32	0.31	0.24	0.40
	ผลการประเมิน	ดี	พอใช้	พอใช้	พอใช้	ดี	ดี	ดี
ขนาดใหญ่พิเศษ	Mean	3.87	3.53	3.46	3.62	3.76	3.76	3.80
	SD	0.27	0.31	0.27	0.24	0.24	0.20	0.38
	ผลการประเมิน	ดี	พอใช้	พอใช้	พอใช้	ดี	ดี	ดี
รวม	Mean	3.87	3.55	3.47	3.57	3.79	3.73	3.80
	SD	0.70	0.79	0.80	0.73	0.74	0.75	0.71
	ผลการประเมิน	ดี	พอใช้	พอใช้	พอใช้	ดี	ดี	ดี

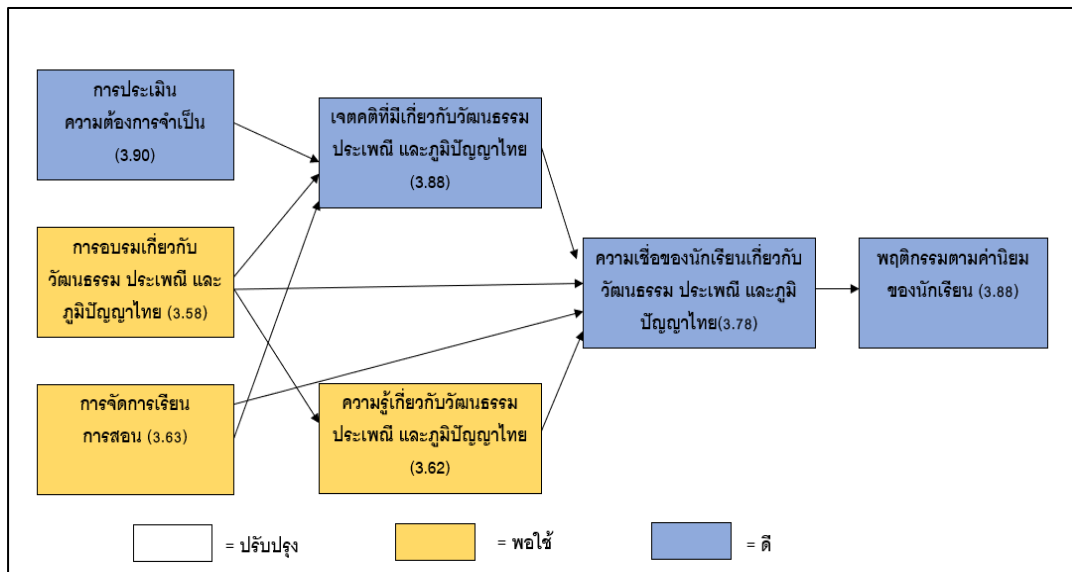
ผลแนวความคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ ดี พอใช้ และควรปรับปรุง พบว่า ภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแยกโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า โรงเรียนที่มีผลการประเมินระดับดี ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนที่มีผลการประเมินระดับพอใช้ ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลาง ดังภาพประกอบ 6-9

ภาพประกอบ 6 ผลแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการ
รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนขนาดเล็ก

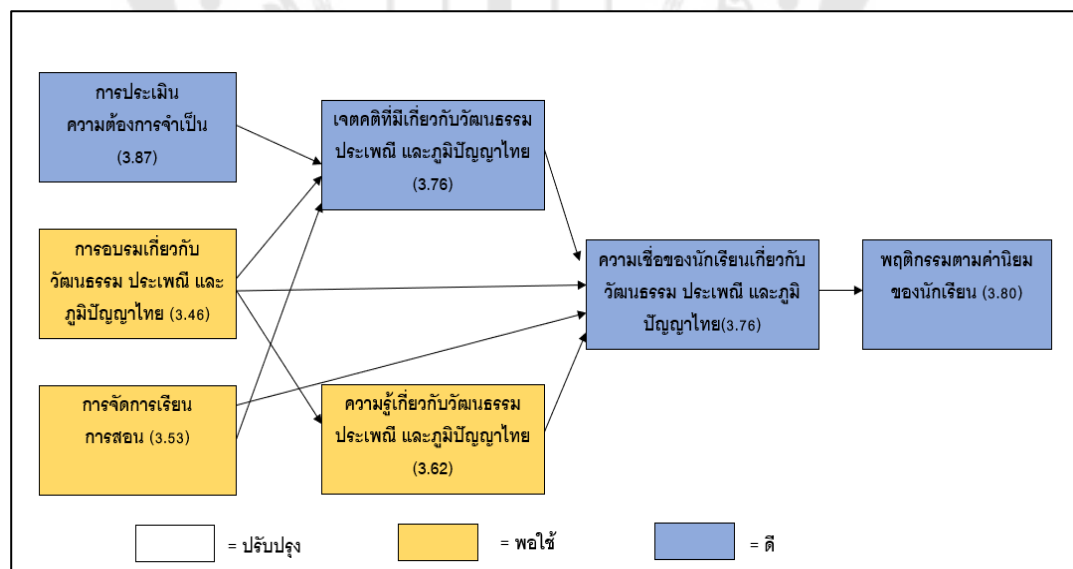

ภาพประกอบ 7 ผลแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการ
รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนขนาดกลาง

ภาพประกอบ 8 ผลแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการ
รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนขนาดใหญ่

ภาพประกอบ 9 ผลแนวคิดการประเมินพหุสำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการ
รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

ผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า ภาพรวมผลการประเมินโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ตัวบ่งชี้การประเมินความต้องการจำเป็น ตัวบ่งชี้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ตัวบ่งชี้เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ไม่แตกต่างกัน และตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ตัวบ่งชี้พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน ตัวบ่งชี้ความเชื่อของนักเรียน เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย มีความแตกต่าง รายละเอียดดังตาราง 21

ตาราง 21 เปรียบเทียบตัวบ่งชี้ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ

ตัวบ่งชี้	ขนาด	Mean	SD	F	Sig	คู่ที่ต่าง
1. การประเมินความต้องการจำเป็น	เล็ก	3.91	0.25	0.744	.526	ไม่แตกต่าง
	กลาง	3.77	0.35			
	ใหญ่	3.90	0.35			
	ใหญ่พิเศษ	3.87	0.27			
2. การจัดการเรียนการสอน	เล็ก	3.71	0.20	2.658	.048	เล็ก>กลาง ใหญ่>กลาง
	กลาง	3.37	0.43			
	ใหญ่	3.63	0.35			
	ใหญ่พิเศษ	3.53	0.31			
3. การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เล็ก	3.63	0.23	4.552	.004	เล็ก>กลาง ใหญ่>กลาง ใหญ่พิเศษ>กลาง
	กลาง	3.22	0.41			
	ใหญ่	3.58	0.35			
	ใหญ่พิเศษ	3.43	0.27			
4. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เล็ก	3.42	0.29	2.013	.111	ไม่แตกต่าง
	กลาง	3.44	0.30			
	ใหญ่	3.62	0.32			
	ใหญ่พิเศษ	3.62	0.24			
5. เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เล็ก	3.81	0.18	1.424	.235	ไม่แตกต่าง
	กลาง	3.70	0.36			
	ใหญ่	3.88	0.31			
	ใหญ่พิเศษ	3.76	0.24			

ตาราง 21 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	ขนาด	Mean	SD	F	Sig	คู่ที่ต่าง
6. ความเชื่อของนักเรียน เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เล็ก	3.85	0.12	2.541	.056	เล็ก>กลาง
	กลาง	3.54	0.27			ใหญ่>กลาง
	ใหญ่	3.78	0.24			ใหญ่พิเศษ>กลาง
	ใหญ่พิเศษ	3.76	0.20			
7. พฤติกรรมตามค่านิยมของ นักเรียน	เล็ก	3.83	0.29	2.933	.033	ใหญ่>กลาง
	กลาง	3.62	0.56			ใหญ่พิเศษ>กลาง
	ใหญ่	3.88	0.40			
	ใหญ่พิเศษ	3.80	0.38			

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุ
สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (2) เพื่อประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษา
วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีการดำเนินการ
วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ **ระยะที่ 1 การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมิน
การส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย** ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสืบค้นทฤษฎีที่มีอยู่เดิมจาก
เอกสาร ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการด้านค่านิยม คีลธรรม จริยธรรม คุณลักษณะของเพียเจต์ ทฤษฎี
การเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของ Kohlberg และ
ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม นอกจากนี้ยังศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) ศึกษาเอกสารที่
เกี่ยวข้องและทำความเข้าใจบริบทของโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณี
ไทยอันงดงามและศึกษาสภาพจริงของโรงเรียนจากการสัมภาษณ์กรณีตัวอย่าง ทำความเข้าใจ
บริบทของโรงเรียน สังเกตสภาพจริงโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (3) การวิเคราะห์รูปแบบการ
ประเมินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริม ศึกษาเอกสาร วิเคราะห์แต่ละรูปแบบการประเมินของการ
ประเมินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริม คัดเลือกแนวทางการประเมินโดยใช้เกณฑ์การของ Hansen
(2005) (4) การร่างรูปแบบแนวคิดการประเมินพหุ สำหรับขั้นตอนนี้เป็นกรนำแนวคิดการ
ประเมิน 3 แนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการประเมิน ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็น การ
ประเมินรูปแบบ IPO การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน ทำให้ได้แนวคิดการประเมินพหุ สำหรับ
การประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (5) การประเมินความเหมาะสมของแนวคิดการประเมินพหุ
ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์โมเดลแนวคิดการประเมินพหุ สำหรับประเมินการส่งเสริม
ค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน **ระยะที่ 2 การประเมินการ
ส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย** ขั้นตอนนี้จะพัฒนาเครื่องมือประเมิน คือ แบบสอบถามมาตรฐาน
ค่า 5 ระดับ สำหรับนักเรียน จำนวน 43 ข้อคำถามโดยค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง
0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.78-0.97 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.43-0.94

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 473 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียนได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. แนวคิดการประเมินพหุ สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยแนวคิด 3 แนวคิด ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็น การประเมินรูปแบบ IPO การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน โดยมี การประเมินปัจจัยนำเข้าจากการสืบค้นข้อมูลและการสัมภาษณ์ครูกับนักเรียน และการประเมินตัวบ่งชี้ 7 ตัว ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็น การจัดการเรียนการสอน การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน และนำมาร่างโมเดลการเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีโปรแกรม โมเดลการเปลี่ยนแปลงจะแสดงถึงกระบวนการทำงานของตัวแทรกแซง ตัวกำหนดและผลลัพธ์

2. ผลแนวคิดการประเมินพหุ สำหรับการประเมินโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า จากการประเมินปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนทุกขนาดบริบทมีความใกล้เคียงกัน ด้านงบประมาณ วัสดุ คน มีความเหมาะสมและเพียงพอ การประเมินภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ สำหรับโรงเรียนที่ผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ ได้แก่ โรงเรียนขนาดกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยมีประเด็นน่าสนใจ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนออภิปรายผลตามความมุ่งหมายการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม

ประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า วิธีการดังกล่าวสะดวกและเข้าใจง่ายทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือและสามารถนำมาปรับปรุงโครงการการ ตลอดจนได้ ข้อมูลเชิงลึกที่เหมาะสมกับบริบทของการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสอดคล้อง Michalski, Mishna, Worthington, & Cummings, (2003) การใช้วิธีการประเมินที่มีรากฐานของแนวคิดการประเมินพหุ จะช่วยให้การประเมินเป็นไปอย่างครอบคลุมและชัดเจน และ Fitzpatrick, Sander & Worthen (2004) กล่าวเพิ่มเติมว่า การใช้รูปแบบการประเมินที่มีรากฐานมาจากแนวคิดทางการประเมินเพียงแนวคิดเดียวในบางสถานการณ์อาจไม่ใช่สิ่งที่ดีที่สุด ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกเอาแนวคิดการประเมิน 3 แนวคิดมาประยุกต์ใช้ในการประเมิน ได้แก่ การประเมินความต้องการจำเป็น การประเมินรูปแบบ IPO การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน โดยคัดเลือกจากเกณฑ์การคัดเลือกตามแนวคิดทางการประเมินของ Hansen (2005) มีข้อพิจารณา 3 ประการ ได้แก่ (1) จุดมุ่งหมายของการประเมิน (2) ลักษณะของสิ่งที่ประเมิน (3) ปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยการประเมิน และจากการสืบค้นข้อมูลและการสัมภาษณ์ ครูและนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ได้แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 7 ตัว ได้แก่ (1) การประเมินความต้องการจำเป็น (2) การจัดการเรียนการสอน (3) การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (4) ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (5) เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (6) ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย (7) พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน

จุดเด่นของแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครอบคลุมบริบทของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ ซึ่งในขั้นตอนการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและทำความเข้าใจบริบทของโครงการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามและศึกษาสภาพจริงของโรงเรียนจากการสัมภาษณ์กรณีตัวอย่าง ทำให้ได้แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมิน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของแนวคิดการประเมิน งานวิจัยออกแบบการประเมินความเหมาะสมโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ของแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย

อรรถนงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้สำหรับการประเมิน ซึ่งพบว่า ทุกตัวบ่งชี้มีความเหมาะสม แสดงว่า แนวคิดการประเมินพหุมีความเหมาะสมสำหรับใช้ในการประเมิน

แนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอรรถนงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย

การประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า ระดับความต้องการจำเป็นของนักเรียนในการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอรรถนงเกี่ยวกับ วัฒนธรรมไทย ประเพณีไทย ขนบธรรมเนียมไทย มารยาทงามแบบไทย เอกลักษณ์ไทย ศิลปะไทย การใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ภูมิปัญญาไทย สอดคล้องกับแนวคิด Kaufman (1993) ที่กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นวิธีการที่ได้มาซึ่งช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับที่อยากให้เกิดขึ้นแล้วจัดเรียงเรียงความสำคัญของช่องว่างดังกล่าวจากนั้นเลือกช่องว่างที่สำคัญสุดมาเป็นประเด็นที่จะต้องดำเนินการต่อไป ผลการประเมินความต้องการจำเป็นทำให้ทราบว่ามีความต้องการสิ่งใดที่สุด ที่จะต้องเติมให้เต็มหรือกำจัดออก

การประเมินปัจจัยนำเข้า จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ครูกับนักเรียนพบว่า ในการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอรรถนงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในทุกขนาด มีบริบทของโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและโครงการในการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอรรถนงในลักษณะคล้ายคลึงกัน ในด้านงบประมาณและด้านวัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสมและเพียงพอ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ และนักเรียนมีลักษณะใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับ จักรชัย ตระกูลไธสง (2562) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง เครือข่ายภาคกลางตอนล่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ในความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเพียงพอและเหมาะสมของจำนวนผู้เข้าฝึกอบรม วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ ในการฝึกอบรม คุณสมบัติของวิทยากร และงบประมาณ

การประเมินโดยใช้ทฤษฎีเป็นฐาน ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ มาร่างโมเดลการเปลี่ยนแปลงของทฤษฎีโปรแกรม โมเดลการเปลี่ยนแปลงจะแสดงถึงกระบวนการทำงานของตัวแทรกแซง ตัวกำหนดและผลลัพธ์ โดยผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึกของครูกับนักเรียน ประกอบด้วย (1) ตัวแทรกแซง เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอรรถนง ได้แก่ การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญา

ไทย การจัดการเรียนการสอน (2) ตัวกำหนด เป็นกลไกที่สามารถพัฒนาตัวแทรกแซงส่งผลต่อการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะสำเร็จหรือล้มเหลว ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย เจตคติที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย (3) ผลลัพธ์ คือ เป้าหมายของการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาไทย พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน

การจัดการเรียนการสอน ในการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นและการบูรณาการร่วมกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม การเรียนรู้เนื้อหาของนักเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง และการสอนบูรณาการกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย การจัดการเรียนการสอนในทุกขนาดโรงเรียนถือว่าการจัดการสอนที่สำคัญในการจะส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียน สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2560) เสนอได้ว่าวิธีการที่สถานศึกษาใช้ในการส่งเสริมค่านิยม 12 ประการมีหลายวิธี เช่น การสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน การจัดรายวิชาเฉพาะที่ส่งเสริมค่านิยม การจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆเพื่อพัฒนาผู้เรียน เช่น โครงการประกวดมารยาท โครงการทัศนศึกษา โบราณสถาน กิจกรรมวันภาษาไทย รวมทั้งการบรรจุค่านิยม 12 ประการไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ในการเข้าร่วมอบรมของนักเรียนในกิจกรรมหรือโครงการ เช่น โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรม โครงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงการรักการอ่าน โครงการงานศิลปะทัศนกรรมนักเรียน โครงการทัศนศึกษาแหล่งโบราณคดี โครงการการส่งเสริมนักเรียนให้มีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้รายวิชา สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาของ Bandura (1997) ที่มีความเห็นว่าทั้งสิ่งแวดล้อมและตัวผู้เรียนมีความสำคัญเท่ากัน คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราอยู่เสมอ การเรียนรู้เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมซึ่งทางผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมอิทธิพลต่อกันและกัน พฤติกรรมของคนเราส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบ ผู้เรียนจะมีความสามารถรับรู้สิ่งเร้าและสามารถสร้างรหัสหรือกำหนดสัญลักษณ์ของสิ่งที่สังเกตเก็บไว้ในความจำระยะยาวและสามารถเลือกใช้ในขณะที่มีผู้สังเกตต้องการแสดงพฤติกรรมเหมือน

ต้นแบบเมื่อพิจารณาพบว่า การจะสร้างความเชื่อไปจนส่งผลให้เกิดพฤติกรรมตามค่านิยมจะต้องอาศัยการส่งเสริมด้วยการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความสนใจในความรู้เห็นประโยชน์และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยก่อน แล้วนักเรียนจะเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมจะส่งผลไปจนเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เมื่อนักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมหรือการจัดการเรียนการสอนต่างๆ การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย และการเข้าร่วมอบรมของนักเรียนในกิจกรรมหรือโครงการ ทำให้นักเรียนแต่ละขนาดโรงเรียน ได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวคิดด้านค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย มีผลต่อความตระหนักของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย ธัญญาบุษบก (2556) พบว่า ความรู้มีผลต่อความตระหนักเมื่อบุคคลมีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นอยู่ก่อนแล้ว หากมีสิ่งเร้ามากระตุ้นจึงเกิดความสำนึกหรือความตระหนัก รสสุคนธ์ เนาวบุตร (2557) ได้ทำการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า การให้ความรู้โดยการสอดแทรกอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดหลักสูตรบูรณาการและการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเกิดความรอบรู้ ความตระหนักู้ มีการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น เมื่อนักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติจะความเชื่อในค่านิยมและส่งผลไปจนเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม

เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เมื่อนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จากการจัดกิจกรรมหรือการจัดการเรียนการสอนต่างๆ ทำให้นักเรียนแต่ละขนาดโรงเรียนมีเจตคติเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะส่งผลให้พฤติกรรมนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิด Zimbardo (1980) ที่กล่าวว่า เจตคติเป็นแนวโน้มภายในของบุคคลด้านสังคม เป็นสิ่งกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติหรือตอบสนองในสิ่งที่ชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล วัตถุ หรือสถานการณ์ตลอดจนแนวความคิดเห็นต่างๆ การวัดเจตคติจะสามารถทำนายบุคคลว่ามีพฤติกรรมต่อสิ่งต่างๆ ในทิศทางใด อัญชลี เรื่องสันติโยธิน (2540) กล่าวว่า เจตคติหรือทัศนคติมักมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม เมื่อนักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมจะส่งผลไปจนเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม

ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เมื่อนักเรียนมีความเชื่อเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป สอดคล้องกับแนวคิด Scheibe (1970) กล่าวว่า ความเชื่อคือสิ่งที่บุคคลกระทำ หรือสิ่งที่บุคคลเห็นว่าถูกต้องและพิจารณาแล้วว่าเป็นจริงจัดว่าเป็นความเชื่อ ดังนั้นความเชื่อจึงมีลักษณะคล้ายกับสิ่งที่ติดแน่นอยู่ในความคิด ความเข้าใจ หรือความเชื่อเป็นรูปแบบหนึ่งของความรู้ที่จะเป็นเครื่องกำหนดแนวโน้มให้บุคคลกระทำสิ่งต่างๆให้เป็นไปตามความเชื่อในสิ่งนั้นๆ วนิดา รัตนชินกร (2556) กล่าวว่า ความเชื่อ คือ ความรู้สึกนึกคิดของคนที่ยอมรับและไว้วางใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นความจริง ไม่จำเป็นต้องมีหลักเหตุผลหรือสามารถอ้างอิงได้ตามหลักวิทยาศาสตร์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนั้นเมื่อนักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมจะส่งผลไปจนเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม

พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน ระดับพฤติกรรมของนักเรียนในการปฏิบัติตนตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เมื่อนักเรียนเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สอดคล้องกับแนวคิด Hilgard and Bower (1975) กล่าวว่า กระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเป็นผลมาจากการฝึกฝนและประสบการณ์แต่ไม่ใช่ผลของการตอบสนองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ Rokeach (1969) กล่าวว่า ค่านิยมคือความเชื่อที่แต่ละบุคคลยึดถือว่าควรปฏิบัติอย่างไรสิ่งใดมีค่าหรือไม่มีคุณค่าโดยทั่วไปค่านิยมจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลค่านิยมเป็นมาตรฐานในการตัดสินใจว่าสิ่งใดดีสิ่งใดเลวและใช้ในการตัดสินใจตัดสินพฤติกรรมของบุคคลด้วย ดังนั้นเมื่อนักเรียนเกิดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จะส่งผลให้นักเรียนเกิดเจตคติและความเชื่อในค่านิยมจะส่งผลไปจนเกิดพฤติกรรมตามค่านิยม

การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้นำจุดเด่นของแต่ละแนวคิดที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการสารสนเทศจากการประเมินและสามารถช่วยแก้ปัญหาการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ซึ่งสอดคล้องกับ Bledsoe and Graham (2005) และกาญจนา คำยาดี (2555) ที่ได้ให้ความหมายของแนวคิดการประเมินพหุ ไว้ว่า เป็นการประเมินที่มีการใช้แนวคิดการประเมินที่หลากหลายแตกต่างกันตั้งแต่ 2 แนวคิดขึ้นไปเพื่อเป็นรากฐานในการออกแบบแนวทางการประเมินที่เหมาะสมกับบริบทและ

จุดมุ่งหมายของสถานการณ์การประเมินโครงการ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุม ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. ผลการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การจัดการเรียนการสอน การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย อยู่ในระดับพอใช้ และการประเมินความต้องการจำเป็น เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย ความเชื่อที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาไทย และพฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียนยังอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่เน้นการจัดการเรียนการสอน การอบรม ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ เกิดเจตคติและความเชื่อที่ดีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม เช่นเดียวกับแนวคิด Krathwohl กล่าวไว้ว่า ระดับการพัฒนาค่านิยมจะเริ่มจากการที่ผู้เรียนเกิดความสนใจและตอบสนองต่อสิ่งที่ตนสนใจโดยการกระทำอย่างเต็มใจและพอใจจนเกิดการพัฒนาเป็นคุณลักษณะที่จะใช้ในการยึดถือปฏิบัติจนกระทั่งกลายเป็นลักษณะนิสัยต่อไป สำหรับการพัฒนานักเรียนให้ค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม นั้นจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อม การปลูกจิตสำนึก การอบรมให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติตามค่านิยม ตามที่แนวคิดสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ทั้งนี้แนวทางดังกล่าวยังมีหลายประเด็นที่สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินนโยบายค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการสู่สถานศึกษาของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ (1) การจัดให้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งเสริมค่านิยม (2) การปลูกฝังและส่งเสริมค่านิยมอย่างสม่ำเสมอ (3) การส่งเสริมค่านิยมให้เหมาะสมกับวัย เมื่อพิจารณาผลการประเมินแยกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ พบว่า ผลการประเมินตัวบ่งชี้ในโรงเรียนขนาดเล็กมีผลการประเมินสูงกว่าขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งจากข้อมูลพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนจำนวนน้อยทำให้ครูสามารถดูแลปลูกฝังและส่งเสริมค่านิยมได้อย่างใกล้ชิดดีกว่าในโรงเรียนที่มีขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ที่มีนักเรียนจำนวนมากครูดูแลได้ไม่ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า พฤติกรรมตามค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องอาศัยการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย รูปแบบ การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติ ความเชื่อ จนส่งผลให้เกิดพฤติกรรมตามค่านิยม ทั้งนี้แนวความคิดการประเมินพหุผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เพื่อให้เห็นถึงกลไกการทำงานที่ทำให้เกิดพฤติกรรมตามค่านิยมตลอดจนมีการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ในแนวความคิดการประเมินพหุ ดังนั้นสถานศึกษาควรนำแนวความคิดการประเมินพหุ สำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มาใช้ในการประเมินตนเองเพื่อให้ได้รับสารสนเทศสำหรับพัฒนาระบบการส่งเสริมหรือออกแบบกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามค่านิยม

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีผลการประเมินระดับดี แต่โรงเรียนขนาดกลางมีผลการประเมินในระดับพอใช้ ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษาขนาดกลาง มีผลการประเมินดีขึ้นควรมีการปรับปรุงพัฒนาในตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอน การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย และมีพฤติกรรมตามค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันดงาม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำการพัฒนาแนวความคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมในด้านอื่นๆ เช่น มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์ เสียสละอดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม เป็นต้น การประยุกต์นำแนวคิดทางการประเมินอื่นมาใช้สำหรับประเมินเพิ่มเติมเพื่อให้ได้สารสนเทศจากการประเมินถูกต้องครบถ้วน เนื่องจากค่านิยมเหล่านี้จะสามารถทำให้พฤติกรรมของนักเรียนปรับเปลี่ยนได้

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรพัฒนาองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมกับการประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านต่างๆ ควรมีการศึกษา บริบท หลักเกณฑ์ ระเบียบ ข้อกำหนด ข้อปฏิบัติ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับค่านิยมในปัจจุบัน เพื่อให้ได้สารสนเทศจากการประเมินที่ถูกต้องครบถ้วน

3. การวิจัยครั้งต่อไปควรเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น เช่น ผู้บริหาร ครู หรือ ผู้ปกครอง เพื่อจะได้ข้อมูลครอบคลุมทุกด้าน แล้วจะได้ผลการประเมิน สาเหตุและแนวทางในการ พัฒนาการส่งเสริมค่านิยมด้านต่างๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียนในโรงเรียน

บรรณานุกรม

- Beach D, and Pedersen R. (2013). *Process-tracing method : foundations and guidelines*. Michigan, ml: The University of Michigan Press.
- Bledsoe, K., L Graham, and James A. (2005). *The Use of Multiple Evaluation Approaches in Program Evaluation*. *American journal of evaluation*, 31.
- Emily Massey. (2016). *Evaluating financial education initiatives in South a Frica The importance of multiple evaluation approaches*. *African Evaluation Journal*, 4(1), 125.
- English, Cummings, and Straton. (2002). *Principles for evaluating community crime prevention projects*. Canberra: Commonwealth Attorney General's Department.
- Good, and Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.
- Hansen M.B., and Vedung (2005). *Evaluation of standardized classification system*. Odense, Denmark: Syddansk Universiteisforlag.
- Hansen M.B., and Vedung. (2011). *Theory-based stakeholder evaluation*. *American journal of evaluation*, 31, 295-313.
- Katrina L. Bledsoe, and James A. Graham. (2005, September). *The use of Multipre Evaluation Approaches in program Evaluation*. *American Journal of Evaluation*, 6(3), 302-319.
- Rokeach M. (1973). *The nature of human values*. New York: The Free Press.
- กรวี ศรีกิจการ. (2545). *การประเมินนโยบาย/โครงการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กาญจนา คำชาติ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกอบรมข้าราชการทหารของ กองทัพอากาศ:การประยุกต์ใช้แนวความคิดการประเมินพหุ . (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา))*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2529). *วิทยากรกับการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

- ชฎานิศวรรค์ กุลรัตน์มณีพร และคณะ. (2555). การเสริมสร้างค่านิยม: การทบทวนองค์ความรู้และแนวทางการวิจัยด้านค่านิยมไทยในอนาคต (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2526). คู่มือการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544). ทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรม การวิจัยและการพัฒนาบุคลากร ตำราขั้นสูงทางสังคมพฤติกรรมศาสตร์ในเอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ (รุ่นที่ 1 ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ทิตินา เขมมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: เมธีพิปส์ จำกัด.
- บุญทนากร พรหมภักดีป, และ ระกฤติยา ทักษิณ. (2558). ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรสังกัดกรมควบคุมโรค.
- ปิยพงษ์ คล้ายคลึง. (2556). การพัฒนาทฤษฎีโปรแกรมสำหรับประเมินความสำเร็จของการนำนโยบายปฏิรูปการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาโดยใช้วิธีอุปนัยและนิรนัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต (สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา)). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2547). ทฤษฎีการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). นโยบายสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แนวทางการพัฒนาและประเมินค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2526). คู่มือปลูกฝังค่านิยม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2549). ค่านิยมและสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ของสังคมไทยในสายตาเยาวชน กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2552). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุวิมล ตีรกานันท์. (2545). การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2552). การออกแบบการประเมินโครงการโดยใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง.
วารสารวิจัยสังคมศาสตร์, สมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ภาควิชาวิจัยและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2560). รายงานการวิจัยติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย.
กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไร จักร์ตรีมงคล. (2558). รายงานการพัฒนามาตรฐานประเมินค่านิยมหลัก 12 ประการสำหรับผู้เรียน
อายุระหว่าง 12-14 ปี. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ.

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย

1. นางกัณต์สินี สุชามาลาวงษ์

ตำแหน่ง: นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
สุพรรณบุรี

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

2. ผศ.ดร. อุไร จักษ์ตรีมงคล

ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

3. อาจารย์ ดร.ปิยพงษ์ คล้ายคลึง

ตำแหน่ง: อาจารย์ประจำวิทยาลัยอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ

ที่ อว 8718/1630

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

19 กรกฎาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน นางกัณต์สินี สุขามาลวงษ์

เนื่องด้วย นายธีรภัทร สุดโต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวินัยธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” โดยมีอาจารย์ ดร.กาญจนา ตระกูลวรกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวรินทร์ ดาก้อนทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบสอบถามสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวินัยธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2) แบบตรวจสอบความเหมาะสมของทฤษฎีโปรแกรมสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวินัยธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายธีรภัทร สุดโต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 096 809 3013

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644
 ที่ อว 8718.1/1631 วันที่ 19 กรกฎาคม 2564
 เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 เรียน อาจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรึงมงคล

เนื่องด้วย นายธีรภัทร สุดโต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” โดยมีอาจารย์ ดร.กาญจนา ตระกูลวรกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ ตาก้อนทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบสอบถามสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2) แบบตรวจสอบความเหมาะสมของทฤษฎีโปรแกรมสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 096 809 3013

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายธีรภัทร สุดโต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ศาสตราจารย์

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 15644

ที่ อว 8718.1/1631

วันที่ 19 กรกฎาคม 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.ปิยพงษ์ คล้ายคลึง

เนื่องด้วย นายธีรภัทร สุดโต นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวินัยธรรมประเพณีไทยอันงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย” โดยมีอาจารย์ ดร.กาญจนา ตระกูลวรกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวรินทร์ ตาก้อนทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบสอบถามสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวินัยธรรมประเพณีไทยอันงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2) แบบตรวจสอบความเหมาะสมของทฤษฎีโปรแกรมสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวินัยธรรมประเพณีไทยอันงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทร. 096 809 3013

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายธีรภัทร สุดโต และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

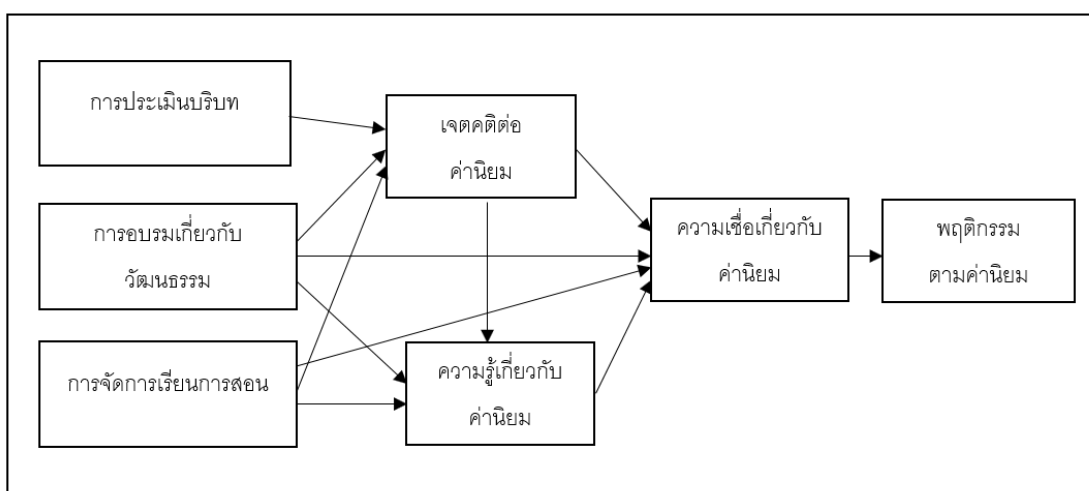
**แบบตรวจสอบความเหมาะสมของทฤษฎีโปรแกรมสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยม
ด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาตัวบ่งชี้จากทฤษฎีโปรแกรมชุดนี้เพื่อประเมินว่าทฤษฎีโปรแกรมแต่ละตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่มีให้เลือกดังนี้

- 1 หมายความว่า ท่านพิจารณาว่าตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมสำหรับใช้ประเมินด้วยทฤษฎีโปรแกรม

0 หมายความว่า ท่านไม่แน่ใจว่าข้อความข้อนี้วัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่

+1 หมายความว่า ท่านพิจารณาว่าข้อความข้อนี้ วัดในสิ่งที่ต้องการวัด หรือ วัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด

ตัวบ่งชี้	นิยาม	เหมาะสม	ไม่แน่ใจ	ไม่เหมาะสม
การประเมินบริบท	ระดับความต้องการจำเป็นของนักเรียนในการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม			
การจัดการเรียนการสอน	ระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม การเรียนรู้เนื้อหาของนักเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง และการสอนบูรณาการกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย			
การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	ระดับการเข้าร่วมอบรมของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้			
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	ระดับความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการส่งเสริมจากการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมของโรงเรียน			
เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	ระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย			
ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	ความเชื่อที่นักเรียนยึดถือและเห็นควรที่จะปฏิบัติตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม			
พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน	ระดับพฤติกรรมของนักเรียนในการปฏิบัติตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม			

การประเมินความเหมาะสมแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยม
ด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตัวบ่งชี้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			แปลผล
	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญ	ผู้เชี่ยวชาญ	
	คนที่1	คนที่2	คนที่3	
1. การประเมินความต้องการจำเป็น	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
2. การจัดการเรียนการสอน	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
3. การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
4. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
5. เจตคติที่มีเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
6. ความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา ไทย	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้
7. พฤติกรรมตามค่านิยมของนักเรียน	เหมาะสม	เหมาะสม	เหมาะสม	ใช้ได้

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหา

แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาฉบับนี้ใช้ในการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามในมาตรวัดที่ใช้ในปฏิญญานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาแนวคิดการประเมินพหุสำหรับประเมินการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาข้อคำถามในแบบประเมินชุดนี้เพื่อประเมินว่าข้อคำถามแต่ละข้อมีเนื้อหาสอดคล้อง ตรงตามคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยหรือไม่ หรือข้อคำถามแต่ละข้อวัดสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคำตอบที่มีให้เลือกดังนี้

- 1 หมายความว่า ท่านพิจารณาว่าข้อคำถามข้อนี้ ไม่ได้วัดในสิ่งที่ต้องการวัดหรือวัดได้ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด

0 หมายความว่า ท่านไม่แน่ใจว่าข้อคำถามข้อนี้วัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่

+1 หมายความว่า ท่านพิจารณาว่าข้อคำถามข้อนี้ วัดในสิ่งที่ต้องการวัด หรือ วัดได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด

นิยาม	ข้อคำถาม	ข้อคำถาม		
		ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด (-1)	ไม่แน่ใจ (0)	ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด (+1)
ระดับความต้องการจำเป็นของนักเรียนในการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	นักเรียนมีความต้องการพัฒนาค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามตามข้อรายการต่อไปนี้ระดับใด			
	1. วัฒนธรรมไทย			
	ข้อเสนอนี้			
	2. ประเพณีไทย			
	ข้อเสนอนี้			
	3. ขนบธรรมเนียมไทย			
ข้อเสนอนี้				
	4. มารยาทงดงามแบบไทย			

นิยาม	ข้อคำถาม	ข้อคำถาม		
		ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการ วัด (-1)	ไม่ แน่ใจ (0)	ตรงกับสิ่งที่ต้องการ วัด (+1)
	ข้อเสนอนี้			
	5. เอกลัทธิไทย			
	ข้อเสนอนี้			
	6. ศิลปะไทย			
	ข้อเสนอนี้			
	7. การใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร			
	ข้อเสนอนี้			
	8. ภูมิปัญญาไทย			
	ข้อเสนอนี้			
ระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันทรงคุณค่า การเรียนรู้เนื้อหาของนักเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง และการสอนบูรณาการกับการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่อไปนี้ อย่างน้อยเพียงใด			
	9. การเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติม หน้าที่พลเมืองเกี่ยวกับเรื่อง ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย			
	ข้อเสนอนี้			
	10. การบูรณาการจัดการเรียนการสอนกับรายวิชาอื่น เช่น การวาดภาพ ลายไทย การขับร้องเพลงไทย การ แต่งกายแบบไทย เป็นต้น			
	ข้อเสนอนี้			
	11. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมการประกวดมารยาทแบบ ไทย กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรม การขับร้องเพลงไทย กิจกรรมวัน ภาษาไทย เป็นต้น			
	ข้อเสนอนี้			

นิยาม	ข้อคำถาม	ข้อคำถาม		
		ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด (-1)	ไม่แน่ใจ (0)	ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด (+1)
	12. การนำเสนอผลงานเกี่ยวกับค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เช่น การประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง การจัดนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสดงนาฏศิลป์แบบไทย การเล่นเครื่องดนตรีไทย เป็นต้น			
	ข้อเสนอแนะ			
	13. การศึกษาดูงานเกี่ยวกับด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เช่น การไปทัศนศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ไทยในจังหวัดต่างๆ การไปนิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้น			
	ข้อเสนอแนะ			
ระดับการเข้าร่วมอบรม ของนักเรียนเกี่ยวกับ วัฒนธรรม ประเพณี และ ภูมิปัญญาไทย เพื่อเสริมสร้างให้ นักเรียนเกิดกระบวนการ เรียนรู้	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่อไปนี้ อย่างน้อยเพียงใด			
	14. การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย			
	ข้อเสนอแนะ			
	15. การอบรมเกี่ยวกับประเพณีไทย			
	ข้อเสนอแนะ			
	16. การอบรมเกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียมไทย			
	ข้อเสนอแนะ			
	17. การอบรมเกี่ยวกับมารยาท งดงามแบบไทย			
	ข้อเสนอแนะ			
18. การอบรมเกี่ยวกับเอกลักษณ์ไทย				

นิยาม	ข้อคำถาม	ข้อคำถาม		
		ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการ วัด (-1)	ไม่ แน่ใจ (0)	ตรงกับสิ่งที่ต้องการ วัด (+1)
	ข้อเสนอนี้			
	19. การอบรมเกี่ยวกับศิลปะไทย			
	ข้อเสนอนี้			
	20. การอบรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร			
	ข้อเสนอนี้			
	21. การอบรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย			
	ข้อเสนอนี้			
ระดับความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยที่ได้รับการส่งเสริมจากการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมของโรงเรียน	นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด			
	22. วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย			
	ข้อเสนอนี้			
	23. การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย			
	ข้อเสนอนี้			
	24. ความสำคัญในวันสำคัญต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย			
	ข้อเสนอนี้			
	25. ความรอบรู้เกี่ยวกับประเพณีไทยในภูมิภาคต่างๆ			
	ข้อเสนอนี้			
	26. ความรอบรู้ในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร			
	ข้อเสนอนี้			
ระดับความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และ	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้ระดับใด			
	27. การรักษาประเพณีไทยเป็นสิ่งที่ดี			

นิยาม	ข้อความคำถาม	ข้อความคำถาม		
		ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด (-1)	ไม่แน่ใจ (0)	ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด (+1)
ภูมิปัญญาไทย	งามต่อตัวนักเรียน			
	ข้อเสนอแนะ			
	28. วัฒนธรรมไทยประเพณีไทยเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้			
	ข้อเสนอแนะ			
	29. การแต่งกายแบบไทยเป็นสิ่งที่ดีงามต่อนักเรียน			
	ข้อเสนอแนะ			
	30. การใช้ภาษาไทยถูกต้องในการสื่อสารเป็นสิ่งที่ดีงาม			
	ข้อเสนอแนะ			
	31. การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งที่สำคัญ			
	ข้อเสนอแนะ			
ความเชื่อที่นักเรียนยึดถือและเห็นควรที่จะปฏิบัติตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	ความเชื่อที่นักเรียนยึดถือและเห็นควรที่จะปฏิบัติตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม			
	32. การส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน			
	ข้อเสนอแนะ			
	33. การส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามทำให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในทุกระดับ			
ข้อเสนอแนะ				

นิยาม	ข้อคำถาม	ข้อคำถาม		
		ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด (-1)	ไม่แน่ใจ (0)	ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด (+1)
ระดับพฤติกรรมของนักเรียนในการปฏิบัติตามการส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม	34. วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามทำให้เราดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข			
	ข้อเสนอแนะ			
	35. วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามเป็นรากฐานที่สำคัญของชาติไทย			
	ข้อเสนอแนะ			
	36. วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามเป็นภาพลักษณ์ที่สำคัญของชาติไทยในสังคมโลก			
	ข้อเสนอแนะ			
	นักเรียนปฏิบัติตามข้อรายการต่อไปนี้น้อยเพียงใด			
	37. ไหว้เพื่อแสดงถึงความมีสัมมาคารวะ			
	ข้อเสนอแนะ			
	38. ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้อง			
	ข้อเสนอแนะ			
	39. แต่งกายแบบไทยอย่างถูกต้องตามสมควรในวันสำคัญ			
ข้อเสนอแนะ				
40. มีมารยาทแบบไทยที่งดงาม				
ข้อเสนอแนะ				
41. แสดงเอกลักษณ์ไทย เช่น การไปลามาไหว้ ยิ้มไหว้ทักทาย เป็นต้น				
ข้อเสนอแนะ				

นียม	ข้อคำถาม	ข้อคำถาม		
		ไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด (-1)	ไม่แน่ใจ (0)	ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด (+1)
	42. อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยตามแหล่งท่องเที่ยว			
	ข้อเสนอแนะ			
	43. ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามให้แก่ผู้อื่น			
	ข้อเสนอแนะ			

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ตารางวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล
	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3		
ข้อที่ 1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 2	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 3	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 4	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 5	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 6	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 7	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 8	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 9	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 10	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 11	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 12	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 13	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 14	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 15	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 16	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 17	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 18	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 19	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 20	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 21	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 22	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 23	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 24	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 25	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 26	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 27	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC	แปลผล
	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3		
ข้อที่ 28	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 29	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 30	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 31	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 32	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 33	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 34	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 35	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 36	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 37	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 38	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 39	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
ข้อที่ 40	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 41	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 42	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ข้อที่ 43	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามสำหรับ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบ (โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตรงกับความจริง)

1. เพศ (1) ชาย (2) หญิง
2. ระดับชั้น (1) มัธยมศึกษาปีที่ 4 (2) มัธยมศึกษาปีที่ 5 (3) มัธยมศึกษาปีที่ 6
3. แผนการเรียน วิทยาศาสตร์-คณิต ศิลป์-คำนวณ ศิลป์-ภาษา อื่นๆ .....

ตอนที่ 2 โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมหรือลักษณะของนักเรียน

- 1 = น้อยที่สุด หมายถึง มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้นน้อยกว่า 20 %
- 2 = น้อย หมายถึง มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้น 20% - 40%
- 3 = ปานกลาง หมายถึง มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้น 41% - 60%
- 4 = มาก หมายถึง มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้น 61% - 80%
- 5 = มากที่สุด หมายถึง มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมเกิดขึ้นมากกว่า 80%

ข้อ	ข้อรายการ	1	2	3	4	5
ก	นักเรียนมีความต้องการพัฒนาความรู้ด้านภาษาศาสตร์วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามตามข้อรายการต่อไปนี้ระดับใด					
1.	วัฒนธรรมไทย					
2.	ประเพณีไทย					
3.	ขนบธรรมเนียมไทย					
4.	มารยาทงดงามแบบไทย					
5.	เอกลักษณ์ไทย					
6.	ศิลปะไทย					
7.	การใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร					
8.	ภูมิปัญญาไทย					
ข.	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
9.	การเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมืองเกี่ยวกับเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย					
10.	การบูรณาการจัดการเรียนการสอนกับรายวิชาอื่น เช่น การวาดภาพลายไทย การขับร้องเพลงไทย การแต่งกายแบบไทย เป็นต้น					
11.	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมการประกวดมารยาทแบบไทย กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรมการขับร้องเพลงไทย กิจกรรมวัน					

ข้อ	ข้อรายการ	1	2	3	4	5
	ภาษาไทย เป็นต้น					
12.	การนำเสนอผลงานเกี่ยวกับค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย อันงดงาม เช่น การประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง การจัดนิทรรศการภูมิปัญญา ท้องถิ่น การแสดงนาฏศิลป์แบบไทย การเล่นเครื่องดนตรีไทย เป็นต้น					
13.	การศึกษาดูงานเกี่ยวกับด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม เช่น การไปทัศนศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ไทยในจังหวัดต่างๆ การไป นิทรรศการด้านศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้น					
14.	การอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย					
15.	การอบรมเกี่ยวกับประเพณีไทย					
16.	การอบรมเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมไทย					
17.	การอบรมเกี่ยวกับมารยาทงามแบบไทย					
18.	การอบรมเกี่ยวกับเอกลักษณ์ไทย					
19.	การอบรมเกี่ยวกับศิลปะไทย					
20.	การอบรมเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร					
21.	การอบรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทย					
ค.	นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
22.	วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย					
23.	การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย					
24.	ความสำคัญในวันสำคัญต่างๆที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรมประเพณีไทย					
25.	ความรู้เกี่ยวกับประเพณีไทยในภูมิภาคต่างๆ					
26.	ความรู้ในการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร					
ง.	นักเรียนเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้ระดับใด					
27.	การรักษาประเพณีไทยเป็นสิ่งที่ตั้งมตต่อนักเรียน					
28.	วัฒนธรรมไทยประเพณีไทยเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้					
29.	การแต่งกายแบบไทยเป็นสิ่งที่ตั้งมตต่อนักเรียน					
30.	การใช้ภาษาไทยถูกต้องในการสื่อสารเป็นสิ่งที่ตั้งมต					
31.	การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งที่สำคัญ					
จ.	นักเรียนมีความเชื่อตามข้อรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
32.	การส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน					
33.	การส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามทำให้ เกิดประโยชน์กับประชาชนในทุกระดับ					

ข้อ	ข้อรายการ	1	2	3	4	5
34.	วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามทำให้เราดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข					
35.	วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามเป็นรากฐานที่สำคัญของชาติไทย					
36.	วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามเป็นภาพลักษณ์ที่สำคัญของชาติไทยในสังคมโลก					
จ.	นักเรียนปฏิบัติตามข้อรายการต่อไปนี้มาน้อยเพียงใด					
37.	ไหว้เพื่อแสดงถึงความมีสัมมาคารวะ					
38.	ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้อง					
39.	แต่งกายแบบไทยอย่างถูกต้องตามสมควรในวันสำคัญต่างๆ					
40.	มีมารยาทแบบไทยที่งดงาม					
41.	แสดงเอกลักษณ์ไทย เช่น การไปลามาไหว้ ยืมไหว้ทักทาย เป็นต้น					
42.	อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยตามแหล่งท่องเที่ยว					
43.	ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามให้แก่ผู้อื่น					

ข้อเสนอนั้น (เพิ่มเติม)

.....

.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน

คำชี้แจง กรุณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม
ประเพณีไทยอันงดงาม

1. ท่านสอนหรือจัดกิจกรรมอะไรบ้างที่ช่วยส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย
อันงดงามที่ให้นักเรียนนำไปดำเนินชีวิต

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าปัจจัยใดทำให้เกิดค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงามของ
นักเรียน

.....

.....

.....

.....

3. โรงเรียนของท่านมีโครงการหรือกิจกรรมใด ที่ช่วยส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม
ประเพณีไทยอันงดงามให้นักเรียนดำเนินชีวิต

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (เพิ่มเติม)

.....

.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับนักเรียน

คำชี้แจง กรุณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมค่านิยมด้านการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทยอันงดงาม

1. นักเรียนได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมใดบ้างของโรงเรียนที่ช่วยส่งเสริมด้านการรักษา วัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การสอดแทรกการสอนหรือบูรณาการด้านการรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม ส่งผลให้ นักเรียนเชื่อหรือนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (เพิ่มเติม)

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ธีรภัทร สุดโต
วัน เดือน ปี เกิด	27 ตุลาคม 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดสุพรรณบุรี
วุฒิการศึกษา	2559 การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาการสอนฟิสิกส์ จากมหาวิทยาลัยบูรพา 2564 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการการประเมินสำนักทดสอบทาง การศึกษาและจิตวิทยา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	121 หมู่ 2 ต. ตลิ่งชัน อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี

